

2021

Hazai és nemzetközi bírósági döntések végrehajtása Magyarországon

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Central Europe and the Baltic States

**MAGYAR
HELSINKI,
BIZOTTSÁG**

© Magyar Helsinki Bizottság, 2021
© Kádár András Kristóf, Novoszádek Nóra, Tóth Balázs

A kézirat lezárva 2021. december 2-án.

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Central Europe and the Baltic States

A kiadvány elkészülését a Friedrich Naumann Foundation for Freedom támogatta. A Friedrich Naumann Foundation for Freedom nem visel felelősséget sem a kiadvány tartalmáért, sem annak felhasználásáért. A kiadványban kifejtettek kizárólag a Magyar Helsinki Bizottság álláspontját tükrözik, azok nem tükrözik szükségképpen a Friedrich Naumann Foundation for Freedom álláspontját.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	4
1. A hazai bírósági döntések végre nem hajtása	7
1.1. A bírósági döntések az állam és a média általi végre nem hajtása egyes területeken.....	8
1.1.1. Közérdekű és közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos ügyek.....	10
1.1.2. Sajtóhelyreigazítási és személyiségi jogi ügyek.....	12
1.1.3. Bírósági döntések végre nem hajtása a menekültügyi hatóság által.....	14
1.1.4. A végrehajtási eljárással kapcsolatos problémák	15
1.2. Az Alkotmánybíróság „felhasználása” a végrehajtás elkerülésére	18
1.3. Egyes bírói döntések lényegének felülbírálata jogalkotás útján	20
1.3.1. A „Lex Gyöngyöspata”	21
1.3.2. A feltételes szabadságra bocsátás szabályainak megváltoztatása	23
2. Az Alkotmánybíróság határozatainak végre nem hajtása	24
2.1. A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító határozatok végrehajtásának elmaradása	25
2.2. Az Alkotmánybíróság felülbírálása alkotmánymódosítások útján.....	29
3. Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végre nem hajtása.....	38
3.1. A végrehajtás a számok tükrében.....	39
3.2. Példák az ítéletek végrehajtásának elmaradására és a végrehajtásra.....	45
3.3. Az EIEB ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos nyilvános kijelentések	52
3.4. Magyarország hozzáállása a végrehajtáshoz: az átláthatóság és az inkluzivitás hiánya ...	55
4. Az Európai Unió Bírósága ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos problémák.....	58
4.1. A bírák kényszernyugdíjazása	59
4.2. A civiltörvény késedelmes hatályon kívül helyezése	60
4.3. A visszakényszerítések folytatása az EUB ítélete ellenére	62
Mellékletek	64
1. melléklet – A közhatalmat gyakorló indítványozók által benyújtott alkotmányjogi panaszt elbíráló alkotmánybírósági döntések	65
2. melléklet – A Miniszteri Bizottság előtt folyamatban levő, végrehajtás alatt álló vezető magyar ügyek	67

Összefoglaló

Összefoglaló

A hazai és nemzetközi bírósági ítéletek végrehajtása a jogállamiság egyik alapköve. Enélkül a rendszer összeomlik. Ez különösen igaz akkor, ha az állam szervei azok, amelyek ellenszegülnek a saját hazai bíróságaik ítéleteinek, vagy ha az államok elkezdik megbontani a nemzetközi egyezmények szövetét azzal, hogy nem tesznek eleget a nemzetközi bíróságok ítéleteinek. A bírósági ítéletek végre nem hajtása nemcsak a jele a jogállamiság leépülésének, hanem hozzá is járul ahhoz, és orvosolatlanul maradó vagy akár újra megtörténő emberi jogi jogsértésekhez vezet. Ha az állam szervei nem fogadják el a hazai bíróságok ítéleteit, az nemcsak a bíróságok függetlenségére nézve jár hátrányos következményekkel, hanem azt a benyomást is kelti, hogy az ítéleteket figyelmen kívül lehet hagyni, ami aláássa az általános bizalmat az igazságszolgáltatás erejében.

A jelen tanulmány célja, hogy pillanatképet adjon a bírósági döntések Magyarország és a magyar hatóságok általi végrehajtásának helyzetéről, lefedve a hazai bíróságok, az Alkotmánybíróság, az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) és az Európai Unió Bírósága (EUB) döntéseit.

A jogállamiság tiszteletben tartásának hiányára figyelmeztető jel, hogy Magyarországon előfordulnak olyan esetek, amikor állami szervek kifejezetten ellenszegülnek a rájuk kötelezettséget róvó jogerős rendesbírósági döntéseknek. Az állami szerveket, illetve intézményeket közérdekű adatok kiadására kötelező ítéleteket sokszor nem hajtják végre, és ezekben az ügyekben nehéz kikényszeríteni a teljesítést. Ha erre kötelező bírósági ítélet ellenére nem adják ki a kért közérdekű adatokat, az bűncselekmény, de a gyakorlatban az ezzel kapcsolatos mulasztások soha nem vezetnek vádemeléshez. A kormányközeli média ellen indított sajtóhelyreigazítási és személyiségi jogi ügyekben a bíróságok által megítélt sérelemdíjat általában megfizetik, de az ítéletek szerinti sajtóhelyreigazításokat és bocsánatkéréseket ritkán teszik közzé. A végrehajtás hatékonyságát aláássák a végrehajtási eljárással kapcsolatban jelentkező gyakorlati nehézségek. 2019-ben a jogalkotó lehetővé tette a közhatalmat gyakorló állami szervek számára is, hogy alkotmányjogi panaszt nyújtsanak be a már a kormánytöbbség saját jelöltjeivel feltöltött Alkotmánybírósághoz, megnyitva az utat azelőtt, hogy a politikailag érzékeny ügyeket kicsatornázzák a rendesbírósági rendszerből. Előfordultak olyan aggodalomra okot adó esetek is, amikor egy-egy bírósági ítéletre a jogalkotó hirtelen és problematikus jogalkotási lépésekkel reagált.

Az Alkotmánybíróság 2012 óta hozott, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító határozatainak közül az Országgyűlés 12 határozat esetében mindeddig nem pótolta a jogalkotói mulasztást, noha az Alkotmánybíróság által megjelölt határidő a legtöbb esetben már lejárt. Emellett a kormánytöbbségnek visszatérő módszere, hogy oly módon bírálja felül az Alkotmánybíróságot, hogy az alkotmány szövegébe iktat olyan rendelkezéseket, amelyeket az Alkotmánybíróság korábban alkotmányellenesnek talált, kivéve őket így az alkotmányossági felülvizsgálat köréből.

Az összkép hasonlóan sötét a regionális bíróságok ítéleteinek végrehajtása kapcsán is. Ami az EJEB ítéleteinek végrehajtását illeti, Magyarország végrehajtási mutatója igen rossz: az elmúlt 10 évben született azon ítéleteknek, amelyek ún. vezető ügyekben születtek, a 81%-át nem hajtotta még végre Magyarország. Miközben az igazságos jóvátételt megfizetik a kérelmezőknek, az újabb hasonló jogsértések megelőzéséhez szükséges általános intézkedéseket gyakran nem teszi meg a kormány. A végre nem hajtott ítéletek rendszerszintű vagy strukturális problémákat jeleznek olyan területeken, mint például a bírák véleménynyilvánítási szabadsága, a bírósági eljárások elhúzódása, a hivatalos személyek által elkövetett bántalmazások, a roma gyerekek diszkriminációja és szegregációja, vagy az ellenőrizetlen állami titkos megfigyelés. A kormány és a kormánytöbbség képviselőinek egyes nyilvános megszólalásai burkoltan azt jelezték egyes ítéletek kapcsán, hogy a kormánynak nem áll szándékában végrehajtani azokat. Emellett a kormány az ítéletek végrehajtásához való hozzáállásából hiányzik a transzparencia és az inkluzivitás melletti elköteleződés, és nincs olyan külön nemzeti struktúra, amelynek az lenne a kifejezett célja, hogy összefogja a különböző szereplőket a végrehajtás koordinálása érdekében. Ezzel párhuzamosan a különböző érintett hazai szakemberek kevésbé vonódnak be a végrehajtás ellenőrzésébe irányuló eljárásba.

Ami az EUB ítéleteit illeti, ezek nyílt figyelmen kívül hagyása Magyarországra éveken át nem volt jellemző, jóllehet előfordultak esetek, amikor a késedelmes végrehajtás azzal járt, hogy az EUB ítélete és az az alapján megtett lépések az okozott kárt már nem tudták helyrehozni. A közelmúltban azonban súlyos problémák merültek fel az EUB ítéleteinek Magyarország általi végrehajtásával kapcsolatban is, amelyek oda vezettek, hogy 2021-ben az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 260. cikke alapján az EUB elé idézte Magyarországot, mert az nem tett eleget az EUB egyik ítéletében foglaltaknak.

1.

A hazai bírósági döntések végre nem hajtása

1. A hazai bírósági döntések végre nem hajtása

1.1. A bírósági döntések az állam és a média általi végre nem hajtása egyes területeken

A jogerős bírósági ítéletek végrehajtása alapvető jogállamisági kérdés. Ha a jogerős ítéletek végrehajtása elmarad, a bírósági eljárások során megszületett döntéseknek gyakorlati jelentősége értelemszerűen nem lesz, ami közvetlenül eredményezi az igazságszolgáltatás jelentőségének megkérdőjeleződését is. Az állampolgároknak ugyanis akkor és annyiban van indokuk a jog eszközeit igénybe venni a jogsérelmeik orvoslására, ha azt gondolhatják, hogy a jog alkalmas lesz eszköz lesz a sérelmeik orvoslására. Amihez nem elég egy, a sérelmet megállapító és valamilyen szankciót előíró döntés – azaz ítélet –, ha annak hatása a gyakorlati életben nincs, vagy túl későn van.

Természetesen vannak olyan esetek, amikor az önkéntes teljesítés elmaradása nem felróható a pervesztes félnek. Ha valamilyen pénzfizetésre kötelezik, de rajta kívül álló okokból nincs elegendő forrása a kötelezettsége teljesítéséhez, a végrehajtás megghiúsul. Ez is súlyos problémákat tud felvetni, de ezzel az állam nem tud mit kezdeni. Azonban vannak olyan perek, amelyekben az ítélet megszületéséhez és annak végrehajtásához szükséges idő alapvető jelentőségű, és amelyek esetében a döntés végrehajtása elvileg nem lehet pénzkérdés, de a gyakorlatban mégis problémák adódnak ezek kapcsán is.

Az egyik ilyen ügytípus a sajtóperek¹ köre. A post-truth világában a média politikai eszközként való használatával, a politikai propagandával szemben az egyetlen hatékony eszköz az igazságszolgáltatás, és azon belül is a sajtóperek. Ha nem születik záros határos határidőn belül jogerős és végrehajtható ítélet, ha a végrehajtást jogerős ítéletek kapcsán utólag felfüggesztik, vagy éppen a végrehajtási eljárás is bonyolult, költséges és hónapokig tart, akkor egy jogerős ítélet végrehajtása sem tudja már elérni azt a célt, amire a sajtóperek szolgálnak: ha például csak a választások után tudja meg a választó, hogy a választások előtt hazugságot terjesztettek valamelyik politikai szereplőről, akkor a választáson a hazugság alapján szavaz.

A perek másik típusa, amelyeknek a demokratikus döntéshozatallal és ezen keresztül a jogalkotó legitimitásával is közvetlenül is összefüggő jelentősége van, a közérdekű adatokkal kapcsolatos perek.²

¹ A sajtóhelyreigazítás iránt indított perek szabályait a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 495–501. §-ai tartalmazzák.

² Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 31. § (1) bekezdése szerint az adatot igénylő a közérdekű adat megismerésére vonatkozó igény elutasítása vagy a teljesítésre nyitva álló határidő eredménytelen eltelte esetén bírósághoz fordulhat.

Ha az állampolgárok – illetve a számukra tényeket közölni kívánó sajtó – nem jutnak hozzá a közérdekű adatokhoz, a választópolgárok számára nem áll rendelkezésre hiteles információ, ami alapján meg tudnák ítélni a közhatalom működését. Az időszerűségnek itt is komoly jelentősége van: ha a végrehajtható döntés megszületéséig és annak tényleges végrehajtásáig nagyságrendileg annyi idő telhet el, amennyi egy kormányzati ciklus, akkor a demokratikus választások során meghozott döntéseket szintén nem lehet hiteles információkra alapozni.

Itt nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy egy sokmilliárdos forrásból működő médiakonszern vagy maga az állam rendkívüli túlhatalommal bír. Ha évekig tart egy eljárás, amelynek komoly költségei vannak, akkor az igazságszolgáltatás nem lesz valós eszköz a túlhatalom kompenzálására. Száz lejárató cikket nem tud perelni szinte senki, mert nincs hozzá meg a szükséges erőforrása, ahogy arra sincs mód, hogy a közérdekű adatok kiadását szisztematikusan megtagadókkal szemben tömeges pereket indítsanak. Mindemellett a végrehajtási eljárásnak a pernyertes fél által megelőlegezendő költségei (a jogi képviselőt minimum meg kell fizetni, és jellemzően végrehajtási költséget előlegezni) és végrehajtás során kiszabható alacsony (és így elrettentő erővel kevésbé bíró) bírság együttesen arra vezethet, hogy az önkéntes teljesítés rendszerszinten marad el, így a pereskedés és a bírósági végrehajtás legfeljebb részlegesen lesz hatékony eszköz a jogerős bírósági ítéletek időszerű kikényszerítésére.

Az alábbiakban a bírósági döntések végre nem hajtására hozunk példákat a két fenti területen, ahol ügyvédek és civil szervezetek beszámolóí szerint gyakran előfordul, hogy az állam szervei, intézményei, illetve a különböző médiatermékek és médiaszolgáltatók nem hajtják végre a jogerős bírósági döntéseket. Emellett hozunk példákat arra is, hogy az utóbbi években miként vált problémává a bírósági döntések végre nem hajtása egy harmadik, politikailag érzékeny területen: a menekültügyben. Hozzáteesszük, hogy más területeken is előfordul, hogy az állam szervei nem hajtják végre a jogerős ítéleteket: 2019-ben például az Utcajogász számolt be egy olyan ügyről, amelyben végrehajtási eljárást kellett indítaniuk Budapest Főváros Kormányhivatala ellen, mert a kormányhivatal az erre vonatkozó jogerős bírósági döntés ellenére nem fizette meg a sérelemdíjat és nem kért bocsánatot ügyfelüktől azért, mert jogszabályi alap nélkül zárta el a szociális ellátás lehetőségétől, az éhezés, nélkülözés olyan szintjét okozva számára ezzel, ami a személyiségi jogok sérelmét eredményezte.³

A lenti példák annak fényében is olvasandók, hogy amikor a jelen kutatáshoz ügyvédeknek kérdeztünk arról, hogy meglátásuk szerint mi a legfőbb, leggyakoribb oka annak, hogy az állam szervei, intézményei, illetve médiatermékek és médiaszolgáltatók nem hajtják végre önkéntesen a jogerős bírósági döntéseket, visszatérő válasz volt, hogy azért, mert tulajdonképpen következmények nélkül megtehetik: a végrehajtási eljárás szankciórendszere elégtelen, és a bíróságok még ezeket az elégtelen szankciókat sem alkalmazzák. A végrehajtást elodázók tisztában vannak azzal, hogy korlátozott eszközök állnak a jogsérelmet szenvedett rendelkezésére. Emellett megjelent a válaszokban a politikai befolyásoltság, meghatározottság is, illetve hogy „megéri” e szereplők számára a nemteljesítés: a jogsértő megoldás inkább vállalható számukra, mint az ítélet teljesítésével járó reputációs veszteség.

³ <http://utcajogasz.hu/2019/05/09/vegrehajta-inditottunk-a-fovarosi-kormanyhivatal-ellen/>

Előrebocsátandó az is, hogy nem elérhetőek nyilvánosan részletes statisztikai adatok sem arról, hogy hány esetben nem történik meg a végrehajtás (különös tekintettel azokra az ügyekre, ahol nem indítanak végrehajtási eljárást), sem például arról, hogy hány esetben az állam szervei vagy intézményei azok, amelyek nem hajtják végre a magyar bíróságok döntéseit – ez az adathiány önmagában is egy kezelendő probléma. Így a lenti területek bemutatása során ügyvédektől és civil szervezetek munkatársaiktól kapott, illetve a sajtóban megjelent információkra támaszkodunk.

1.1.1. Közérdekű és közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos ügyek

A végrehajtás szempontjából a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos ügyek esetében ügyvédek beszámolóai alapján az első nehézség, hogy ezekben az ügyekben nem áll rendelkezésre hatékonyan igénybe vehető és valóban kényszerítő erejű végrehajtási eszköz. A kikényszerítés tulajdonképpen csak a bíróságon keresztül lehetséges, hiszen a kötelezett aktív közreműködése nélkül nem tud az adatkérő hozzáférni az adatokhoz egy állami szerv vagy intézmény esetében. Kérdéses azonban, hogy a végrehajtási eljárásban kiszabható, alkalmanként 500 000 Ft-ig terjedő pénzbírság valójában milyen visszatartó hatással bír, különösen, ha a bírságolás lehetőségével visszafogottan élnek a bíróságok. Egy a Pénzügyminisztérium ellen folyó végrehajtási eljárásban például csupán 200 000 Ft-ot szabtak ki a minisztériumra 2021 augusztusában úgy, hogy a bíróság már 2019 októberében meghozta a jogerős döntést arról, hogy a tárcának ki kell adnia az azt kikérő országgyűlési képviselőnek a paksi hitelszerződés módosításáról szóló dokumentumokat.⁴

Ki kell térni arra is, hogy Magyarországon a közérdekű adattal visszaélés bűncselekmény: a Büntető Törvénykönyv (Btk.) szerint az, aki a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényi rendelkezések megszegésével közérdekű adatot az adatigénylő elől eltitkol, vagy azt követően, hogy a bíróság jogerősen a közérdekű adat közlésére kötelezte, tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.⁵ Ugyanakkor a statisztikai adatok azt mutatják, hogy a gyakorlatban egyáltalán nem jutnak el a vádemelésig sem ezek az ügyek.

⁴ Lásd pl.: <https://444.hu/2021/08/24/penzbirsagot-kapott-a-penzugyminiszterium-mert-nem-adjak-ki-a-paksi-hitelszerzodes-modositasarol-szolo-dokumentumokat>.

⁵ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 220. § (1) bekezdés a) pont

1. TÁBLÁZAT • Közérdekű adatokkal való visszaélés (Btk. 220. §) – eljárások kimenetele

	Feljelentés elutasítása	Nyomozás megszüntetése	Vádemelés	Egyéb
2013	10	26	—	—
2014	7	24	—	1
2015	7	28	—	1
2016	20	17	—	2
2017	14	15	—	1
2018*	19	5	—	—

Megjegyzés: * 2018. június 30-ig

Forrás: BSR – Bűnügyi Statisztikai Rendszer, <https://bsr.bm.hu/Document>

Az alábbi példák jól illusztrálják azt, hogy hogyan feneklenek meg ezek a büntetőeljárások.

- (i) A letelepedési államkötvények ügyében a Transparency International Magyarország (TI) 2016. decemberben nyújtott be közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmet az Országgyűlés Gazdasági bizottságának. Miután az adatkérést a bizottság nem teljesítette, a TI bírósághoz fordult, ahol első- és másodfokon is arra kötelezte a bíróság a Gazdasági bizottságot, hogy adja ki a letelepedési magyar államkötvények forgalmazására irányuló engedélyének a megadása során figyelembe vett adatokat.⁶ Ennek eredményeképp a Gazdasági bizottság számos iratot el is juttatott a szervezetnek. Azonban azok áttanulmányozása után a TI arra a megállapításra jutott, hogy az átadott iratok hiányosak. Ennek megítélésük szerint két oka lehetett: a Gazdasági bizottság vagy nem teljesítette hiánytalanul a közérdekű adatok kiadását elrendelő jogerős ítéletben foglaltakat (megvalósítva így a Btk. fenti tényállását), vagy minden, a kezelésében levő adatot átadott, amiből viszont az következik, hogy hiányos adatok, dokumentumok alapján folytatta le a letelepedési államkötvények forgalmazását végző vállalkozások jóváhagyására irányuló eljárást. A TI mindezek miatt 2018 januárjában feljelentést tett az Országgyűlés Gazdasági bizottsága ellen, az ügyészség azonban a feljelentést elutasította.⁷
- (ii) Szintén nem vezetett eredményre a feljelentés az ún. tao-pénzek ügyében. A TI 2016-ban indított pert az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) / Pénzügyminisztérium (PM) ellen, hogy adják ki a kapcsolódó kért adatokat, de a minisztériumok az őket erre kötelező kúriai jogerős ítélet ellenére sem tették ezt meg. A TI feljelentést tett az ügyben az NGM/PM ellen, azonban 2018 szeptemberében a rendőrség megszüntette a nyomozást, miután a minisztérium előadta, hogy a TI által kikért adatokat – jogszabályba ütköző módon – nem kapta meg az azt szolgáltatni köteles sportszövetségektől, így pedig nem is tudja

⁶ Fővárosi Törvényszék. 2017. május 3., 35.P.20.692/2017/10.; Fővárosi Ítéltő tábla, 2017. október 5., 2.Pf.20.776/2017/5/II.

⁷ Központi Nyomozó Főügyészség, 2018. március 6., 1.Nyom.151/2018.

azokat kiadni. Vagyis a minisztérium azzal mentesült a büntetőjogi felelősségre vonás alól, hogy elismerte, jogszabályt sért a tao-rendszer működése.⁸

- (iii) A gyakorlati visszásságokat mutatja a Magyar Narancs és a TI azon ügye is, amelyben a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány, illetve az Erzsébet Utalványforgalmazó Zrt. nem adta ki a bíróság döntése ellenére az Erzsébet-utalványok a Habony Árpád által tulajdonolt médiaportfólióban megjelentetett reklámjainak a szerződéseit. 2017 januárjában jogerős ítélet született az ügyben, amely kimondta, hogy a szerződéseket ki kell adni, de erre nem került sor. Az adatgazda ellen emiatt végrehajtási eljárás indult, és a TI 2017 májusában feljelentést is tett az ügyben.⁹ Később aztán kiadták az adatokat, mire a rendőrség bűncselekmény hiányában megszüntette a nyomozást – hiába követték el tehát a bűncselekményt, annak nem lett semmilyen következménye. Az Átlátszó egy évvel később egy kísértetiesen hasonló újabb ügyről számolt be az Erzsébet Utalványforgalmazó Zrt. kapcsán: hiába kötelezte a bíróság az Átlátszó ellen indított perben a zrt.-t adatok kiadására, az csak azután adta ki az adatokat, hogy az Átlátszó feljelentést tett az ügyben, amire a rendőrség bűncselekmény hiányában megszüntette a nyomozást.¹⁰

Végezetül meg kell említeni továbbá, hogy közvetetten az ítélet nemteljesítésének tekinthető az is, amikor annak ellenére, hogy egy adott típusú adat kapcsán a bíróság úgy ítélte, hogy az adatot ki kell adni, egy később beadott ugyanolyan (de pl. egy másik évre vonatkozó) adatkérés teljesítését az adott szerv vagy intézmény újra megtagadja – ezt is említették a megkérdezett interjúalanyok közül néhányan, mint jelenséget.

1.1.2. Sajtóhelyreigazítási és személyiségi jogi ügyek

A sajtóhelyreigazítási és személyiségi jogi ügyek az elmúlt években azért is tettek szert különös jelentőségre, mert mind a közmédia, mind a kormányhoz és a kormánypárthoz közvetettebben kötődő kormánypárti média rendszeresen tesz közzé lejáratos céljából olyan anyagokat ellenzéki politikusokról, civil szervezetek munkatársairól, aktivistákról, vagy akár akadémiai szereplőkről, amelyekben valótlanosságok szerepelnek, és amelyek sértik az érintettek személyiségi jogait. A kormánypárti média sorozatban veszíti el az ilyen közlések miatt indított pereket: a sajtóban megjelent, az Átlátszó által kikért adatok szerint „2017-ben a Fidesz-média 53 helyreigazítási pert veszített, 2018-ban – választási évben – 109-et, 2019-ben 74-et. 2020-ban 57 pert buktak el; összehasonlításképpen ugyanebben az évben a kritikus sajtó összesen 7-et.”¹¹

⁸ Lásd pl.: <https://g7.hu/kozelet/20180926/a-nyomozok-sem-talaltak-a-kiperelt-iratokat-a-miniszteriumban/>.

⁹ Lásd pl.: <https://magyarnarancs.hu/belpol/vegrehajta-kert-a-transparency-magyarorszag-a-honapok-ota-titkolt-habony-milliok-miatt-106713>.

¹⁰ Lásd: <https://atlatszo.hu/kozugy/2018/08/21/ujabb-fordulat-az-erzsebet-utalvany-sztoriban-a-rendorseg-szerint-nem-buncselekmény-ami-nagyon-annak-tunik/>.

¹¹ Idézet forrása: <https://444.hu/2021/11/17/egymas-utan-mondjak-ki-a-birosagok-hogy-amit-a-kormanymedia-csi-nal-annak-nincs-sok-koze-az-uj-sagiras-hoz>, lásd még pl.: <https://media1.hu/2021/02/19/a-kormany-sajto-57-a-kormanyfuggetlen-lapok-7-sajtopert-vesztettek-2020-ban-a-fovarosi-torvenyszeken/>.

Az ítéletek végrehajtása kapcsán több ügyvéd is arról számolt be, hogy míg a sérelemdíjat a média-termékek, médiaszolgáltatók kifizetik az érintetteknek, a „politikai presztízsveszteséggel járó közleményeket és bocsánatkéréseket gyakran nem teszik közzé”,¹² nem teszik közzé a helyreigazításokat. Ezt a sajtóban megjelent hírek is alátámasztják. Ezek alapján hiába nyerte meg például a TV2 elleni sajtó- és személyiségi jogi pereket Juhász Péter, az Együtt korábbi elnöke, miután a csatorna rágalom-hadjáratot indított ellene: a TV2 a sérelemdíjat kifizette, de a sajtóhelyreigazítások elmaradtak.¹³ Vona Gábor, a Jobbik volt elnökének ügyvédje szintén azt nyilatkozta a politikus által indított sajtóperek kapcsán, hogy „az a tapasztalatuk, hogy még a jogerős ítéleteket sem minden esetben hajtja végre a kormányzati propagandamédia”.¹⁴ Egy másik példa az Eötvös Károly Intézet elnökének ügye, akinek végrehajtási eljárást kellett indítania az origo.hu ellen, mivel a kormányközeli internetes portál hét hónapig nem hajtotta végre a bírósági ítéletet, amely arra kötelezte az oldalt, hogy igazítsák helyre az intézet elnökéről és a családjáról tett valótlan állításokat.¹⁵ Az origo.hu szintén hónapokig elmulasztott helyreigazítást közzétenni egy másik médiatermékéről, a Media 1-ről tett hamis állításai kapcsán (ez szintén végrehajtási eljárásához vezetett), elmulasztotta megfizetni a sérelemdíjat is egy ellenzéki polgármester felesége számára, amit azután ítélt meg a bíróság, hogy a portál róla is valótlanosságokat állított,¹⁶ és szintén nem tette közzé a bírósági ítélet által megkövetelt helyreigazítást a Jobbik jelenlegi elnökéről tett állítások kapcsán.¹⁷ Hasonló esetekről és a végrehajtási eljárás megindításának szükségességéről több kormányközeli, kormánypárti médiatermék kapcsán érkeztek beszámolók, így a Magyar Idők,¹⁸ a Lokál és a Ripost¹⁹ kapcsán is.

Annak, hogy a sérelemdíjat általában kifizetik, több megkérdezett ügyvéd szerint az az oka, hogy ha ez elmarad, akkor az megjelenik a cégjegyzékben, és praktikus problémákat okozhat a jogsértő számára – miközben a kifizetendő összegek nem olyan nagyságrendűek, hogy kifizetésük a médiaterméknek vagy médiaszolgáltatónak nehézséget okozna.

Ahogy az egyik megkérdezett ügyvéd fogalmazott, az alapprobléma az, hogy sem a sajtóperek, sem a végrehajtási eljárás nem arra a helyzetre „lettek kitalálva”, amit az jelent, ha valaki ellen rágalom-hadjárat, lejárató kampány indul a kormánypárthoz kötődő médiafelületeken, illetve a közmédiában.

¹² <https://444.hu/2021/11/17/egymas-utan-mondjak-ki-a-birosagok-hogy-amit-a-kormanymedia-csinal-annak-nincs-sok-koze-az-uj-sagiras-hoz>.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ Lásd: <https://atlatszo.hu/2018/06/12/perек-tucatjait-inditottak-lejaratott-ellenzeki-partvezetok-a-fideszes-propagandagepezet-sajtotermek-ei-ellen/>.

¹⁵ Lásd pl.: <https://www.facebook.com/eotvoskarolyintezet/posts/3965793780123117>.

¹⁶ Lásd: <https://media1.hu/2021/05/25/a-media1-vegrehajtasi-eljarast-inditott-az-origo-ellen/>.

¹⁷ Lásd pl.: <https://hang.hu/belfold/vegrehajtasi-eljarast-inditott-jakab-peter-az-origo-kiadoja-ellen-123191>.

¹⁸ Lásd: <https://24.hu/media/2017/08/10/siker-es-volt-az-origo-hu-kiadojaval-szembeni-vegrehajtasi/>.

¹⁹ Lásd: <https://atlatszo.hu/kozpenz/2018/06/12/perек-tucatjait-inditottak-lejaratott-ellenzeki-partvezetok-a-fideszes-propagandagepezet-sajtotermek-ei-ellen/>.

1.1.3. Bírósági döntések végre nem hajtása a menekültügyi hatóság által

- (i) Alexei Torubarov esete jól mutatja, milyen jelentős hatása lehet a bírósági döntések végre nem hajtásának az érintettek helyzetére menekültügyekben. Mielőtt 2013-ban Magyarországra menekült, Alexei Torubarovot évekig folyamatosan és rendszerszinten üldözte politikai nézetei miatt a Putyin-rezsim. A nyilvánvaló bizonyítékok ellenére mégsem kapott védelmet a magyar menekültügyi hatóságtól. A döntés ellen jogorvoslattal élt, amelyet a bíróság megalapozottnak talált, viszont ennek ellenére kérelmét a hatóság megint elutasította.

Az ügy háttere, hogy 2015-ben a kétharmados kormánytöbbség megvonta a bíróságok reformatórius jogkörét menekültügyekben. A következő négy évben a bíróságok mindössze megsemmisíthették a hatósági döntéseket és új eljárás lefolytatására utasíthattak. Következésképp az új eljárásban a hatóság meghozhatta ugyanazt a döntést (akár az indoklás megváltoztatása nélkül), melyre válaszul az érintett újra jogorvoslattal élhetett, amelynek ha a bíróság helyt adott, az eljárás kezdődhetett előlről. Ehhez hasonló lezárhatatlan és hiábavaló „pingpongjátzmákat” folytathatott a menekültügyi hatóság éveken keresztül.

Alexei Torubarov is a fent bemutatotthoz hasonló utat járt végig. Az ügyében eljáró egyik bíró a harmadik „kör” után belefáradt a hatóság ellenszegülésébe, és kérdéssel fordult az Európai Unió Bíróságához (EUB) 2017 szeptemberében. Azt kérdezte az EUB-tól, hogy összeegyeztethető-e a közösségi joggal a 2015 óta hatályos jogszabály, amely megvonja a bíróságok önálló érdemi döntéshozatali jogát menekültügyekben. 2019-ben az EUB megállapította,²⁰ hogy a menekültügyi hatóságnak a bíróság döntésének figyelmen kívül hagyásával és a korábbival megegyező indoklással hozott határozata lehetőséget teremt a bíróságnak a védelem önálló hatáskörben történő megadására, még akkor is, ha ezt a belső jog egyébként kizárja. Az EUB döntése így megakadályozta, hogy a menekültügyi hatóság elhúzza az eljárásokat. Végül 2019 szeptemberében Alexei Torubarovot menekültként ismerte el egy magyar bíróság, hat évvel azután, hogy kérelmét először beadta.²¹

- (ii) A magyar-szerb határon lévő tranzitónák 2020-as bezárása²² után Magyarország egy új eljárást hozott létre, amely egyben új lehetőségeket is teremtett menekültügyekben bírósági döntések végrehajtásának megtagadására. Az új szabályok szerint, néhány ritka kivételtől eltekintve, senki sem nyújthat be menedékkérelmet Magyarországon. Az ország területére belépést kérőknek egy ún. „szándéknyilatkozatot” kell benyújtaniuk a Belgrádban, illetve Kijevben található magyar nagykövetségeken. A nagykövetségek a nyilatkozatot továbbítják a menekültügyi hatóságnak

²⁰ C-556/17, *Alekszij Torubarov v Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*

²¹ <https://helsinki.hu/en/the-man-who-defeated-the-hungarian-asylum-system/>

²² *Hungary de facto removes itself from the Common European Asylum System (CEAS). Information Update by the Hungarian Helsinki Committee (HHC)*, 2020. augusztus 12., <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/new-Hungarian-asylum-system-HHC-Aug-2020.pdf>

(Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, OIF), amelynek 60 napja van értesíteni az érintett nagykövetséget, hogy bocsássonak-e ki egyszeri beutazásra jogosító engedélyt a kérelmezőnek. Az eljárás alulszabályozottsága szintén megemlíthető.

2021 szeptemberében az OIF visszakényszerített (push-back) egy fiatal afgán menedékkérőt Szerbiába, miután kérelmét elfogadhatatlannak tekintette az új szabályok tükrében.²³ A Magyar Helsinki Bizottság képviselete mellett az érintett több pert is indított az OIF és a rendőrség ellen, kérve, hogy engedjék vissza Magyarország területére. Októberben a Fővárosi Törvényszék azonnali jogvédelem keretében engedélyezte a kérelmező visszatérését.²⁴ A bíróság végső ítéletében is fenntartotta a korábbi döntését, mellyel megsemmisítette az OIF korábbi határozatát és egyben felszólította a hatóságot a felperes visszaengedésére az országba, hogy részt vehessen a megismételt eljárásban.²⁵ A bíróság egyértelmű utasítása és a kérelmező jogi képviselőjének kérése ellenére azonban az OIF sokáig formálisan sem nyitotta újra az eljárást a bíróság ítéletét követően, arra csak jelentős késedelemmel került sor, és az OIF mindeddig nem intézkedett a kérelmező visszaengedése iránt.

1.1.4. A végrehajtási eljárással kapcsolatos problémák

A bírósági határozatok tiszteletben tartása, a jogerős bírósági döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is – a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik, ezért a bíróságok határozatait – önkéntes teljesítés hiányában – bírósági végrehajtás útján kell végrehajtani. E nemperes eljárásra vonatkozó szabályokat a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) tartalmazza. A Vht. 5. § (1) bekezdése rögzíti a végrehajtási kényszer alkalmazását, amely szerint a bírósági végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásra kötelezett, vagyis az adós teljesítse a kötelezettségét. A Vht. koncepciója szerint a határozatok és más kötelezettségek teljesítése önkéntes, így az állami kényszer szubszidiárius, vagyis csak akkor vehető igénybe, ha a kötelezett az önkéntes teljesítést elmulasztotta.

A végrehajtási eljárás azonban, ahogy feljebb már utaltunk rá, egy „kölséges és hosszú jogi folyamat, ami nem ígér biztos sikert”.²⁶ Ahogy fent említettük, a végrehajtási eljárás során kiszabható bírság alacsony, nincs elrettentő vagy visszatartó hatása a szankciórendszernek. (Bár ezzel együtt voltak ügyvédek, akik arról is beszámoltak, hogy néha már a végrehajtási eljárással „fenyegetés”, az eljárás megindításának a bejelentése is ösztönzőleg hat, és a teljesítés anélkül megtörténik, hogy a végrehajtási eljárást valójában meg kelljen indítani.) Mindez a végrehajtási eljárások potenciális elhúzódásával karöltve könnyen vezethet oda, hogy a sajtóperek és a személyiségi jogi perek esetében az érintett és

²³ Lásd pl.: <https://telex.hu/english/2021/09/30/english-refugee-afghanistan-taliban-hungarian-helsinki-committee>.

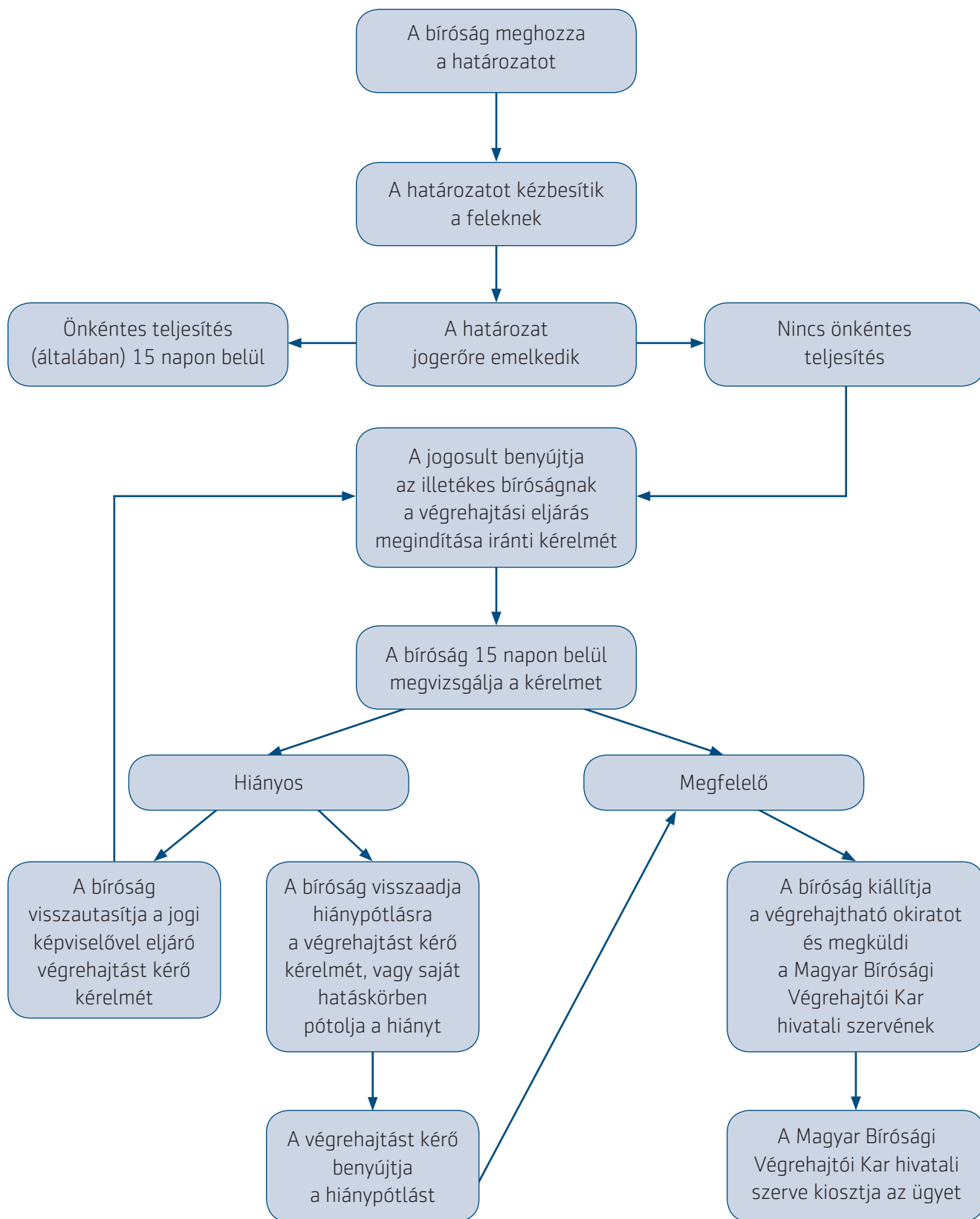
²⁴ 11.K.705.686/2021/5, 2021. október 11.

²⁵ 11.K.705.686/2021/22, 2021. november 12.

²⁶ <https://444.hu/2021/11/17/egymas-utan-mondjak-ki-a-birosagok-hogy-amit-a-kormany-media-csinal-anak-nincs-sok-koze-az-ujsagirashoz>

ügyvédje úgy döntenek, nem éri meg elindítaniuk a végrehajtási eljárást. A megkérdezett ügyvédek közül sokan úgy vélték, hogy a végrehajtási eljárás nemcsak hosszú, de túl bonyolult, körülményes, nehézkes, bürokratikus folyamat – emiatt vannak ügyvédek, akik nem is vállalnak képviselést végrehajtási eljárásokban. Több ügyvéd felvetette azt is, hogy arányaiban kevés a végrehajtó. Mindemellett a megindított végrehajtási eljárások kapcsán számos olyan probléma merül fel, amelyeket orvosolni kellene az eljárások hatékonyságának növelése érdekében, ilyenek például a következők:

- Az ún. irreverzibilis, vagyis teljesítés esetén természetüknél fogva visszafordíthatatlan kötelezettségek esetén a jogerős döntéssel szembeni felülvizsgálati kérelem esetén a végrehajtást automatikusan felfüggeszti a Kúria. Ilyen irreverzibilis kötelezettség a sajtóhelyreigazítás, a személyiségi jogi perben a nyilvános elégtétel vagy éppen a jogsértő jellegtől való megfosztás (a jogsértő tartalom eltávolítása), de a közérdekű adat kiadása is. A Kúria döntése ilyen esetben is meghaladja az egy évet, az ítélet leírása még egy hónapot vesz igénybe, soron kívüli eljárásokban is.
- A végrehajtást kérőnek a végrehajtási kérelem nyomtatvány hiánytalan kitöltéséhez mind a pénzkövetelés, mind a meghatározott cselekmény végrehajtására irányuló végrehajtási eljárás esetén több olyan információt is be kell szereznie az ügyben eljáró bíróságtól és fel kell tüntetnie a nyomtatványon, amelyek egyébként a bíróság rendelkezésére állnak. Ezek a fölösleges munka mellett idővesztést okoznak.
- Az egyébként költségfeljegyzési jogos vagy tárgyi költségmentes perekben is a pernyertes fél köteles előlegezni a végrehajtási költségeket, illetve annak jogszabályban meghatározott részét. Amellett, hogy ez következetlen, méltánytalan is az adott esetben évek óta pereskedő, személyiségi jogában megsértett személlyel szemben. Mindeközben a végrehajtási eljárás költségei magasak, és volt olyan ügyvéd, aki úgy vélte, sok esetben a magánszemély jogosultak emiatt tekintenek el a végrehajtástól.
- A jogi képviselő munkadíját, annak minimális mértékét a 12/1194. (IX. 8.) IM rendelet szabályozza, amely a végrehajtást kérő és ügyvédje közötti díjmegállapodás hiányában jóval a jelenlegi piaci viszonyok alatti összegben határozza meg a végrehajtási eljárásban eljáró ügyvéd munkadíját. Azonban a megbízási szerződésbe foglalt díjazás sem jelent biztosítékot arra, hogy azt a végrehajtást kérő meg is kapja az adóstól/kötelezettől, ugyanis az IM rendelet 2. § (1) bekezdésével a jogalkotó lehetőséget biztosított a bíróságnak arra, hogy indokolt esetben mérsékelje az ügyvédi díjat. Ha e lehetőséggel él a bíróság, akkor könnyen megtörténhet, hogy a végrehajtást kérő terhén marad a költségek egy része.

1 ÁBRA • A végrehajtási eljárás

1.2. Az Alkotmánybíróság „felhasználása” a végrehajtás elkerülésére

2019. december 17-én az Országgyűlés elfogadta a 2019. évi CXXVII. törvényt. Ez a jelentős terjedelmű salátatörvény többek között számos új szabályt tartalmazott a bíróságok kapcsán is. Az igazságügyi miniszter az alapjául szolgáló törvényjavaslatot társadalmi egyeztetés nélkül nyújtotta be az Országgyűlésnek novemberben, noha a tervezet társadalmi egyeztetésre bocsátása a jogszabályi rendelkezések szerint kötelező lett volna.

A salátatörvény számos olyan szabályt tartalmazott, amelyeknek jelentős negatív hatása volt a bíróságok függetlenségére, noha jóval leplezettebb és technikaibb módon, mint a korábbi ilyen irányú lépéseknek.²⁷ Ami a jelen tanulmány szempontjából releváns, hogy a salátatörvény 2019. december 20-tól állami szervek, illetve hatóságok számára is lehetővé tette, hogy alkotmányjogi panaszt nyújtsanak be az Alkotmánybírósághoz. A jogszabály jelenleg hatályos szövege szerint egy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha egy bírósági döntés sérti az Alaptörvényben biztosított jogát, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza.²⁸ A „közhatalmat gyakorló indítványozó” esetén vizsgálni kell, hogy a panaszban megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e;²⁹ és ha a hatásköre korlátozását kifogásolja, az indítvány érdemi elbírálására csak akkor kerül sor, ha a támadott döntés az indítványozó működésének súlyos zavarát eredményezi, vagy valamely, Alaptörvényben foglalt hatáskörét sérti.³⁰

A salátatörvény eredményeképp az alkotmányjogi panaszokat nemcsak arra lehet használni, hogy az egyének jogait védjék az állam hatalmával szemben, hanem arra is, hogy alkotmányos védelmet biztosítsanak a közhatalmat gyakorló szervezetek számára az egyének ellen folyó peres eljárásaikban. Ez lehetővé teszi az állami szervek számára, hogy kicsatornázzák az egyes, a kormány számára fontos ügyekben hozott, a kormánynak nem kedvező ítéletek felülvizsgálatát a rendesbírósági rendszerből a már a kormánytöbbség jelöltjeivel feltöltött Alkotmánybírósághoz (utóbbiról lásd a 2.2. fejezetet). Vagyis a salátatörvény megnyitja a lehetőséget az előtt, hogy a politikailag kényes ügyekben zajló bírósági eljárásokban végül a végrehajtó hatalomnak kedvező döntés szülessen.

Nem csökkenti az ezen új lehetőségben rejlő veszélyeket, hogy mindeddig a közhatalmat gyakorló indítványozók nem voltak különösebben sikeresek abban, hogy kihasználják ezt az új típusú alkotmányjogi panaszt. 2021 szeptember végéig az Alkotmánybíróság 13 olyan ügyben hozott döntést, amelyben az alkotmányjogi panaszt egy állami szerv, illetve hatóság nyújtotta be (a teljes listát lásd

²⁷ A salátatörvény részletesebb kritikáját lásd: https://hvg.hu/velemeney/20191202_A_jogkereso_polgarnak_azert_lesz_rosszabb_hogy_a_kormany_nak_jobb_legyen; Amnesty International Magyarország: *Nem vész el, csak átalakul*, <https://www.amnesty.hu/wp-content/uploads/2020/10/ELEMZE%CC%81S.pdf>.

²⁸ 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról, 27. § (1) bekezdés

²⁹ 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról, 27. § (3) bekezdés

³⁰ 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról, 55. § (4a) bekezdés

az 1. mellékletben). A helyi önkormányzatok voltak a legaktívabbak, négy alkotmányjogi panasz közülük érkezett. A további indítványozók között találunk például két bíróságot és egy megyei rendőrfőkapitányságot is.

Az Alkotmánybíróság kilenc ügyben visszautasította az indítványt, míg két ügyben azzal utasította el a panaszt, hogy nem történt sérelem az ügyben. A megtámadott bírósági döntéseket csak két esetben semmisítette meg az Alkotmánybíróság: az egyik ügyben egy regionális vízügyi igazgatóság, míg a másik ügyben az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF) volt az indítványozó. Mivel a vízügyi igazgatóság által benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy egy másik közhatalmat gyakorló szerv döntése és az azzal kapcsolatos eljárás volt, az Alkotmánybíróság úgy döntött, hogy a vízügyi igazgatóság a konkrét ügyben nem minősült közhatalmat gyakorló indítványozónak.³¹ A másik ügyben az OIF élt alkotmányjogi panasszal egy olyan ítélettel szemben, amely bírságot állapított meg azért, mert a hatóság nem tett eleget az ítéleti kötelezésnek, és nem biztosított nemzetközi védelmet a kérelmezőknek a megismételt eljárásban. Az Alkotmánybíróság megsemmisítette a bírságot kiszabó döntést. Az Alkotmánybíróság szerint jogellenes volt a teljesítés kikényszerítése körében kiszabott bírság, mert a menekültügyi hatóság megismételt eljárásban hozott, elutasító döntése sosem emelkedett jogerőre, valamint fel is függesztették az eljárást egy előzetes döntéshozatali eljárás eredményére várva. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy a kérelmező hatóság tisztességes eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a teljesítés kikényszerítésének elmaradása miatti bírságot az azt megalapozó jogerős döntés meghozatala nélkül szabták ki, amely alapfeltételként szolgált volna.³²

A Magyar Helsinki Bizottság számára elérhető információk szerint az OIF továbbra is nyújt be az új szabályok szerinti alkotmányjogi panaszokat. Ezek a menedékkérelmek benyújtásával kapcsolatos új eljárással hozhatók összefüggésbe (ahogyan arra hivatkoztunk korábban az 1.1.3. pontban), amely szerint a menedékkérőknek először szándéknyilatkozatot kell benyújtani a belgrádi, illetve a kijevi magyar nagykövetségen.³³ Az új szabályok miatt Szerbiába került, illetve ott ragadt menedékkérőknek a Magyar Helsinki Bizottság több ízben nyújtott segítséget a szándéknyilatkozatot elutasító döntések megtámadásához a Fővárosi Törvényszék előtt. A Magyar Helsinki Bizottság érvelése szerint az általános közigazgatási rendtartás szabályai³⁴ és a hatékony jogorvoslathoz való jog alapján az elutasító döntések, mivel *de facto* hatósági határozatok, megtámadhatóak bíróság előtt. A bíróságok ezt az érvelést megalapozottnak találták, és a döntések megsemmisítését követően új eljárás lefolytatására kötelezték az OIF-et. Az első ilyen bírósági döntést³⁵ sok hasonló követte.

³¹ 16/2021. (V. 13.) AB határozat

³² 3328/2020. (VIII. 5.) AB határozat

³³ *Hungary de facto removes itself from the Common European Asylum System (CEAS). Information Update by the Hungarian Helsinki Committee (HHC)*, 2020. augusztus 12., <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/new-Hungarian-asylum-system-HHC-Aug-2020.pdf>

³⁴ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény.

³⁵ 48.K.701.184/2021/14., 2021. április 23.

Az OIF azonban alkotmányjogi panasszal élt az első döntés ellen,³⁶ melyben a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását kérte. A Fővárosi Törvényszéktől továbbá kérte, hogy állapítsák meg az alkotmányjogi panasz eljárás halasztó hatályát a végrehajtásra. A törvényszék ezt elutasította, de ennek ellenére az OIF továbbra sem indít új eljárásokat az érintettek ügyeiben, arra hivatkozva, hogy megvárják az egyébként határidő nélküli alkotmányjogi panasz eljárás eredményét. A hatóság ezen álláspontjának nincs egyértelmű jogalapja, ezért önkényesnek tekinthető, és célja valószínűsíthetően a további érintettek elriasztása a bírósági jogorvoslattól.

Egy másik példa arra, hogy az állam hogyan használja a saját céljaira az alkotmányjogi panasz új formáját, a kormány által 2021 nyarán kezdeményezett homofób és transzfób országos népszavazáshoz kapcsolódik. A Nemzeti Választási Bizottság a kormány által javasolt mind az öt népszavazási kérdést hitelesítette. Ezeket a döntéseket megtámadták, és 2021 októberében a Kúria úgy határozott, hogy az öt kérdés közül az egyik kérdést („Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára is elérhetőek legyenek nemátalakító kezelések?”) nem lehet népszavazásra bocsátani.³⁷ Erre reakcióként a kormány alkotmányjogi panaszt nyújtott be a 2019-ben bevezetett új szabályok alapján, arra hivatkozással, hogy a Kúria végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.³⁸ Az ügyben az Alkotmánybíróság a kézirat lezárása után, 2021. december 14-én hozott döntést, amelyben megsemmisítette a Kúria döntését, így a kérdés népszavazásra bocsátható.

1.3. Egyes bírói döntések lényegének felülbírálata jogalkotás útján

Szintén a bírósági döntések végre nem hajtása kérdésköréhez kapcsolódik, hogy előfordultak olyan esetek, hogy egyes hazai bírósági ítéletek hirtelen és problematikus jogalkotási lépésekre sarkallták a kormánytöbbséget. Ugyan a kormánynak és a kormánytöbbségnek nyilvánvalóan jogában áll jogalkotási lépéseket tenni a szakpolitikai céljai megvalósítása érdekében, akár azzal a céllal, hogy megváltoztassa a bírói döntések irányát egy adott területen, a szerzők véleménye szerint a lent bemutatott két példa az elfogadásuk körülményei miatt mégis problematikusnak tekintendő. A lenti jogalkotási lépésekről túl gyorsan döntöttek, nagy nyilvánosságot kapó egyedi ügyekre való reakcióként, és ezt a kapcsolatot az ügyek és a jogszabály-módosítások között a kormány és a kormánypárt képviselőinek kapcsolódó megnyilatkozásai is egyértelművé tették. Ezeknek a jogszabály-módosításoknak a gyors elfogadása erős kétségeket ébreszt azzal kapcsolatban, hogy állt-e mögöttük bármilyen megalapozott szakpolitikai elképzelés, és a populista jellegük szintén azt mutatja, hogy a vélt közhangulatra való reagálásként fogadták el ezeket. Ez a hozzáállás a jogszabályok megváltoztatásához nemcsak azért veszélyes, mert a gyors, a következmények mélyreható elemzése nélkül eszközölt változtatások könnyen a nagyobb struktúrák érzékeny egyensúlyának megbomlásához vezethetnek, hanem azért is, mert egyértelműen azt az üzenetet közvetíti a bíróságok felé, hogy a kormánynak és a kormánytöbbségnek hatalmában áll, hogy tulajdonképpen egyből felülbírálja őket.

³⁶ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/7FB7F01A8EEDAC97C125879200602DD9?OpenDocument>

³⁷ A Kúria határozata elérhető itt: <https://www.kuria-birosag.hu/hu/nepszavugy/knkii4064620219-szamu-hatarozat>.

³⁸ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/58C4C4BC8B4F2356C1258782005EDA9C?OpenDocument>

1.3.1. A „Lex Gyöngyöspata”

A gyöngyöspatai ügyben hátrányos megkülönböztetés miatt indított perben 2019 szeptemberében született másodfokú ítélet, amely a gyöngyöspatai általános iskolában több mint egy évtizeden át megvalósult oktatási szegregáció több mint 60 roma áldozata számára nem vagyoni kártérítést állapított meg.³⁹ Az alperesek a Kúriához fordultak felülvizsgálatért. Miközben az ügy felülvizsgálata még folyamatban volt, magas rangú kormánypárti politikusok összehangolt nyilvános kampányt indítottak a bírósági ítélet ellen, amelyben kétségbe vonták az ítélet igazságosságát és indokoltságát. A miniszterelnök például „provokációnak” nevezte az ügyet és igazságtalannak az ítéletet, mert a roma felperesek „egy nagy jelentőségű összeget fognak kapni mindenfajta munkavégzés nélkül”.⁴⁰ Emellett az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a térség kormánypárti országgyűlési képviselője folyamatosan azt hangoztatta, hogy az alpereseknek meg kell engedni azt, hogy tanulási lehetőséget biztosítsanak a felperesek részére a kártérítés megfizetése helyett.⁴¹

Amikor a Kúria 2020. május 12-én hozott ítéletével a másodfokú bíróság ítéletét (ideértve a kártérítés megítélését is) hatályában fenntartotta, a térség kormánypárti országgyűlési képviselője közölte, rossz és igazságtalan ítélet született.⁴² A miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy az nem fogadható el, hogy a többségnek idegennek kell éreznie magát a saját hazájában. Kijelentette, hogy az ítélet „úgy, ahogy van, igazságtalan”, és Budapest V. kerületéből, ahol a Kúria van, „nem látszik Gyöngyöspata igazsága, de mi meg fogjuk keresni azt”, és „olyan jogszabályváltozásokat fogunk előidézni, amelyek megakadályozzák, hogy ilyesmi még egyszer előforduljon”.⁴³

Röviddel ezután, 2020. június 4-én nyújtotta be a térség kormánypárti országgyűlési képviselője törvénymódosítási javaslatát, amelyben azt javasolta, hogy a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a következő bekezdéssel egészüljön ki:

³⁹ Bővebben lásd: *Flash report – Second instance court decision on damages for segregation in education*, 2019. szeptember 30., <https://www.equalitylaw.eu/downloads/4957-hungary-second-instance-court-decision-on-damages-for-segregation-in-education-pdf-86-kb>.

⁴⁰ Lásd: *Flash report – Prime Minister calls damages granted to Roma pupils for decade-long segregation “unjust” during pending court case*, 2020. február 7., <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5071-hungary-prime-minister-calls-damages-granted-to-roma-pupils-for-decade-long-segregation-unjust-during-pending-court-case-116-kb>; Magyar Helsinki Bizottság: *Unfettered Freedom to Interfere – Ruling party politicians exerting undue influence on the judiciary in Hungary 2010–2020*, 2020. július 29., https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/HHC_Hun_Gov_undue_influence_judiciary_29072020.pdf, 5–6. o.

⁴¹ Lásd pl.: <https://magyarnemzet.hu/belfold/ingyen-tanulhatnak-gyongyospata-romai-7680440/>.

⁴² Lásd pl.: <https://24.hu/belfold/2020/05/12/gyongyospata-kuria-fidesz-horvath-laszlo/>.

⁴³ Az interjú teljes szövege itt érhető el: <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-a-kossuth-radio-jo-reggelt-magyarorszag-cimu-musoraban-17/>.

„Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót a neveléssel-oktatással összefüggésben személyiségi jogában⁴⁴ megsérti, arra a Polgári Törvénykönyv sérelemdíjra vonatkozó szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a bíróság a sérelemdíjat oktatási, képzési szolgáltatásként határozza meg. A bíróság által megítélt oktatási, képzési szolgáltatást a jogsértő saját maga vagy vásárolt szolgáltatásként biztosítja.”

A törvényjavaslat indokolása kifejezetten hivatkozott a gyöngyöspatai ügyre.⁴⁵ A módosítás (a „Lex Gyöngyöspata”), amelyet 2020. július 3-án fogadtak el, és július 22-én lépett hatályba,⁴⁶ több szempontból is rendkívül problematikus. Többek között a rendelkezés kiterjed „olyan jogsértésekre is, amelyek esetében a további oktatási, képzési szolgáltatás nyújtása teljesen értelmetlen” (pl. zaklatás esetében), és „arra kényszeríti a jogsértés áldozatait, hogy annak az intézménynek az oktatási, képzési szolgáltatásait vegyék igénybe, amely jogaikat eredetileg is megsértette”.⁴⁷ Továbbá maga a módosítás is sérti az egyenlő bánásmód követelményét, mivel nemzetiségi alapon közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg a szegregáció áldozatai tekintetében, és az oktatási jogok megsértőit lényegesen előnyösebb helyzetbe hozza, mint más alapjogi jogsértések elkövetőit, mivel előbbiek mentesülnek az alól a „szigorú” következmény alól, hogy minden egyes érintett gyermek részére pénzübeli kártérítést kelljen fizetniük.⁴⁸ Ennek eredményeképpen a módosítás „minden valószínűség szerint csökkenteni fogja a jelenlegi szankciórendszer visszatartó erejét is, így sérti a Faji Egyenlőségi Irányelv 6. és 15. cikkében rögzített követelményeket”.⁴⁹ Ráadásul a módosítás (és azt megelőzően a különböző tisztségviselők nyilvánosan elhangzó nyilatkozatai) alkalmasak arra, hogy a többségi társadalomban felerősítsék és indokoltnak állítsák be a romaellenes érzelmeket.

A gyöngyöspatai ügy egy másik szempontból is szimptomatikus jellegűnek mondható: egy újabb példa arra, hogy magas beosztású kormánytisztviselők hogyan szegik meg azt az alapelvet, hogy a bíróságoknak mentesnek kell maradniuk mindenféle indokolatlan külső befolyástól,⁵⁰ és hogyan avatkoznak

⁴⁴ A „személyiségi jogok” az ember személyiségéhez elidegeníthetetlenül kapcsolódó jogok; nagyrészt megegyeznek az alapvető jogokkal és szabadságokkal.

⁴⁵ „A gyöngyöspatai szegregációs ügyben, a [másodfokú bíróság] által [...] hozott ítélet kapcsán felmerült, hogy hasonló jogsértések esetén a természetbeni kártérítés méltányos és igazságos. A módosítás a jövőben bekövetkező, nem megfelelő minőségű oktatáshoz való hozzáférés esetén bekövetkező jogsértésekre vonatkozóan előírja, hogy a bíróság a pénzben megállapított sérelemdíj helyett oktatási szolgáltatásként állapítsa meg az okozott kár megtérítését.”

⁴⁶ 2020. évi LXXXVII. törvény

⁴⁷ *Flash report – Draft Bill on mandatory in-kind compensation for segregation in education submitted*, 2020. augusztus 5., <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5197-hungary-draft-bill-on-mandatory-in-kind-compensation-for-segregation-in-education-submitted-97-kb>, 2. o.

⁴⁸ *Ibid.*, 3. o.

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ Vö.: Recommendation CM/Rec (2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities, 18. és 60. pont; UN Basic Principles on the Independence of the Judiciary, 2 és 4. pont.

be visszatérően az igazságszolgáltatás működésébe nyilvános megszólalásaikkal.⁵¹ Az ilyen kritikai megnyilvánulások aláássák az igazságszolgáltatásba vetett bizalmat és a függetlenség látszatát, valamint közvetve egyfajta „dermesztő hatásuk” lehet a bírák véleménynyilvánítására. Emellett a Lex Gyöngyöspata példa arra is, hogy a kormány és a kormánytöbbség hogyan használja fel a jogalkotást arra, hogy aláassa a bíróságok tekintélyét, és előmozdítsa saját diszkriminatív elképzeléseit, amelyek a társadalom legsérülékenyebb csoportjait érintik hátrányosan.

1.3.2. A feltételes szabadságra bocsátás szabályainak megváltoztatása

2019 decemberében Győrben egy nem sokkal korábban feltételes szabadságra bocsátott férfi, akit korábban azért ítéltek el, mert rátámadt a feleségére, megölte két gyermekét, mielőtt magával is végzett. E tragikus, de egyedi ügy hatására az igazságügyi miniszter már 2020. január elején bejelentette – bármilyen előzetes kutatás elvégzése vagy konzultáció nélkül –, hogy úgy kívánják szigorítani a szabályokat, hogy ne lehessen feltételes szabadságra bocsátani azt, aki más életére tör.⁵² Ennek megfelelően az Igazságügyi Minisztérium 2020 júniusában egy olyan törvényjavaslatot nyújtott be az Országgyűlésnek, ami szigorította a feltételes szabadságra bocsátás feltételeit, és egyes bűncselekmények esetében automatikusan kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét. Az elfogadott törvény⁵³ 2020. november 20-án lépett hatályba. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a módosítás és a kapcsolódó kormánypropaganda eredményeképp a bírói gyakorlat általában véve is szigorodhatott a feltételes szabadságra bocsátások kapcsán, és az várható, hogy csökken majd a feltételes szabadságra bocsátottak aránya. Ezek a változások hozzájárulhatnak a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságának növekedéséhez, és megszüntetik a feltételes szabadságot mint a reintegráció egy lehetőségét egyes súlyos bűncselekmények elkövetői esetében.⁵⁴

⁵¹ Bővebben és további példákért lásd: Magyar Helsinki Bizottság: *Unfettered Freedom to Interfere – Ruling party politicians exerting undue influence on the judiciary in Hungary 2010–2020*, 2020. július 29., https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/HHC_Hun_Gov_undue_influence_judiciary_29072020.pdf.

⁵² Lásd: <https://bit.ly/3IPBZGI>.

⁵³ 2020. évi CVIII. törvény a hozzátartozók sérelmére elkövetett súlyos személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozatainak fokozottabb védelme érdekében egyes törvények módosításáról

⁵⁴ A Magyar Helsinki Bizottság részletes észrevételei és javaslatai a módosítás kapcsán itt érhetőek el: https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/Magyar_Helsinki_Bizottsag_eszrevetelek_felteteles_eloterjeszes_200127.pdf.

2.

Az Alkotmánybíróság határozatainak végre nem hajtása

2. Az Alkotmánybíróság határozatainak végre nem hajtása

2010 óta a kormánytöbbség súlyosan aláásta az alkotmányosságot Magyarországon, és megszüntette az alkotmányos korlátokat. Ez azzal vette kezdetét, hogy 2011-ben a kormánytöbbség új, egypárti alkotmányt alkotott meg és fogadott el, és számos alkotmánymódosítást fogadott el bármilyen másik politikai erő egyetértése nélkül. Ezzel párhuzamosan meggyengítették az alkotmányosság őrét, az Alkotmánybíróságot (AB), és aláásták a függetlenségét. A kormánytöbbség nemcsak az Alkotmánybíróság jogkörét nyirbálta meg: az alkotmánybírák jelölésére vonatkozó korábbi, konszenzusos szabályok megváltoztatásával és az alkotmánybírák számának felemelésével a kormánytöbbség a saját jelöltjeivel tudta feltölteni a testületet, és azt a kormánytöbbség politikai elképzeléseit támogató, lojális testületté alakította. A kormánytöbbség egy másik módszere az Alkotmánybíróság aláásására az volt, hogy szisztematikusan az alkotmány szövegébe iktattak olyan rendelkezéseket, amelyek korábban alacsonyabb szintű jogszabályokban szerepeltek, és amelyeket az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek talált és megsemmisített. Így a kormánytöbbség tulajdonképpen felülbírált az Alkotmánybíróságot. Mindemellett a kormánytöbbség elmulasztott végrehajtani olyan AB határozatokat is, amely jogalkotói mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapítottak meg. Ebben a fejezetben az utóbbi két módszert mutatjuk be részletesebben.

2.1. A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító határozatok végrehajtásának elmaradása

Az Alkotmánybíróság egyéb hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában (azaz csakis hivatalból eljárva) megállapíthatja a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását. Ha az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapít meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére.⁵⁵ Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény szerint a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha

- a) nemzetközi szerződésből származó jogalkotói feladat elmulasztása valósul meg,
- b) kifejezett jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladat ellenére nem került sor a jogszabály megalkotására, vagy
- c) a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.⁵⁶

⁵⁵ Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény, 46. § (1) bekezdés

⁵⁶ Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény, 46. § (2) bekezdés

Az Országgyűlés honlapja⁵⁷ szerint 2012. január 1-je, azaz az Alaptörvény hatálybalépése és 2021. november 30. között az Alkotmánybíróság 44 olyan határozatot hozott, amelyben az Országgyűlés által orvosolandó, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg. Saját értékelése szerint az Országgyűlés ezek közül 32 AB határozatnak tett eleget. Ugyanakkor 12 AB határozat tekintetében az Országgyűlés egyelőre nem teljesítette kötelezettségeit, annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság által megjelölt határidő 10 ügy esetében már lejárt, egyes esetekben már évekkel ezelőtt. Ahogy az az alábbi táblázatban látható, a végre nem hajtott határozatok az ügyek széles körét, illetve az Alaptörvény különböző fejezeteit érintik, ugyanakkor nagy részük, nyolc végre nem hajtott határozat a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet az alapvető jogok és szabadságok vonatkozásában állapította meg (lásd a *-gal jelölt ügyeket).

2. TÁBLÁZAT • Végre nem hajtott, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító, 2012. január 1. és 2021. november 30. között hozott AB határozatok

AB határozat száma	A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség ⁵⁸	Határidő
11/2013. (V. 9.) AB határozat	Az AB hivatalból eljárva megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet keletkezett azáltal, hogy a törvényhozó az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény hatálybalépésekor nem alkotott átmeneti rendelkezéseket, és ennek következtében az állami tulajdonban álló erdőingatlanokra bejegyzett vagyoni értékű jogok jogosultjai az ingatlanok forgalomképtelenné nyilvánítása következtében megfelelő biztosíték nélkül maradtak.	2013. szeptember 30.
25/2015. (VII. 21.) AB határozat*	A törvényalkotó a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 108. §-a alapján megszüntetett haszonélvezeti, illetve használati jogokhoz kapcsolódóan nem teremtett megfelelő egyensúlyt a közérdekű korlátozás és az érintett személyek védett jogai teljes körű érvényesülését illetően, illetve nem rendelkezett megfelelő kompenzációról sem. Ezért az AB mulasztásban megnyilvánuló, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és a XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző alaptörvény-ellenességet állapított meg, és a hiányolt rendelkezéseknek megfelelő tartalmú jogszabály megalkotására hívta fel a törvényhozót.	2015. december 1.

⁵⁷ Lásd: <https://www.parlament.hu/web/guest/az-orszaggyules-donteseire-vonatkozó-alkotmánybírósi-határozatok>. A kézirat e fejezetének lezárása után az Alkotmánybíróság egy újabb ügyben állapított meg mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet 31/2021. (XII. 1.) AB határozatával.

⁵⁸ A leírások az Országgyűlés weboldalán található összefoglalókon alapulnak.

AB határozat száma	A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség	Határidő
27/2017. (X. 25.) AB határozat	Az AB megállapította, hogy az Országgyűlés az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 28. §-ának a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény módosításáról szóló 2016. évi CVII. törvény 1. §-ával megállapított módosításával egyidejűleg nem gondoskodott olyan szabály megalkotásáról, amely biztosítaná a Nemzeti Földalap sarkalatos szabályokkal védett vagyonának hosszú távú megőrzését, és kizárná annak lehetőségét, hogy egyszerű többséggel elfogadható törvények alkalmazása a Nemzeti Földalap céljainak, a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok védelmének, fenntartásának, a jövő nemzedékek számára megőrzésének megvalósítását veszélyeztető mértékű vagyonszerzéshez vezessen.	2018. május 31.
28/2017. (X. 25.) AB határozat	Az AB megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 földrészeket Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében foglalt céloknak megfelelő értékesítése és hasznosítása természetvédelmi szempontjainak érvényesítését szolgáló biztosítékokat nem alakította ki.	2018. június 30.
36/2017. (XII. 29.) AB határozat*	Az AB megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség állt fenn annak következtében, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 14/C. §-a szerinti eljárásban előírt döntési határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályait. Az AB az Országgyűlést felhívta arra, hogy alkossa meg az egyházi elismerésről való – a törvényben előírt észszerű határidőn belül történő – érdemi döntéshozatal törvényi garanciáját.	2018. március 31.
6/2018. (VI. 27.) AB határozat*	Az AB megállapította, hogy az Alaptörvény II. és XV. cikk (2) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn annak következtében, hogy a jogalkotó nem szabályozta a jogszzerűen letelepedett nem magyar állampolgárok névváltoztatási eljárását.	2018. december 31.

AB határozat száma	A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség	Határidő
22/2018. (XI. 20.) AB határozat	Az AB megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 53/C. §-ában nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogállami jogbiztonság követelményének megfelelően a jogszabály rendelkezésén alapuló szerződésátruházás részletszabályait.	2019. március 31.
27/2019. (X. 22.) AB határozat*	Az AB megállapította: az Országgyűlés az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe ütköző, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 144. § (4) bekezdés b) pontja szerinti hozzájárulás kapcsán nem alkotta meg a politikai hirdetés indokolatlan és aránytalan korlátozásának kizárását garantáló szabályokat. A jogalkotási hiányt mindenekelőtt azért kell pótolni, hogy a választáson részt vevő jelöltek, jelölő szervezetek és más érdekelték bármiféle különbségtétel nélkül vehessenek részt a választási kampányban mint a közügyek szabad vitatásának a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulásában.	2019. december 31.
7/2020. (V. 13.) AB határozat*	Az AB megállapította, hogy az Országgyűlés az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését és 39. cikk (2) bekezdését sértő, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet valósított meg azáltal, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 27. § (3a) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség nem teljesülése esetére nem biztosít hatékony bírói jogvédelmet az adatigénylőnek.	2020. december 31.
9/2021. (III. 17.) AB határozat*	Az AB megállapította, hogy az állam az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésén alapuló intézményvédelmi kötelezettségéből fakadó, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn amiatt, hogy a jogalkotó nem teremtette meg annak garanciáit, hogy az óvoda javaslata alapján vagy más, alkalmas módon abban az esetben is lehetőségessé váljon a nyilvánvalóan nem iskolaérett gyermek iskolaérettségi vizsgálatát követően a gyermek iskolakezdésének egy nevelési évvel történő elhalasztása, ha a szülő a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 45. § (2) bekezdése szerinti kérelem előterjesztését elmulasztja, vagy a kérelmet nem megfelelően terjeszti elő.	2021. június 30.

AB határozat száma	A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség	Határidő
9/2021. (III. 17.) AB határozat* (folytatás)	Az AB azt is megállapította, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn amiatt, hogy a jogalkotó nem teremtette meg annak eljárásjogi garanciáit, hogy a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti bizonyos eljárásokban az eljárást lezáró és a kérelemről érdemben döntő jogerős döntés a nevelési év, illetőleg a tanév kezdetét megelőzően akkor is minden esetben megszülessen, ha a szülő a felmentést engedélyező szerv döntésével szemben közigazgatási pert kezdeményez.	2021. június 30.
19/2021. (V. 27.) AB határozat*	Az AB megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a büntető-eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 590. § (5) bekezdésében nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményeknek megfelelően szabályozta az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében a felülbírálat kiterjesztésének a lehetőségét. Az AB a hatályos szöveg pontosítását, kiegészítését írta elő az Országgyűlésnek.	2022. január 31.
24/2021. (VII. 21.) AB határozat*	Az AB álláspontja szerint alaptörvény-ellenes helyzetet okoz, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény kuruzslás tényállásának megfogalmazásában nem egyértelmű, hogy milyen tevékenységeket foglal magában az egészségügyi szakképesítéshez kötött pszichoterápiás gyakorlat körébe tartozó tevékenység, így az elkövetési magatartás nem elég határozott, mert nem egyértelmű, milyen magatartásokra vonatkozik a büntetőjogi tilalom. Az AB a tényállás elkövetési magatartásának pontosítására, a pszichoterápiás gyakorlat körébe eső tevékenység büntetőjogi fogalmának meghatározására hívta fel a jogalkotót.	2022. március 31.

2.2. Az Alkotmánybíróság felülbírálása alkotmánymódosítások útján

Miközben a végrehajtás megtagadásának viszonylag nyilvánvaló esete az, ha a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet nem orvosolják, a jelenlegi kormánytöbbség 2010-es hatalomra jutása után egy jóval újszerűbb módszert is alkalmazott az alkotmánybírósági határozatok figyelmen kívül hagyására: a határozatokat alkotmánymódosításokkal írta felül. A kormánytöbbségnek viszszerítő gyakorlatává vált, hogy a (2011 végéig hatályban lévő) régi Alkotmányba és a (2012. január 1-jétől hatályos) Alaptörvénybe iktassa azokat a rendelkezéseket, amelyek korábban az alkotmánynál alacsonyabb szintű jogszabályokban szerepeltek, és amelyeknek az Alkotmánybíróság korábban

megállapította az alkotmányellenességét (lásd a részletes listát lejjebb). Mivel a magyar gyakorlat szerint (amelyet később kifejezetten az Alaptörvénybe foglaltak) az Alkotmánybíróság az alkotmány-módosítások alkotmányosságát nem vizsgálhatja felül és az alkotmánymódosítások vonatkozó rendelkezéseinek alkotmányellenességét nem mondhatja ki, a támadott szabályok így kikerültek az alkotmányossági felülvizsgálat köréből. Ez gyakorlatilag az Alkotmánybíróság felülbírlását jelentette.

Ez több szempontból is súlyos következményekkel járt. Az alkotmánybíróági kontroll tovább gyengült, és a határozatok ismétlődő felülbírlása hozzájárult a fékek és ellensúlyok rendszerének megbontásához. Ahogyan azt a Velencei Bizottság 2013-ban megfogalmazta: „[a]z Alkotmánybíróság döntéseire adott azon reakció, hogy az alkotmányellenessé nyilvánított rendelkezéseket beemelik az alkotmányba”, a kormánytöbbség „rendszeres hozzáállásává” vált, amely „azzal fenyeget, hogy az Alkotmánybíróságot megfosztják legfőbb funkciójától, mint az alkotmányosság őre, és mint a fékek és ellensúlyok demokratikus rendszerének ellenőrző szerve”.⁵⁹ Emellett, ahogyan az az alábbi példákban is látható lesz, ezen alkotmánymódosítások közül több is különböző emberi jogok nem igazolható korlátozásával járt.

Ez a jelenség elválaszthatatlanul összekapcsolódik a kormánytöbbségnek az Alkotmány és az Alaptörvény szövegéhez való általános viszonyával. 2010 májusa és az Alaptörvény 2012. január 1-jei hatálybalépése között az Alkotmányt a kormánytöbbség 12 alkalommal módosította, az új Alaptörvényt pedig 2012 óta kilenc alkalommal módosították, minden esetben a kormány politikai érdekeinek megfelelően. Ahogyan arra a Velencei Bizottság 2013-ban az Alaptörvény negyedik módosításáról szóló véleményében figyelmeztetett: „[a] gyakori alkotmánymódosítás az alkotmánnyal kapcsolatos instrumentális felfogás aggasztó jele”.⁶⁰ A módosítások tehát egyértelműen azt mutatják, hogy az Alaptörvényt, amelyet eleve minden más politikai erő támogatása nélkül, gyakorlatilag egyetlen politikai párt produktumaként fogadtak el,⁶¹ a kormány politikai eszközként használja. Ebből következően az Alaptörvény nem korlátozza az állam hatalmát és nem védi hatékonyan a jogállamiságot és az emberi jogokat – ehelyett azt a kormány a jogállam elveinek aláásására használja. Az Alaptörvény nem alkalmas arra, hogy a jogrendszer stabil alapjaként szolgáljon, mivel nem az Alaptörvény szabályozza a kormány tevékenységét, hanem a kormány igazítja az Alaptörvényt az igényeihez.

Az Alkotmánybíróság határozatainak felülírása szerves részét képezte az intézmény általános gyengítésének is. 2010 óta a kormánytöbbség jogszabályok sorozatát fogadta el annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság függetlenségét aláássa, és gyengítse a jogalkotás fölötti alkotmányos ellenőr-

⁵⁹ Joggal a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság): *Vélemény Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításáról*, CDL-AD(2013)012, 2013. június 17., https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Velencei_Bizottsag_CD-AD_2013_012_Velemeny_az-Alaptorv%C3%A9ny_negyedik_modos%C3%ADtasarol_HUN.pdf, 144. §

⁶⁰ *Ibid.*, 36. §

⁶¹ Erről részletesebben lásd: Eötvös Károly Intézet – Magyar Helsinki Bizottság – Társaság a Szabadságjogokért: *Megállapítások a Magyarországon zajló alkotmányozásról*, 2011. március 10., https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Megallapitasok_a-Magyarorszagon_zajlo_alkotmanyozasrol_EKINT_HelsinkiBizottsag_TASZ.pdf.

zést.⁶² Ide tartozik többek között az Alkotmánybíróság jogkörének korlátozása a központi költségvetésre és adókra vonatkozó jogszabályok vonatkozásában, ezáltal pedig a potenciálisan alkotmányellenes jogszabályok kivonása az alkotmányossági felülvizsgálat alól. A kormánypártok módosították az alkotmánybírák jelölésére vonatkozó korábbi konszenzusos rendelkezéseket is, biztosítva ezzel, hogy az Országgyűlésben kétharmados többséggel rendelkező Fidesz-KDNP az üres helyeket az ellenzék támogatása nélkül tölthesse be, valamint megnövelték az alkotmánybírák számát. Ezen lépéseknek köszönhetően a kormánytöbbség saját jelöltjeivel, így például volt kormánypárti országgyűlési képviselőkkel tudta az Alkotmánybíróságot feltölteni, és azt a kormánytöbbség politikai elképzeléseit támogató, lojális testületté alakította.

A testület megfelelő tagokkal való feltöltésének fontos pontja volt, amikor 2013 áprilisában az Alkotmánybíróságon belül többségbe kerültek a kizárólag a kormánypárt által jelölt és megválasztott bírák, amely egyúttal fordulópontnak is bizonyult az alkotmánybírósági döntések irányát tekintve.⁶³ Részben ez lehet az oka annak, hogy az Alkotmánybíróság határozatainak alkotmánymódosítás útján történő felülvizsgálata ezen időpontot megelőzően volt jellemző, amely, az alábbiakban bemutatott módon, 2013 márciusában az Alaptörvény negyedik módosításában csúcsosodott ki.

Ugyanakkor a kormánytöbbség ezt a technikát már akkor alkalmazni kezdte, amikor még a régi Alkotmány volt hatályban:

- 2008-ban az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította és megsemmisítette azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetővé tették, hogy az ügyek érdemi elbírálását bírósági titkárok (azaz jogi szakvizsgával rendelkező, de bírónak nem nevezett bírósági alkalmazottak) végezzék.⁶⁴ Hogy az e határozatban foglaltakat megkerülje, a kormánytöbbség 2010 júliusában akként módosította az Alkotmányt,⁶⁵ hogy törvény által meghatározott ügyekben a bíró hatáskörében bírósági titkár is eljárhat.⁶⁶ A módosításra azért volt szükség, hogy bírósági titkár is eljárhat szabálysértési ügyekben; az alkotmánymódosítást és a szabálysértési törvény⁶⁷ módosítását, amelynek értelmében szabálysértési ügyekben bírósági titkár is eljárhat, ugyanazon a napon fogadták el. Az alkotmánymódosítás általános indokolása meg is említette, hogy arra a vonatkozó „alkotmányossági problémák”, vagyis az Alkotmánybíróság 2008-as határozata miatt van szükség.

⁶² Ezen fejleményekről lásd még: Kovács Kriszta – Kim Lane Scheppelle: The fragility of an independent judiciary: Lessons from Hungary and Poland – and the European Union. *Communist and Post-Communist Studies*, 2018, 51(3), 189–200. o.

⁶³ Lásd pl.: Eötvös Károly Intézet – Magyar Helsinki Bizottság – Társaság a Szabadságjogokért: *Egypárti alkotmánybírák a kétharmad szolgálatában. Az egypárti alkotmánybírák 2011–2014 között hozott egyes döntéseinek elemzése*, 2015, https://helsinki.hu/wp-content/uploads/EKINT_TASZ_MHB_Egyparti_alkotmanybirok_2015.pdf.

⁶⁴ 1/2008. (I. 11.) AB határozat

⁶⁵ A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2010. július 22-i módosítása

⁶⁶ A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény, 46. § (3) bekezdés

⁶⁷ 1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről

- A visszamenőleges adóztatás lehetősége szintén azért került be az Alkotmányba, hogy alkotmányossági problémákat „oldjon meg”. 2010-ben a kormánytöbbség egy olyan törvényt⁶⁸ fogadott el, amely egyes jövedelmekre 98%-os különadót vezetett be 2010. január 1-jei hatállyal, azaz adókötelezettséget írt elő a törvény kihirdetését megelőző időszakra, így a visszaható hatály tilalmába ütközött. A törvény vonatkozó rendelkezéseit 2010 októberében az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.⁶⁹ Azon a napon, amelyen az Alkotmánybíróság határozatát kihirdették, a Fidesz frakcióvezetője bejelentette, hogy a megsemmisített rendelkezéssel azonos tartalmú törvényjavaslatot fog az Országgyűlésnek benyújtani, továbbá kezdeményezni fogja az Alkotmánybíróság jogkörének korlátozását költségvetési és adóügyekben.⁷⁰ Az Alkotmány ezt követő, 2010 novemberi módosítása⁷¹ korlátozta az Alkotmánybíróság jogkörét, és megteremtette az alkotmányos alapot a visszamenőleges hatályú adóztatásra.

Az Alaptörvény átmeneti rendelkezéseit szintén felhasználták az Alkotmánybíróság határozatainak felülírására:

- A büntetőeljárásról szóló törvény⁷² 2011 júliusában elfogadott módosítása lehetővé tette, hogy a legfőbb ügyész döntése alapján az ún. kiemelt ügyekben a jogszabályban kijelölt bíróság helyett más bíróság előtt emeljen vádat az ügyészség, amennyiben az az eljárás észszerű időn belül való, illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett szükséges. A büntetőeljárás törvénynek ezt a rendelkezését az Alkotmánybíróság 2011. december 19-én megsemmisítette.⁷³ Erre válaszul 2011. december 23-án az Országgyűlés ezt a lehetőséget az Alaptörvény átmeneti rendelkezései 11. cikk (4) bekezdésébe illesztette, egyúttal kiterjesztve azt valamennyi büntetőügyre. (Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy miután az Alkotmánybíróság az átmeneti rendelkezéseket formai okokra hivatkozva megsemmisítette,⁷⁴ és elfogadták az Alaptörvény negyedik módosítását, amely magába az Alaptörvénybe iktatta az átmeneti rendelkezések szabályait, ezt a rendelkezést elhagyták.)

Végül, ahogyan az az alábbi táblázatban⁷⁵ látható, az Alaptörvény (2013. március 25-én elfogadott és 2013. április 1-jén hatályba lépő) negyedik módosításának számos kulcsfontosságú cikke vagy olyan rendelkezéseket iktatott az Alaptörvénybe, amelyekről az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy alkotmányellenesek, vagy olyanokat, amelyek egyértelműen ellentétben állnak 2012-ben, illetve

⁶⁸ 2010. évi XC. törvény egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról

⁶⁹ 184/2010. (X. 28.) AB határozat

⁷⁰ Lásd pl.: <https://www.origo.hu/itthon/20101026-alkotmanyellenes-a-98-szazalekos-kulonado.html>.

⁷¹ 2010. évi CXIX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról

⁷² 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról

⁷³ 166/2011. (XII. 20.) AB határozat

⁷⁴ 45/2012. (XII. 29.) AB határozat

⁷⁵ Forrás: <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Constitutional-Court-vs-Fourth-Amendment.pdf>.

2013-ban meghozott alkotmánybíróági határozatokkal. Az Alaptörvény negyedik módosítása olyan rendelkezések sorozatát emelte be az Alaptörvénybe, amelyek – az Alkotmánybíróságnak az adott időpontban irányadó gyakorlatát alapul véve – alapvető jogokat sértettek és a jogállamiság elvébe ütköztek.⁷⁶

⁷⁶ Az Alaptörvény negyedik módosításának részletes elemzését lásd: Eötvös Károly Intézet – Magyar Helsinki Bizottság – Társaság a Szabadságjogokért: *Fő fenntartások Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításával kapcsolatban*, 2013. március 13., https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Fo_fenntartasok_Magyarország_Alaptorvenyenek_negyedik_modositasaval_kapcsolatban_20130313.pdf.

3. TÁBLÁZAT • Az Alaptörvény negyedik módosításának az Alkotmánybíróság határozatait felülíró rendelkezései

AB határozat száma	Idézet az AB határozatból	Az Alaptörvény érintett cikke	Az Alaptörvény negyedik módosításának szövege
Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott AB határozatok hatályon kívül helyezése			
22/2012. (V. 11.) AB határozat Indokolás [40]–[41] Ezt megerősítette a 30/2012. (VI. 27.) AB határozat, a 34/2012. (VII. 17.) AB határozat, és a 4/2013. (II. 21.) AB határozat.	„Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak.”	Záró és vegyes rendelkezések, 5. pont	„Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.”
Annak kizárása, hogy az AB tartalmi szempontból vizsgálja a javasolt alaptörvény-módosítások alkotmányosságát			
45/2012. (XII. 29.) AB határozat Indokolás [118]	„Adott esetben az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállam alkotmányos tartalmi követelményeinek, garanciáinak és értékeinek a töretlen érvényesülését, alkotmányba foglalását is vizsgálhatja.”	24. cikk (5) bekezdés	„Az Alkotmánybíróság az Alaptörvényt és az Alaptörvény módosítását csak a megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények tekintetében vizsgálhatja felül.”

AB határozat száma	Idézet az AB határozatból	Az Alaptörvény érintett cikke	Az Alaptörvény negyedik módosításának szövege
A család fogalmának leszűkítése			
43/2012. (XII. 20.) AB határozat Indokolás [43]	„Az Alaptörvény L) cikkéből [...] nem következik az, hogy például az egymás gyermekeiről gondoskodó, és őket felnevelő élettársak, a közös gyermeket nem vállaló, vagy olyan különmemű élettársak, akiknek egyéb körülmények miatt közös gyermeke nem lehet [...], az özvegyek, [...] az unokájukat felnevelő nagyszülők, [...] és számos más, a tágabb, dinamikusabb szociológiai családfogalomba beletartozó, azonos célra irányuló, kölcsönös gondoskodáson alapuló, tartós érzelmi és gazdasági életközösségekre ne vonatkozna ugyanúgy az állam [a család védelmére vonatkozó] objektív intézményvédelmi kötelezettsége [...]”	L) cikk (1) bekezdés	„A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.”

AB határozat száma	Idézet az AB határozatból	Az Alaptörvény érintett cikke	Az Alaptörvény negyedik módosításának szövege
A politikai reklám közlésének megtiltása a kereskedelmi médiában			
1/2013. (I. 7.) AB határozat Indokolás [93], [98] és [100]	„A [vizsgált törvény] 151. § (1) bekezdése értelmében kampányidőszakban kizárólag a közszolgálati médiaszolgáltatásban tehető közzé politikai reklám. E rendelkezés minden más médiaszolgáltatásban [...] megtiltja a politikai kommunikáció e fajtáját, ami azzal jár, hogy a politikai reklámozás lehetősége éppen a társadalomhoz legszélesebb körben eljutó médiumok esetében szűnik meg. A tiltás tehát a választási kampányban folytatott politikai véleménynyilvánítás jelentős korlátozása. [...] Az Alkotmánybíróság [...] megállapította, hogy a [vizsgált törvény] 151. § (1) bekezdése nem szolgálja a kiegyensúlyozott tájékoztatás megvalósulását, sőt azzal ellentétes eredményre vezethet. [...] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek ítélte a politikai reklámok közzétételének választási kampányban való tiltását a [nem közszolgálati] médiaszolgáltatásokban.”	IX. cikk (3) bekezdés	„A demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges megfelelő tájékoztatás, valamint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül közölhető. Az országgyűlési képviselők általános választásán országos listát, illetve az európai parlamenti képviselők választásán listát állító jelölő szervezetek által és érdekében, az országgyűlési képviselők és az európai parlamenti képviselők választását megelőzően, kampányidőszakban politikai reklám – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatások útján, egyenlő feltételek mellett tehető közzé.” ⁷⁷

⁷⁷ A IX. cikk (3) bekezdését később az Alaptörvény ötödik módosítása (amelyet 2013 szeptemberében fogadtak el) módosította, de a rendelkezés hatása ugyanaz maradt. Részletesebben lásd: Eötvös Károly Intézet – Magyar Helsinki Bizottság – Társaság a Szabadságjogokért: *Nem akarásnak nyögés a vége*, 2013. szeptember 18., <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Nem-akarasnak-nyoges-a-vege-20130918.pdf>, 2–3. o.

AB határozat száma	Idézet az AB határozatból	Az Alaptörvény érintett cikke	Az Alaptörvény negyedik módosításának szövege
A hajléktalanság kriminalizálása alkotmányos alapjának megteremtése			
38/2012. (XI. 14.) AB határozat Indokolás [53]	„A hajléktalanság szociális probléma, amit az államnak a szociális igazgatás, a szociális ellátás eszközeivel és nem büntetéssel kell kezelnie. Az Alaptörvény II. cikkében szabályozott emberi méltóság védelmével összeegyeztethetetlen önmagában azért társadalomra veszélyesnek minősíteni és büntetni azokat, akik lakhatásukat valamely okból elvesztették és ezért kényszerűségből a közterületen élnek [...]”	XXII. cikk (3) bekezdés	„Törvény vagy helyi önkormányzat rendelete a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást.” ⁷⁸
Az egyházak Országgyűlés általi elismerése			
6/2013. (III. 1.) AB határozat Indokolás [205]	„[A]z egyházi státusz parlamenti szavazás útján történő elismerése [...] politikai alapon meghozott döntésekhez vezethet. Az ilyen [...] egyedi ügyekben a döntéshozatalnak a független bíróságtól való elvonása és kizárólagosan az alapvetően politikai karakterű Országgyűléshez telepítése nem egyeztethető össze az Alaptörvénybe foglalt [...] követelményekkel.”	VII. cikk	„Az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik. Az egyházak elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben alkotmányjogi panasznak van helye.” ⁷⁹

⁷⁸ Ezt a rendelkezést az Alaptörvény hetedik módosítása (amelyet 2018 júniusában fogadtak el) tovább súlyosbította: 2018. október 15. óta az Alaptörvény XXII. cikk (3) bekezdése azt mondja ki, hogy „tilos az életvitelszerű közterületen tartózkodás”.

⁷⁹ A VII. cikket később az Alaptörvény ötödik módosítása módosította, de továbbra is problematikus maradt: nemcsak fenntartja a korábban elfogadott törvényi rendelkezések nyomán a vallási közösségeket érő jogsérelmeket, hanem nyíltan kimondja a vallási közösségek közti megkülönböztetést azzal, hogy lehetővé teszi, hogy Országgyűlés privilegizált státuszt biztosítson egyes vallási közösségeknek. Részletesebben lásd: Eötvös Károly Intézet – Magyar Helsinki Bizottság – Társaság a Szabadságjogokért: *Nem akarásnak nyögés a vége*, 2013. szeptember 18., <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Nem-akarasnak-nyoges-a-vege-20130918.pdf>, 3–4. o.

3.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végre nem hajtása

3. Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végre nem hajtása

3.1. A végrehajtás a számok tükrében

Ami az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) ítéleteinek végrehajtását illeti, Magyarország kvantitatív végrehajtási mutatója igen rossz. A European Implementation Network (EIN) adatai szerint Magyarország az elmúlt 10 évben született azon ítéleteknek, amelyek ún. vezető ügyekben születtek, a 81%-át nem hajtotta még végre. Ez nagyon magas arány az Európa Tanács más tagállamaihoz képest: 2021. augusztusi adatok szerint az összes tagállamot tekintve az elmúlt 10 évben született ilyen ítéletek 47%-a áll még végrehajtás alatt, és az Emberi Jogok Európai Egyezményét (a továbbiakban: Egyezmény) aláíró 47 ország közül a vezető ügyekben született végre nem hajtott ítéletek aránya csak Finnországban (83% – de itt összesen csak 11 ilyen ügy áll végrehajtás alatt), Oroszországban (90%) és Azerbajdzsánban magasabb (96%).⁸⁰

Az EJEB által hozott ítéletek végrehajtását az Egyezmény 46. cikk (2) bekezdése alapján az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága ellenőrzi. A végrehajtás ellenőrzése során az ítéleteket kategóriákba sorolják, így azok lehetnek ún. vezető („leading”), ismétlődő („repetitive”) vagy elszigetelt („isolated”) ügyek. Az EIN összefoglalója szerint „a kategóriákba sorolás kulcsmomentuma a »vezető ügyek« azonosítása. Ezek az ügyek új és gyakran strukturális és/vagy rendszerszintű problémákat tárnak fel, amelyek új általános intézkedések [„general measures”] meghozatalát követelik meg. A nem »vezető« ügyként azonosított ügyek vagy »ismétlődő« ügyek, mivel az azokban felmerülő problémát már azonosították korábban egy vezető ügyben, vagy »elszigetelt« ügyek, mert a megállapított jogsérelem szorosan az egyedi körülményekhez látszik kapcsolódni – ezek általában nem követelnek meg általános intézkedéseket.

Az ítéletek végrehajtásához kapcsolódó eljárás céljából az ismétlődő ügyeket egy csoportba sorolják a kapcsolódó vezető üggyel, és utóbbi neve alatt jelennek meg a Miniszteri Bizottság napirendjében (és adatbázisában). A vezető üggyel kapcsolódó akciótervben megállapított általános intézkedésekre úgy tekintenek, hogy azok az ügycsoportban szereplő ismétlődő ügyekre is vonatkoznak, így ha a Miniszteri Bizottság úgy találja, hogy a vezető ügyben hozott ítéletet végrehajtották, a kapcsolódó ismétlődő ügyeket is végrehajtottnak tekint. [...] A több egyezményesértést lefedő ügyek minősülhetnek vezető ügynek egy adott jogsérelem kapcsán, és ismétlődőnek egy másik tekintetben.”⁸¹ Az elszigetelt ügyek szintén vezető ügyként jelennek meg a Miniszteri Bizottság adatbázisában, de nem kapcsolódnak hozzájuk ismétlődő ügyek.

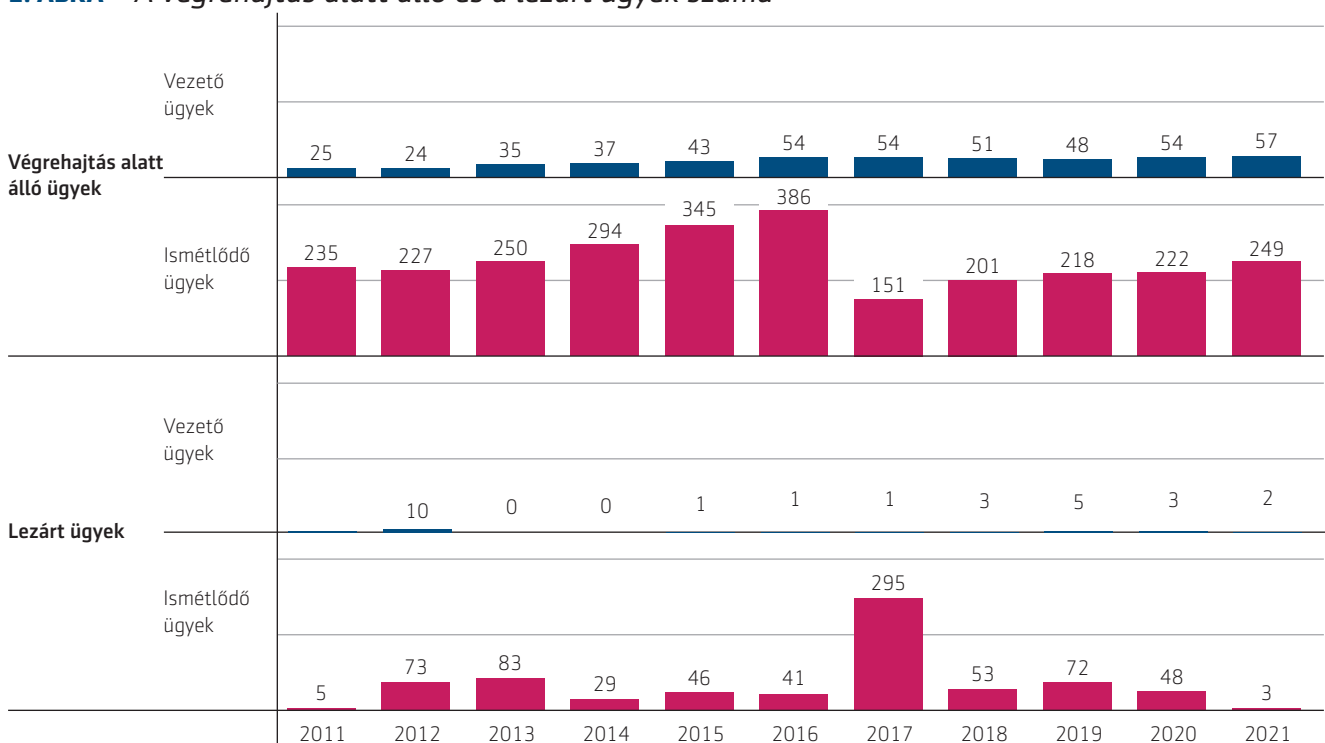
⁸⁰ Lásd: <https://www.einnetwork.org/countries-overview>.

⁸¹ European Implementation Network: *Implementation of Judgments of the European Court of Human Rights. A Handbook for NGOs, injured parties and their legal advisers*, 2018 (2020. januárban felújított változat), <https://bit.ly/3HY19IP>, 5. o.

Az Európa Tanács saját adatbázisa szerint 2021. december 2-án 57 vezető ügyben született ítélet volt függőben, vagyis állt végrehajtás alatt Magyarország esetében, és további 249 ismétlődő ügyben volt még folyamatban az ítéletek végrehajtása. (Összehasonlításképpen: összesen kb. 1300 vezető ügyben született ítéletet nem hajtottak még végre.⁸²) A probléma, amit ez a szám jelent, akkor válik egyértelművé, ha megnézzük, hogy hány magyar ügyben zárult már le a végrehajtás: 2011 óta a végrehajtás ellenőrzését 31 vezető ügyben zárták le, vagyis az elmúlt 10 évben csupán 31 vezető ügyben született ítéletet tekintett végrehajtottnak a Miniszteri Bizottság. Ez azt jelenti, hogy jelenleg több vezető ügy végrehajtása van függőben, mint az elmúlt 10 évben lezárt összes vezető ügy. Az ismétlődő ügyek kapcsán a statisztikai adatok azt mutatják, hogy az elmúlt 10 évben 748 ilyen ügy végrehajtásának ellenőrzését zárták le.

Az összes végrehajtás alatt álló ügyre vonatkozó adat elemzése meghaladná ennek a tanulmánynak a kereteit, így ebben a fejezetben csak 55 vezető, 2021. december 2-án végrehajtás alatt álló ügyet vizsgálunk,⁸³ a HUDOC-EXEC adatbázisban elérhető adatok⁸⁴ és a saját elemzéseink alapján. (A 2. melléklet tartalmazza az összes vizsgált ügy listáját, röviden összefoglalja az ügyek lényegét, és további információkat is tartalmaz a végrehajtásuk egyes aspektusairól.) Ezekhez a vezető ügyekhez összesen 209 ismétlődő ügy csatlakozik.

2. ÁBRA • A végrehajtás alatt álló és a lezárt ügyek száma

Forrás: Európa Tanács, <https://www.coe.int/en/web/execution/hungary>, 2021. december 2.

⁸² Lásd: <https://www.einnetwork.org/countries-overview>.

⁸³ Ebben a fejezetben 55 függőben levő vezető ügyet vizsgálunk a korábban jelzett 57 helyett, mert az Európa Tanács HUDOC-EXEC adatbázisa a *Hagyó kontra Magyarország* és a *Varga és mások kontra Magyarország* ügyeket külön vezető ügyekként kezeli, miközben ezek valójában a *Kovács István Gábor kontra Magyarország* vezető ügghöz kapcsolódó ismétlődő ügyek, és a *Hagyó kontra Magyarország* ügy egyben ismétlődő ügye az *X.Y. kontra Magyarország* vezető ügynek is.

⁸⁴ Az ebben a fejezetben vizsgált ügyek teljes listája elérhető a HUDOC-EXEC adatbázisban, ezen a linken: <https://bit.ly/3s8mhAB>.

Az 55 vezető ügyből 12 áll ún. kiemelt ellenőrzés („enhanced supervision”) alatt, a legtöbbjük azért, mert jelentős strukturális és/vagy komplex problémát érintenek a magyar jogrendszerben. (Csak egy olyan ügy van közöttük, a *Shaw kontra Magyarország* ügycsoportba tartozó *Tonello kontra Magyarország*, amelyet eredetileg azért vizsgáltak kiemelt ellenőrzés keretében, „mert sürgős egyedi intézkedések szükségesek az ügyben, mivel [...] az ügyben jogellenesen elvitt gyermek holléte továbbra sem ismert”.⁸⁵) Ez az arány közelít az Európa Tanács országainak átlagához: az EIN számításai szerint „a 2019 októberében a függőben levő körülbelül 1250 vezető ügy durván egynegyede (nagyjából 300 ügy) állt kiemelt ellenőrzés alatt”.⁸⁶

2011 januárjában a Miniszteri Bizottság kettős ellenőrzési rendszert vezetett be, a végrehajtás ellenőrzésének hatékonyabbá és átláthatóbbá tétele céljából. „A rendszer lehetővé teszi, hogy az ügyeket »általános« vagy »kiemelt« ellenőrzés alá sorolják. A kettő között a különbség a következő: a kiemelt ellenőrzés alatt álló ügyekben a Miniszteri Bizottság aktív szerepet játszik a végrehajtás monitorozásában, különösen úgy, hogy azokat a negyedévi, emberi jogi fókuszú ülésein megvizsgálja [...]; miközben az általános ellenőrzés alatt álló ügyek esetében az ellenőrzést leginkább [az EJEB ítéleteinek végrehajtásával foglalkozó külön osztály, a Department for the Execution of Judgments of the ECtHR (DEJ)⁸⁷] végzi, és a Miniszteri Bizottság arra korlátozza a saját szerepét, hogy biztosítsa, hogy a kormányok megfelelő akcióterveket [„action plan”], illetve akciójelentéseket [„action report”] terjesztenek elő, és hogy ellenőrizzék, hogy a bejelentett és/vagy a kellő időben megtett intézkedések megfelelőek-e.

Az új ügyek közül a következőket sorolják a »kiemelt ellenőrzés alatt álló ügyek« kategóriába:

- sürgős egyedi intézkedést megkívánó ügyek;
- irányadó ítéletek [„pilot judgments”];
- olyan ügyek, amelyek az EJEB és/vagy a Miniszteri Bizottság értékelése alapján egyébként jelentős strukturális és/vagy komplex problémára mutatnak rá;
- államok közötti ügyek.

A besorolásról való döntést akkor hozza meg a Miniszteri Bizottság, amikor először betervezik elé az ügyet, a DEJ javaslata alapján. A Miniszteri Bizottság emellett az ellenőrzési eljárás során bármikor dönthet úgy, hogy általános helyett kiemelt ellenőrzés alá helyez egy ügyet [...]. Ugyanígy dönthet úgy is, hogy egy kiemelt ellenőrzés alatt álló ügyet általános ellenőrzés alá helyez.”⁸⁸

⁸⁵ Lásd: <https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-10523>.

⁸⁶ European Implementation Network: *Implementation of Judgments of the European Court of Human Rights. A Handbook for NGOs, injured parties and their legal advisers*, 2018 (2020. januárban felújított változat), <https://bit.ly/3HY19IP>, 6. o.

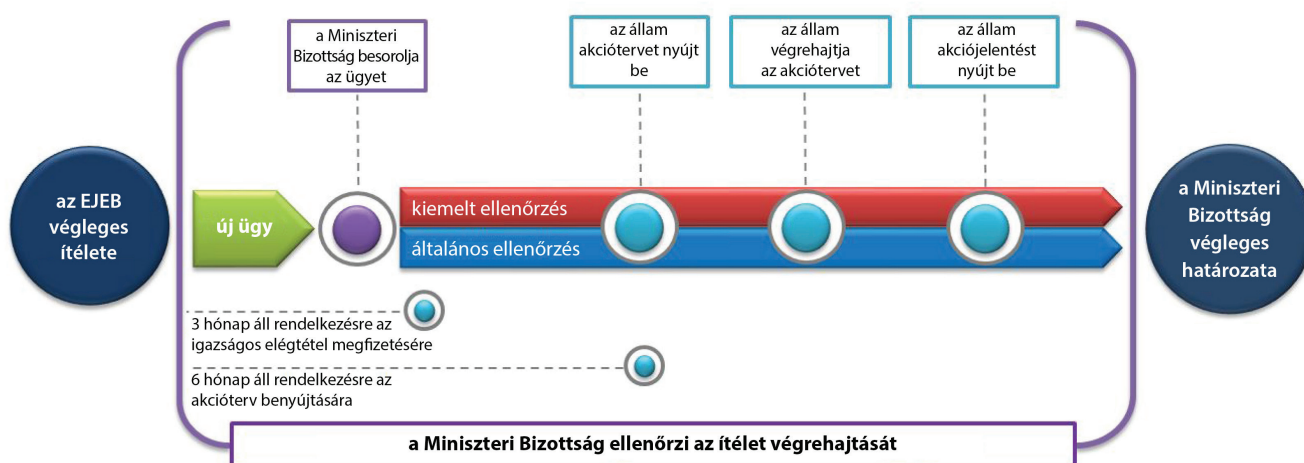
⁸⁷ „A DEJ (amely jogászokból és egyéb tanácsadókból áll) szorosan együttműködik a részes államokkal azoknak a konkrét intézkedéseknek a meghatározásában, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az EJEB ítéleteit teljes mértékben végrehajtsák, és tanácsot ad a Miniszteri Bizottságnak az egyes ügyek végrehajtásával kapcsolatban. A DEJ az Emberi Jogok és Jogállamiság Főigazgatóság [Directorate General of Human Rights and Rule of Law (DG1)] részét képezi.” (Ibid., 3. o.)

⁸⁸ European Implementation Network: *Implementation of Judgments of the European Court of Human Rights. A Handbook for NGOs, injured parties and their legal advisers*, 2018 (2020. januárban felújított változat), <https://bit.ly/3HY19IP>, 6. o.

Egy másik illusztratív mérőszám, hogy az Eln számításai szerint 2021. augusztusi adatok alapján a magyar vezető ügyek átlagosan 6 év 3 hónapja álltak végrehajtás alatt – ez megegyezik az Európa Tanács országainak átlagával.⁸⁹ Számos magyar ügy már igen jelentős ideje áll végrehajtás alatt: például van három olyan vezető ügy, amelyekben az ítélet (illetve ügycsoport esetében az első ítélet) már 2009-ben véglegessé vált.

Jelen tanulmány írásakor az 55 vezető ügyből 50 ügyben legalább egy akciótervet vagy akciójelentést benyújtott már a kormány. Az öt ügyből, amiben a kormány még nem nyújtott be akciótervet vagy akciójelentést, négyben már elmulasztotta az akcióterv beadására nyitva álló 6 hónapos határidőt. Míg ezek közül kettőben csak 2021-ben született ítélet, vagyis a késedelem még nem jelentős, szintén elmulasztottak akciótervet benyújtani egy-egy olyan ügyben, amiben az ítélet 2017-ben (*Szanyi kontra Magyarország*), illetve 2013-ban (*Prizzia kontra Magyarország*) vált véglegessé. Az is jellemző a magyar kormányra, hogy általában késedelmesen nyújtja be az első akcióterveket/akciójelentéseket – néha csak hetekkel vagy hónapokkal, de néha évekkel később. Az 55 vezető ügyből csak hat esetben nyújtották be időben az első akciótervet/akciójelentést. Emellett a kormány egyértelműen hajlamos arra, hogy egyből az ügy lezárását kérje. Az 55 vizsgált ügyből 35 ügyben csak akciójelentést nyújtott be, akciótervet nem, és az akciójelentések száma (66) is sokkal magasabb, mint a benyújtott akcióterveké (38 akciótervet nyújtottak be ezekben az ügyekben, ebből kilencet a *Kovács István Gábor kontra Magyarország* ügyben és hatot a *Horváth és Kiss kontra Magyarország* ügyben).

3. ÁBRA • Az ítéletek végrehajtásának a Miniszteri Bizottság általi ellenőrzése

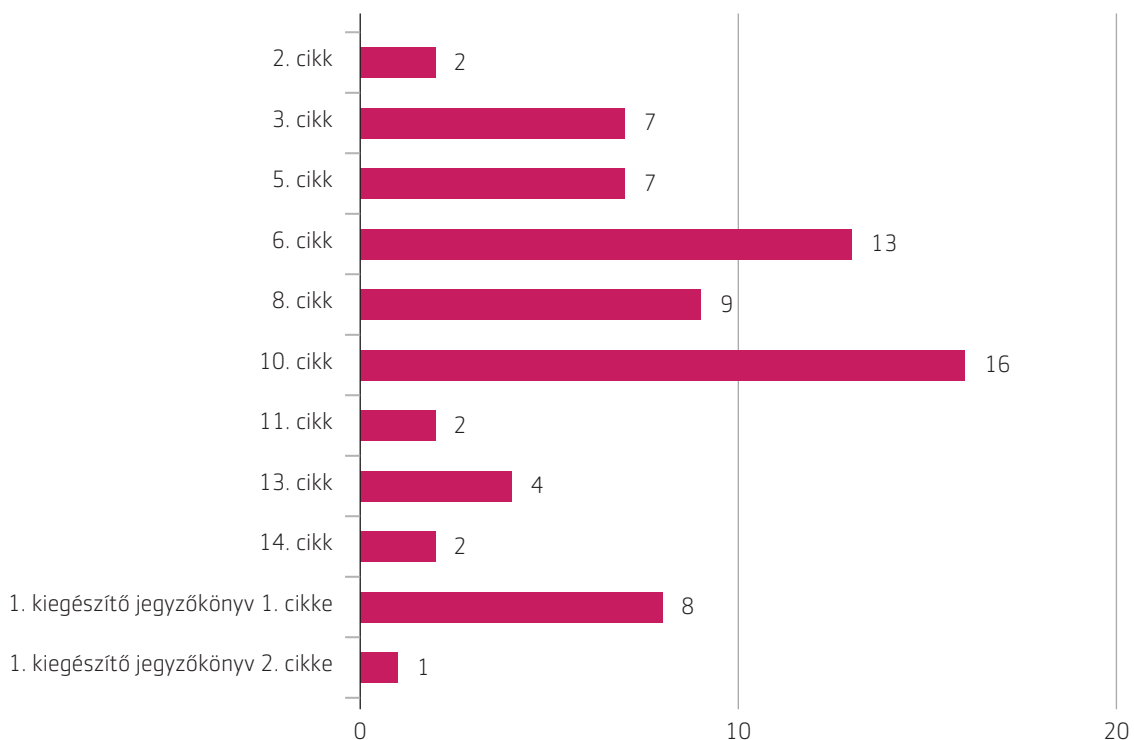
Forrás: Európa Tanács, <https://www.coe.int/en/web/execution/the-supervision-process>

⁸⁹ Lásd: <https://www.einnetwork.org/countries-overview> és <https://www.einnetwork.org/hungary-echr>.

Az igazságos jóvátételt minden ügyben megfizette a magyar állam, amikor illet megítélt az EJEK a kérelmezőknek, és jelen tanulmány írásakor csak két új, 2021-es ítélet kapcsán várt még információra a Miniszteri Bizottság a kifizetés teljesüléséről. (Ha nem csupán a vezető ügyeket, hanem az összes ügyet nézzük, Magyarország 2011 óta 23 609 729 eurót fizetett ki a kérelmezőknek igazságos jóvátételként.⁹⁰⁾

Ha kvantitatív szempontból elemezzük a vezető ügyek mögötti jogsértéseket, akkor azt látjuk, hogy a leggyakrabban a véleménynyilvánítás szabadsága (az Egyezmény 10. cikke) és a tisztességes tárgyaláshoz való jog (az Egyezmény 6. cikke) megsértését állapította meg az EJEK azokban az ügyekben, amelyek később vezető ügyek lettek. (A lenti, a pontos számokat mutató ábra kapcsán figyelemmel kell lenni arra, hogy sok ügyben az EJEK több egyezményes jog sérelmét is megállapította egy ítéletben.)

4. ÁBRA • Az Egyezmény egyes cikkeinek sérelme a végrehajtás alatt álló vezető ügyekben

Érdekes a Miniszteri Bizottság tevékenységét is megvizsgálni ezekben az ügyekben – észben tartva természetesen azt, hogy a végrehajtás ellenőrzésének nagyobb részét a DEJ végzi, és így az, hogy a Miniszteri Bizottság oldalán nem mutatkozik aktivitás, semmiképpen sem jelenti azt, hogy az ügyet nem ellenőrzik aktívan. Az évek során a Miniszteri Bizottság az 55 vezető ügyből 11 ügyben adott ki egy vagy több döntést. Kilenc ezek közül az ügyek közül kiemelt ellenőrzés alatt áll, de a Miniszteri Bizottság adott ki döntéseket két olyan ügyben is, amelyek általános ellenőrzés alatt állnak: a *Kalucza*

⁹⁰ Lásd: <https://www.coe.int/en/web/execution/the-supervision-process>.

kontra Magyarország ügyben, amely egy családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügy, amelyben a hatóságok azzal sértették meg a kérelmező a magánélet tiszteletben tartásához való jogát, hogy nem tettek eleget azon kötelezettségüknek, hogy megvédjék őt erőszakos volt élettársától, és az *R.R. és mások kontra Magyarország* ügyben,⁹¹ amiben az EJEB azért állapította meg az élethez való jog sérelmét, mert a kérelmezőt kizárták a tanúvédelmi programból.

A Miniszteri Bizottság a legtöbb döntést (15 darabot) a *Gazsó kontra Magyarország* ügyben hozta, amely egy az eljárások elhúzódásával kapcsolatos ún. irányadó ítélet, több mint száz kapcsolódó ismétlődő üggyel. Ez az egyetlen olyan ügy, amelyben a Miniszteri Bizottságnak ún. ideiglenes határozatot („interim resolution”) kellett kiadnia – immár három alkalommal.

A Miniszteri Bizottság az ítéletek és a békés rendezés feltételei végrehajtásáról szóló szabályok⁹² (a továbbiakban: eljárási szabályok) 16. pontja alapján ideiglenes határozatot is hozhat döntés helyett, például annak érdekében, hogy kifejezze aggályait és/vagy hogy javaslatokat tegyen a végrehajtás kapcsán. Az ideiglenes határozat irányulhat arra, hogy „fokozott nyomást helyezzen az államra, hogy nyújtson információkat az elért előrehaladásról”, és általában véve „egy erőteljesebb eljárási eszköz, mint a Miniszteri Bizottság emberi jogi fókuszú ülésein rendszerint elfogadott döntések”.⁹³

A további, nemzeti és a nemzetközi szereplők bevonódására vonatkozó adatok szintén szolgálhatnak tanulságokkal. 2006 óta civil/nem kormányzati szervezetek is benyújthatnak beadványokat a Miniszteri Bizottsághoz az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján. Mindeddig civil szervezetek 12 függőben levő vezető magyar ügyben éltek ezzel a lehetőséggel (nyolc kiemelt ellenőrzés alatt álló ügyben és négy általános ellenőrzés alatt álló ügyben). Összesen 37 beadványt nyújtottak be eddig ezekben az ügyekben, de a beadványok ügyenkénti száma nagyon változó: egyes ügyekben csak egy beadványt nyújtottak be eddig, míg a büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfoltóságával kapcsolatos *Kovács István Gábor kontra Magyarország* ügycsoportban mindeddig 10 beadvány érkezett. Csak néhány civil szervezet aktív ezen a területen: eddig hét magyar⁹⁴ és öt regionális szinten dolgozó civil szervezet⁹⁵ nyújtott be beadványokat külön vagy együtt.

⁹¹ 19400/11 sz. kérelem, 2012. december 4. – ez nem tévesztendő össze azzal az *R.R. és mások kontra Magyarország* üggyel, amelyben 2021. március 2-án hozott az EJEB ítéletet.

⁹² Elérhető: <https://rm.coe.int/16806eebf0>.

⁹³ European Implementation Network: *Implementation of Judgments of the European Court of Human Rights. A Handbook for NGOs, injured parties and their legal advisers*, 2018 (2020. januárban felújított változat), <https://bit.ly/3HY19IP>, 12. o.

⁹⁴ Amnesty International Magyarország, Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport, Eötvös Károly Intézet (EKINT), Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány (CFCF), Háttér Társaság, Magyar Helsinki Bizottság, Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)

⁹⁵ AIRE Centre, Dutch Council for Refugees, European Council on Refugees and Exiles (ECRE), European Roma Rights Centre (ERRC), Roma Education Fund

Az eljárási szabályok 9.1 pontja lehetővé teszi, hogy a kérelmezők és képviselőik is beadvánnyal éljenek az ügyben, és nemcsak az igazságos jóvátétel kifizetése, hanem az egyedi intézkedések megtétele kapcsán is. Ezt a lehetőséget a vizsgált magyar ügyek közül csak négyben használták ki, és ezek közül egyben a kérelmezők egy civil szervezet munkatársai voltak, és egyben utóbbi minőségükben is nyújtották be a beadványt, míg egy másik ügyben az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján beadványt benyújtó ügyvéd egyben egy civil szervezet társelnöke és állandó megbízott ügyvédje is volt.

Annak elemzése, hogy több ügyben lett volna-e indokolt az eljárási szabályok 9.1 pontja szerinti beadvány, meghaladja ennek a tanulmánynak a kereteit, de az mindenképpen elmondható a fentiek és a szerzők saját tapasztalatai alapján, hogy az ügyvédek körében meglehetősen alacsony a végrehajtási eljárással kapcsolatos tudatosság. Hasonlóképpen, az ellenőrzési folyamatba bekapcsolódó civil szervezetek alacsony száma is azt mutatja, hogy a civil szervezetek nem kellően informáltak a végrehajtási eljárás kapcsán és nincs elég szándék a folyamatban való részvételre a körükben sem. Miközben a korlátozott részvétel okai a két csoport esetében eltérőek lehetnek, a feladat ugyanaz: fel kell térképezni az alacsony szintű bevonódás mögötti okokat, és az ítéletek végrehajtásával kapcsolatos tudatosság növelésére irányuló tevékenységekkel, képzésekkel, stb. elő kell mozdítani az ellenőrzési eljárásba való bevonódásukat. Mindemellett egyes területeken elő kell mozdítani az egy-egy témára specializálódott civil szervezetek részvételét a folyamatban.

Végezetül ki kell emelni azt, hogy bár az eljárási szabályok 9.2 pontja lehetővé teszi az emberi jogok előmozdítására és védelmére létrehozott nemzeti emberi jogi intézmények számára is, hogy beadványokat nyújtsanak be a Miniszteri Bizottsághoz, a magyar ombudsman (az alapvető jogok biztosa), Magyarország nemzeti emberi jogi intézménye eddig nem élt ezzel a lehetőséggel.

3.2. Példák az ítéletek végrehajtásának elmaradására és a végrehajtásra

Természetesen a számok nem minden. A fent bemutatott kvantitatív adatok mindenképpen alkalmasak arra, hogy jelezzenek bizonyos trendeket és felhívják a figyelmet egyes problematikus területekre, de egyesével is meg kell vizsgálnunk az ügyeket ahhoz, hogy pontosabb képet kapjunk az egyezmény-sértések jellegéről, és azokról az általános intézkedésekről, amelyeket Magyarországnak meg kellene hoznia ahhoz, hogy megelőzze az EJEB által megállapítotthoz hasonló jogsértések előfordulását a jövőben, „akár a jogszabályok vagy a joggyakorlat megváltoztatásával, vagy más jellegű intézkedéseken keresztül”.⁹⁶ Annak érdekében, hogy egy vázlatos áttekintést nyújtsunk e tekintetben, alább röviden összefoglaltuk az általános intézkedések végrehajtásának állását abban a 12 vezető ügyben, amelyek jelenleg kiemelt ellenőrzés alatt állnak. (Az ügyeket az Egyezmény megsértett cikkeinek sorrendjét követve mutatjuk be.) Mindegyik ügy rendszerszintű vagy strukturális problémákat jelez.

⁹⁶ Lásd: <https://www.coe.int/en/web/execution/the-supervision-process>.

Gubacsi kontra Magyarország:⁹⁷ Az ebbe az ügycsoportba tartozó ügyekben azt állapította meg az EJB, hogy a rendőrök megsértették a kérelmezők tekintetében az élethez való jogot és a kínzás, valamint az embertelen, megalázó bánásmód tilalmát (az Egyezmény 2. és 3. cikke), és/vagy az ilyen esetekkel kapcsolatos nyomozás nem volt megfelelő. Azonban ahogy azt a Miniszteri Bizottság legutolsó, 2021. decemberi döntésében felhozott számos jogszabályi és gyakorlati probléma mutatja, Magyarország mindeddig elmulasztotta megtenni azokat a rendszerszintű változtatásokat, amelyek szükségesek lennének a rendőri bántalmazások megelőzéséhez, megfelelő kivizsgálásához és szankcionálásához. Megjegyzendő, hogy ez az ügy először általános ellenőrzés alatt állt, és a Miniszteri Bizottság 2018-ban az ügyben megjelenő problémák „komplex és régóta fennálló jellege” miatt helyezte kiemelt ellenőrzés alá. Emellett 2021. decemberi döntésében a Miniszteri Bizottság figyelmeztetett, hogy ha hamarosan nem történik „kézzelfogható előrehaladás”, meg fogja fontolni egy ideiglenes határozat kiadását az ügyben.

Kovács István Gábor kontra Magyarország:⁹⁸ Az ebbe az ügycsoportba tartozó ügyekben (köztük a *Varga és mások kontra Magyarország* ügyben⁹⁹ 2015-ben hozott irányadó ítéletben) a kérelmezők esetében a nem megfelelő fogvatartási körülmények miatt sérült az embertelen és/vagy megalázó bánásmód tilalma, jelentős részben a magyar büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfolttségének mint strukturális problémának az eredményeképpen (a 3. cikk sérelme), és a kérelmezők számára ezzel kapcsolatban nem volt biztosított a hatékony preventív és kompenzációs jellegű jogorvoslathoz való jog (az Egyezmény a 3. cikkel együtt olvasott 13. cikkének sérelme). Az irányadó ítélet eredményeképp Magyarország bevezetett egy kompenzációs jellegű jogorvoslatot, és új büntetés-végrehajtási intézetek építésével jelentős mértékben csökkentette az intézetek zsúfoltságát. Azonban ahogy azt a Miniszteri Bizottság utolsó, 2021-es döntése is mutatja, vannak még kezelendő problémák pl. az alternatív szankciók, a látogatások, és a kompenzációs jellegű jogorvoslati rendszer (a kártalanítások) gyakorlati működése kapcsán.¹⁰⁰

Magyar László kontra Magyarország:¹⁰¹ Ebben az ügycsoportban arra tekintettel állapították meg a kínzás, illetve az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának (az Egyezmény 3. cikkének) megsértését, hogy a kérelmezőkre úgy szabtak ki életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést, hogy kizárták őket a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből (vagyis tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték őket), és ez ellen nem állt rendelkezésükre megfelelő felülvizsgálati mechanizmus. Miután az ügycsoportba tartozó első ügyben megszületett az EJB ítélete, a magyar jogalkotó bevezette a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték esetében az ún. kötelező

⁹⁷ 44686/07 sz. kérelem, 2011. június 28.

⁹⁸ 15707/10 sz. kérelem, 2012. január 17.

⁹⁹ 14097/12 sz. kérelem, 2015. március 10.

¹⁰⁰ További információért lásd a Magyar Helsinki Bizottság beadványait, amelyeket 2021 folyamán nyújtott be a Miniszteri Bizottsághoz: <https://helsinki.hu/en/update-by-the-hhc-on-the-execution-of-the-european-court-of-human-rights-judgment-in-the-varga-and-others-v-hungary-case/>.

¹⁰¹ 73593/10 sz. kérelem, 2014. május 20.

kegyelmi eljárást, de ez továbbra sem felel meg az Egyezménynek – ezt az ügycsoportba tartozó újabb, 2016-os ítéletében az EJEB is megerősítette.¹⁰²

Ilias és Ahmed kontra Magyarország:¹⁰³ Az ügyben a hatóságok nem tettek eleget a 3. cikkből folyó azon eljárási kötelezettségüknek, hogy megvizsgálják a jogsérelem veszélyét, mielőtt kiutasítják a két menedékkérő kérelmezőt Szerbiába, és ennek részeként a kormány megfelelő alap nélkül döntött úgy, hogy felállít egy általános vélelmet arra nézve, hogy Szerbia „biztonságos harmadik országnak” minősül. Magyarország mindeddig nem hajtotta végre az ítéletet: ahogy a Miniszteri Bizottság legutolsó, 2021. decemberi döntése mutatja, nem tett lépéseket annak érdekében, hogy felülvizsgálja azt a jogszabályi vélelmet, hogy Szerbia „biztonságos harmadik ország”, és folytatta a rendezett eljárás nélküli visszaküldések gyakorlatát.¹⁰⁴

R.R. és mások kontra Magyarország:¹⁰⁵ Az EJEB arra tekintettel állapította meg az ügyben az Egyezmény 3. cikkének, valamint 5. cikk (1) és (4) bekezdéseinek sérelmét, hogy a kérelmezőket milyen körülmények között tartották fogva a szerb-magyar határon található „tranzit-zónában”, hogy a fogva tartásuk jogellenes volt, és hogy nem állt ellene rendelkezésükre bírói jogorvoslat. Az ítélet csak 2021 júliusában lett végleges, és a kormány még nem nyújtott be akciótervet az ügyben. Közben a tranzit-zónákat, ahol a jogsértés történt, bezárták, de a létezésüket lehetővé tevő jogszabályi rendelkezéseket nem helyezték hatályon kívül.

Gazsó kontra Magyarország:¹⁰⁶ A Miniszteri Bizottság 2003 óta követi nyomon olyan EJEB-ítéleteknek a végrehajtását, amelyek a magyar bírósági eljárások elhúzódásával kapcsolatosak.¹⁰⁷ 2015-ben az EJEB irányadó ítéletet hozott a *Gazsó*-ügyben, és felhívta Magyarországot arra, hogy 2016 októberéig vezessen be hatékony jogorvoslatot vagy jogorvoslatok olyan rendszerét, amely képes a probléma kezelésére. A Miniszteri Bizottság 14 döntésébe és három ideiglenes határozatába került, hogy részleges, de jelentős előrelépés történjen az ügyben: 2022 januárjától az elhúzódó ügyekben az érintetteket vagyoni elégtétel illeti majd meg, de csak a polgári peres eljárásokban.¹⁰⁸

¹⁰² További információért lásd a Magyar Helsinki Bizottság beadványát, amelyet 2016-ban nyújtott be a Miniszteri Bizottsághoz: [http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD\(2016\)646E](http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD(2016)646E).

¹⁰³ 47287/15 sz. kérelem, 2019. november 21.

¹⁰⁴ További információért lásd a Magyar Helsinki Bizottság beadványait, amelyeket 2021 folyamán nyújtott be a Miniszteri Bizottsághoz: <https://helsinki.hu/en/submission-by-the-hhc-on-the-execution-of-the-european-court-of-human-rights-judgment-in-the-ilias-and-ahmed-v-hungary-case/>.

¹⁰⁵ 36037/17 sz. kérelem, 2021. március 2. – ez nem tévesztendő össze azzal az *R.R. és mások kontra Magyarország* ügygel, amiben 2012. december 4-én hozott az EJEB ítéletet.

¹⁰⁶ 48322/12 sz. kérelem, 2015. július 16.

¹⁰⁷ Lásd a már lezárt *Tímár kontra Magyarország* ügyet (36186/97 sz. kérelem, 2003. február 25.).

¹⁰⁸ A vagyoni elégtételt a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény vezette be.

Szabó és Vissy kontra Magyarország:¹⁰⁹ Az ügyben sérült a kérelmezők a magán- és családi élet és a levelezés tiszteletben tartásához való joga (8. cikk), mert a titkos megfigyelésre vonatkozó magyar jogszabályi rendelkezések nem tartalmaztak kellően pontos, hatékony és átfogó jogi garanciákat a megfigyelő intézkedések elrendelésével, végrehajtásával és a vonatkozó jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatban. Az ítélet végrehajtásához szükséges általános intézkedéseket a mai napig nem hozták meg.

Rana kontra Magyarország:¹¹⁰ Az ügyben egy jogszabályi hiányosság miatt, amely nem tette lehetővé az országban jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárok számára a nemváltoztatás jogi elismerését és a névváltoztatást, a hatóságok 2016-ban megtagadták, hogy megváltoztassák a menekült státuszú, transznemű kérelmező nevét és nemének megjelölését nőről férfira (a 8. cikk sérelme). Az ügyben eddig tett egyedi intézkedések „nem orvosolták a kérelmező jogainak sérelmét, mivel a kérelmezőnek továbbra is olyan hivatalos iratokkal kell élnie, amelyek nem tükrözik a nemi identitását és megjelenését”, és „a magyar kormány érvelése azzal kapcsolatban, hogy miért kell elhalasztaniuk az általános intézkedések megtételét az ügyben, nem megalapozott”.¹¹¹ Mindemellett 2020-ban az Országgyűlés elfogadott egy olyan törvényt, amely teljesen megtiltotta a nemváltoztatás jogi elismerését.¹¹²

Baka kontra Magyarország:¹¹³ Az EJEB ebben az ítéletében azt állapította meg, hogy a kérelmezőt, a Legfelsőbb Bíróság volt elnökét azért fosztották meg személyre szabott jogalkotás útján idő előtt a tisztségétől, mert szakmai minőségében nyilvánosan kifejtette nézeteit és kritikáját bizonyos, a bíróságok függetlenségét veszélyeztető lépésekkel kapcsolatban. Ez nemcsak Baka András bírósághoz forduláshoz való jogát (6. cikk) és a véleménynyilvánítási szabadságát (10. cikk) sértette, de „dermesztő hatással” volt a többi bíróra is. Mindaddig a magyar hatóságok nem csupán nem tettek semmilyen lépést az ítélet végrehajtása érdekében, hanem tovább fokozták a bírák véleménynyilvánítási szabadsága kapcsán a dermesztő hatást, és általában véve folytatták a bíróságok függetlenségének aláásását.¹¹⁴

Shaw kontra Magyarország:¹¹⁵ Ennek az ügycsoportnak a tárgya a kérelmezők családi élethez való jogának sérelme (8. cikk), arra tekintettel, hogy a hatóságok nem tettek hatékony lépéseket annak a helyzetnek a megoldására, hogy a kérelmezők korábbi házastársai jogellenesen külföldre vitték a kérelmezők gyerekeit. Ez az ügy eredetileg azért állt kiemelt ellenőrzés alatt, mert az ügycsoportba tartozó egyik ügyben, a *Tonello kontra Magyarország* ügyben sürgős egyedi intézkedések szükségesek,

¹⁰⁹ 37138/14 sz. kérelem, 2016. január 12.

¹¹⁰ 40888/17 sz. kérelem, 2020. július 16.

¹¹¹ A Háttér Társaság beadványa a *Rana kontra Magyarország* ügyben született ítélet végrehajtása kapcsán, [https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD\(2021\)816E](https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD(2021)816E)

¹¹² Lásd pl.: <https://hatter.hu/hirek/megszavazta-az-orszaggyules-a-transznemuek-nemenek-jogi-elismereset-ellehetetlenito>.

¹¹³ 20261/12 sz. kérelem, 2016. június 23.

¹¹⁴ További információért lásd az Amnesty International Magyarország és a Magyar Helsinki Bizottság beadványát, amelyet 2021-ben nyújtottak be a Miniszteri Bizottsághoz: <https://helsinki.hu/kisujjat-sem-mozditja-a-baka-ugy-lezarasa-erdeken-a-magyar-allam/>.

¹¹⁵ 6457/09 sz. kérelem, 2011. július 26.

mivel a jogellenesen külföldre vitt gyermek holléte továbbra sem ismert. Azonban 2020-as döntésében a Miniszteri Bizottság úgy vélte, hogy a problémák régóta fennálló jellege és a visszatérő mintázat, amely ezekben az ügyekben az egyezményesítéshez vezetett, továbbá a kézzelfogható előrelépés hiánya a *Tonello*-ügyben komplex problémát jelez, és ezért úgy döntött, hogy az ügycsoportot az utóbbi okból is kiemelt ellenőrzés alá vonja. 2021. decemberi döntésében emellett a Miniszteri Bizottság arra figyelmeztetett, hogy ha a jövő év decemberéig nem történik kézzelfogható előrelépés az ügyben, akkor megfontolja egy ideiglenes határozat kiadását.

C.A. Zrt. és T.R. kontra Magyarország:¹¹⁶ Az ügyben az EJEB azért állapította meg a tulajdon védelmét előíró rendelkezések (az Egyezmény első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke) sérelmét, mert egy jogszabály *ipso iure* megszüntette a kérelmezők haszonélvezeti jogát egyes mezőgazdasági földterületek felett. A jogszabály kapcsán az Alkotmánybíróság 2015-ben megállapította, hogy az Alaptörvénybe ütközik, és hogy a megfelelő kompenzáció biztosításának hiánya mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet eredményezett. Az Alkotmánybíróság felszólította a jogalkotót, hogy legkésőbb 2015. december 1-ig pótolja a mulasztást, azonban az Országgyűlés ennek a mai napig nem tett eleget.¹¹⁷

Horváth és Kiss kontra Magyarország:¹¹⁸ Ebben az ítéletben az EJEB azzal összefüggésben állapította meg az Egyezmény első kiegészítő jegyzőkönyve 2. cikkének (oktatáshoz való jog) sérelmét, együtt olvasva a 14. cikkel (megkülönböztetés tilalma), hogy roma gyerekeket diszkriminatív módon, megalapozatlanul és felülreprezentáltan helyeztek el értelmi fogyatékosok számára létrehozott speciális iskolákban, a szisztematikus félrediasztizálásuk eredményeképpen. Ahogy azt a Miniszteri Bizottság legutóbb az ügyben hozott, 2021-es döntése is mutatja, bár történtek lépések az ügyben, az ítéletet még messze nem hajtották végre, ami az általános intézkedéseket illeti.

Bár a fenti lista a kiemelt ellenőrzés alatt álló vezető ügyekről nyilvánvalóan nem ad teljes képet az ítéletek végrehajtásának állásáról Magyarországon, azt mindenesetre jelzi, hogy az elmúlt években a magyar hatóságok több hajlandóságot mutattak végül az érdemi jogalkotási lépések megtételére azon ügyek kapcsán, ahol a jogsértések tartós jellege jelentős számú kérelemhez és ahhoz vezetett, hogy nagy összegeket kellett igazságos jóvátételként megfizetni, így konkrétan a *Gazsó* és a *Kovács István Gábor* ügycsoportokban. Magyarországnak 1992 novembere és 2018 májusa között például összesen 1 868 000 000 Ft-ot (kb. 5 068 009 eurót) kellett kifizetnie igazságos jóvátételként olyan kérelmezőknek, akiknek a jogsérelmét a hazai eljárások elhúzódása okozta.¹¹⁹ A büntetés-végrehajtási intézetek túlszűfoltsága kapcsán a Magyarországra irányuló pénzügyi nyomáshoz hozzájárult az is, hogy a *Varga és mások kontra Magyarország* ügyben hozott ítéletében az EJEB úgy határozott, hogy nem halasztja el a függőben lévő hasonló ügyek vizsgálatát, hanem a szokásos módon folytatja a

¹¹⁶ 11599/14 sz. kérelem, 2020. szeptember 1.

¹¹⁷ Lásd a 25/2015. (VII. 21.) AB határozat összefoglalóját a tanulmány 2.1. fejezetében.

¹¹⁸ 11146/11 sz. kérelem, 2013. január 29.

¹¹⁹ Lásd: <https://arsboni.hu/strasbourgi-karterites-helyett-magyar-elegtetel/>.

fogvatartási körülményekkel kapcsolatos kérelmek vizsgálatát, annak érdekében, hogy rendszeresen emlékeztesse Magyarországot az irányadó ítéletből fakadó kötelezettségeire.¹²⁰

Hangsúlyozni kell, hogy a szerzők meglátása szerint vannak olyan általános ellenőrzés alatt álló ügyek is, amelyek rendszerszintű vagy strukturális kérdéseket érintenek. Példa erre az ellenzéki országgyűlési képviselők véleménynyilvánítási szabadságával kapcsolatos *Karácsony és mások kontra Magyarország* ügycsoport. Ebben az ügyben a végrehajtás elégtelen, mert néhány nemrég bevezetett eljárási garancia ellenére a parlamenti fegyelmi eljárások továbbra is felhasználhatóak arra, és szisztematikusan fel is használják azokat arra, hogy jelentős mértékben, önkényesen és diszkriminatív módon korlátozzák az ellenzéki országgyűlési képviselők véleménynyilvánítási szabadságát, és a képviselőkre kiszabott szankciók jelentős mértékben súlyosbodtak.¹²¹ Egy másik példa a *Patyi és mások kontra Magyarország* ügycsoport, amelynek fókuszában az áll, hogy a rendőrség jogellenesen tiltott meg tüntetéseket, alapítvánul hivatkozva a forgalom aránytalan akadályozására vagy a területet „biztonsági műveleti területté” nyilvánítva, ezzel az Egyezmény 11. cikkének sérelmét okozva. Ahogy a jogszabályi környezet és a gyakorlat elemzése mutatja, Magyarország mindeddig nem kezelte azokat a strukturális problémákat, amelyek a jogsértésekhez vezettek ebben az ügycsoportban.¹²²

Egy további kérdés, hogy az EJEB által kibocsátott ideiglenes intézkedéseket milyen módon hajtja vége Magyarország, és ezzel kapcsolatban is hozható negatív példa. A 2017 márciusában hatályba lépett jogszabályi változásokat követően, amelyek – a 14 év alatti kísérő nélküli kiskorúak kivételével – minden menedékkérő automatikus, határozatlan idejű, *de facto* fogva tartását írták elő a tranzitzőnákban, a Magyar Helsinki Bizottság kilenc ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtott be az EJEB-hez nyolc rendkívül sérülékeny menedékkérő ügyében. Az EJEB mindegyik kérelemnek eleget tett, és felhívta a magyar kormányt arra, hogy biztosítsanak olyan elhelyezési körülményeket a kérelmezők számára, amelyek megfelelnek az Egyezmény 3. cikkéből fakadó követelményeknek. Ezeket a körülményeket a hatóságok egyetlen esetben sem biztosították, és nem is szállították át a kérelmezőket más létesítményekbe. Az EJEB az első kapcsolódó ügyben 2021-ben hozta meg az ítéletét, és kimondta, hogy a kérelmezők elhelyezése a tranzitzőnákban megvalósította a 3. cikk sérelmét.¹²³

¹²⁰ *Varga és mások kontra Magyarország* (14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 és 64586/13 sz. kérelmek, 2015. március 10.), 116. §

¹²¹ További információért lásd a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért az ügyben 2021-ben benyújtott közös beadványát: https://helsinki.hu/en/wp-content/uploads/sites/2/2021/11/HCLU_HHC_Karacsony_v_Hungary_Rule_9_communication_12112021.pdf.

¹²² További információért lásd a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért az ügyben 2020-ban benyújtott közös beadványát: <https://helsinki.hu/a-hazai-gyulekezesi-jognak-erosebb-garanciakra-van-szuksege/>.

¹²³ Lásd az *R.R. és mások kontra Magyarország* (36037/17 sz. kérelem, 2021. március 2.) vezető ügyben hozott ítéletet (51–65. §).

Az EJEB eljárási szabályainak¹²⁴ 39. pontja szerint az EJEB „a felek vagy bármilyen más érintett személy kérelmére, vagy hivatalból eljárva jelezheti a feleknek, ha van olyan ideiglenes intézkedés, amelynek megtételét szükségesnek tartja a felek vagy az eljárás megfelelő lefolytatása érdekében”. Az ideiglenes intézkedések kötelezőek a részes államokra. Az ideiglenes intézkedéseket „csak kivételes esetekben alkalmazzák”, és az EJEB „csak akkor bocsát ki ideiglenes intézkedést egy részes állam ellen, ha minden releváns információ áttekintése után úgy látja, hogy a kérelmező esetében fennáll a valós veszélye annak, hogy súlyos, visszafordíthatatlan sérelem éri, ha nem történik intézkedés”.¹²⁵

A fentiekből kirajzolódó negatív képet árnyalják némileg azok a példák, amikor az EJEB ítéleteinek végrehajtása strukturális változást hozott. Ugyanakkor a lenti példák mindegyike legalább 10 évvel ezelőtti.

Csüllög kontra Magyarország:¹²⁶ Az EJEB az ügyben megállapította, hogy annak a kumulatív hatásai, hogy a kérelmezőt egy ún. különleges biztonságu körleten tartották fogva, az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának (3. cikk) megsértését eredményezték a kérelmező tekintetében, emellett pedig a magyar jogszabályok lehetővé tették, hogy önkényesen helyezzenek el fogvatartottakat különleges biztonságu zárkában vagy körleten, úgy, hogy a döntés nem indokolták meg és nem biztosították a jogorvoslathoz való jog érvényesülését (a 3. cikk és a 3. cikkel együtt olvasott 13. cikk sérelme). Az ítélet eredményeképp 2011-ben az Országgyűlés elfogadott egy olyan módosítást,¹²⁷ amely biztosította a fogvatartottak számára a fellebbezési jogot a különleges biztonságu zárkába vagy körletre helyezés ellen, és előírta, hogy az ide helyezésről szóló határozatot meg kell indokolni. (Ugyanakkor az Országgyűlés a módosítással csak az Egyezmény 13. cikke kapcsán felmerülő problémákat orvosolta, vagyis nem tett lépéseket annak érdekében, hogy javítsanak a fizikai körülményeken és a biztonsági intézkedéseken, amelyek szintén fontos szerepet játszottak abban, hogy az EJEB megállapította az ügyben a 3. cikk sérelmét.)

Ternovszky kontra Magyarország:¹²⁸ Az EJEB azért állapította meg az ügyben az Egyezmény 8. cikkének sérelmét (a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog), mert a kérelmező kórház helyett otthon kívánta világra hozni a gyermekét, de az akkor hatályban lévő magyar jogszabályok meggátolták az egészségügyi szakembereket abban, hogy segédkezzenek az otthonszüléseknél, és az átfogó szabályok hiánya, valamint egyes egészségügyi dolgozók elleni kapcsolódó eljárások eltántorították őket attól, hogy segítséget nyújtsanak azoknak, akik otthon kívánták világra hozni

¹²⁴ Elérhető: https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_eng.pdf.

¹²⁵ Lásd: Rules of Court – Practice directions: Requests for interim measures, https://www.echr.coe.int/Documents/PD_interim_measures_ENG.pdf, 1. o.

¹²⁶ 30042/08 sz. kérelem, 2011. június 7.

¹²⁷ 2011. évi CL. törvény az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról

¹²⁸ 67545/09 sz. kérelem, 2010. december 14.

gyermeküket. Az ítélet meghozatalát követően, 2011-ben a kormány elfogadott egy rendeletet¹²⁹ az „intézetén kívüli” szülés szakmai szabályairól, feltételeiről és kizáró okairól, pótolva egy jogszabályi hézagot. (Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy a jogszabályt többen kritizálták az átmeneti időszak hiánya, valamint koncepcionális és praktikus hiányosságok okán.)

Daróczy kontra Magyarország:¹³⁰ Az ügyben a kérelmező azért fordult az EJEB-hez, mert a férje halála után derült fény arra, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint nem használhatta volna abban a formában a házassági nevét, mint amilyen formában több mint 50 éven keresztül használta. Így a hatóságok a férje halálát követően megváltoztatták a kérelmező nevét, és nem volt jogi lehetőség arra, hogy azt visszaváltoztassák az „eredetire”. Az EJEB megállapította, hogy ez megvalósította a 8. cikk sérelmét. Az ítélet nyilvánosságra hozatalát követően kiderült, hogy mások is ilyen helyzetbe kerültek, ez pedig a vonatkozó jogszabály¹³¹ módosításához vezetett, oly módon, hogy a hasonló helyzetben levő házastársaknak lehetőségük nyílt arra, hogy visszakapják a „régit” nevüket, amit előtte évekig vagy akár évtizedekig használtak. A módosító indokolása szinte szó szerint idézte az EJEB ítéletét.

3.3. Az EJEB ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos nyilvános kijelentések

A fenti mérleg fényében némileg ellentmondásos, amikor a kormány képviselői olyan kijelentéseket tesznek, mint hogy Magyarország „az ítéletek végrehajtásának javítását célzó folyamatban tevékeny szereplőként jelenik meg”, és hogy a „jogalkotásban fontos szempont a strasbourgi kritériumoknak való megfelelés is”, ahogy azt az igazságügyi miniszter kifejtette 2021 novemberében egy konferencián. Fontos rámutatni arra a burkolt kritikára is, amelyet ugyanezen az eseményen a miniszter megfogalmazott: úgy vélte, hogy az ítéletek végrehajtásának ugyanakkor „fontos feltétele, hogy a strasbourgi döntések minősége megfelelő legyen”, világos és konzisztens döntések szülessenek, amelyek nem mutatnak túl az adott állam nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségvállalásain.¹³² Korábban ebben az évben, azon alkalomból, hogy Magyarország átvette a Miniszteri Bizottság elnökségét, az igazságügyi miniszter kijelentette, hogy Magyarország végrehajtja az EJEB ítéleteit, de hozzátette, hogy fontosnak tartja, hogy az EJEB eljárásai az Egyezményben foglalt jogokkal kapcsolatos tényekre korlátozódjanak és mindenféle befolyástól mentesek legyenek.¹³³

¹²⁹ 35/2011. (III. 21.) Korm. rendelet az intézetén kívüli szülés szakmai szabályairól, feltételeiről és kizáró okairól

¹³⁰ 44378/05 sz. kérelem, 2008. július 1.

¹³¹ 1982. évi 17. törvényerejű rendelet az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a néviselésről, amelyet az anyakönyvezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXI. törvény módosított

¹³² <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-a-hazai-jogalkalmazok-megfeleloen-tudjak-merlegelni-a-strasbourgi-szem-pontrendszer>

¹³³ <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-magyarorszag-szamara-kiemelten-fontos-a-nemzetek-hagyomanyainak-tiszteletben-tartasa>

Az ilyen általános, némileg leplezett kritikus kijelentések mellett az EJEB-et és az általa hozott ítéleteket számos alkalommal kritizálták a hazai nyilvánosság előtt a kormány és a kormánytöbbség képviselői, ezzel burkoltan jelezve azt is, hogy nem áll szándékukban az ítéletek végrehajtása. Néhány alkalommal azonban a végrehajtás kérdésköre kifejezetten is megjelent ezekben a nyilatkozatokban, ahogy azt a lenti példák is mutatják.

Az egyik ítélet, amelynek potenciális végrehajtása erős nyilvános kijelentésekre indította a kormánytöbbség képviselőit, a 2011-es *Fratanoló kontra Magyarország* ügy¹³⁴ volt, amelyben az EJEB megállapította, hogy az, hogy a magyar jogszabályok automatikusan büntetőjogi szankcióval sújtják az ötágú vörös csillag használatát (pl. viselését), sérti az Egyezmény 10. cikkét. Kezdeti reakcióként az ítéletre Kövér László, az Országgyűlés akkori (és jelenlegi) elnöke ezt nyilatkozta egy interjúban: „Strasbourgban néhány idióta, fogalma sem lévén arról, hogy az országban mi zajlott 50 éven keresztül [...], úgy gondolja, hogy a szabadságjoghoz tartozik, hogy valaki a vörös csillaggal demonstráljon”.¹³⁵ Ami a hivatalos reakciót illeti, a közigazgatási és igazságügyi miniszter (egyben miniszterelnök-helyettes) javaslatára az Országgyűlés elfogadta az 58/2012. (VII. 10.) OGY határozatot, amely kimondta, hogy az Országgyűlés „nem ért egyet” az EJEB a *Fratanoló*-ügyben hozott ítéletével és a Büntető Törvénykönyv kifogásolt rendelkezéseinek módosításával. (Az eredetileg javasolt szövegben még az szerepelt, hogy az Országgyűlés az EJEB „marasztaló ítéletének végrehajtásával” nem ért egyet.) Emellett az országgyűlési határozat kimondta azt is, hogy az Országgyűlés „az Emberi Jogok Európai Bírósága által, a büntető törvény önkényuralmi jelkép használatát tiltó tényállásának alkalmazása miatt meghozott vagy esetlegesen meghozandó ítéletei alapján az államot terhelő fizetési kötelezettség összegével a pártok központi költségvetési támogatásának a csökkentését tartja szükségesnek”. Az országgyűlési határozatok jogilag nem kötelezőek, de erős politikai implikációik vannak, amit az is mutat, hogy a 2012-es Büntető Törvénykönyv, amelyet a *Fratanoló*-ügyben hozott ítélet megszületését követően fogadtak el, szintén bünteti az önkényuralmi jelképek, így az ötágú vörös csillag használatát (de bekerült a tényállásba, hogy ezek használata csak akkor bűncselekmény, ha arra a köznyugalom megzavarására alkalmas módon kerül sor, vagyis a kontextus figyelembevétele nélküli szankcionálás már nem lehetséges).¹³⁶

2015-ben a *Magyar László kontra Magyarország* ügy szintén sokatmondó kijelentésekre készítette a kormány képviselőit. Ahogy arról korábban szó esett, az ügyben hozott ítéletet követően Magyarország bevezette az ún. kötelező kegyelmi eljárás intézményét a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték számára, először 40 év fogva tartás után téve lehetővé azt, hogy a köztársasági elnök diszkrecionális döntést hozzon a kegyelmi ügyekben. Ez az új eljárás nemcsak hogy nem felel meg továbbra sem az Egyezményből fakadó sztenderdeknek, de a kormány képviselői azt is hamar világossá tették, hogy azt csak egy színjátéknak tekintik: egy 2015. júliusi sajtótájékoztatón,

¹³⁴ 29459/10 sz. kérelem, 2011. november 3.

¹³⁵ Lásd pl.: http://index.hu/belfold/2011/11/04/kover_nehany_idiota_dontott_strasbourgban_a_voros_csillag_engedelyezesrol/.

¹³⁶ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 335. §

amelyet a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésről tartottak (beleértve az új kegyelmi eljárást is), az Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára kifejtette, hogy a kormány bízik a független intézményekben, a köztársasági elnökben és a bíróságokban, hogy – noha erre elvileg lehetőségük lenne – „soha nem fognak szabadlábra helyezni olyan gyilkosokat, akik gyerekeket, idős, védtelen embereket, ártatlan áldozatokat öltek meg”.¹³⁷

Az *Ilias és Ahmed kontra Magyarország* ügyben hozott kamarai ítélet különösen erős ellenreakciókat generált a kormány és a kormánytöbbség oldalán, amely összekapcsolódott a civil szervezetek elleni kormányzati támadásokkal és a „migránsok”, valamint a Soros György elleni gyűlöletkampánnyal is, akit a kormánypropaganda ezen a ponton azzal vádolt, hogy alá akarja ásni az európai és a keresztény értékeket azzal, hogy elősegíti a tömeges bevándorlást főleg muszlimok lakta országokból. Az EJEB-et az ítélet miatt általában támadó számos nyilatkozat mellett, mint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár azon megszólalása, amely szerint az EJEB a nyomásgyakorlás eszköze, amely arra akarja rávenni Magyarországot, hogy adja fel a határvédelmet és engedje be a bevándorlókat,¹³⁸ vagy a miniszterelnök interjúja, amelyben „migránsbizniszről” beszélt az EJEB ítélete kapcsán,¹³⁹ egyes nyilvános megszólalások kifejezetten érintették az ítélet konkrét végrehajtásának kérdését is. Például a Fidesz országgyűlési képviselőcsoportja 2017. március 31-én bejelentette, hogy arra szólítja fel a kormányt, hogy ne fizesse meg a Magyar Helsinki Bizottságnak a perköltséget és a kérelmezőknek az ügyben megítélt igazságos jóvátételt.¹⁴⁰

Azt a 2020. márciusi jogszabályt, amely felfüggesztette az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt megítélt, jogerős bírósági döntések alapján járó kártalanítások kifizetését a fogvatartottaknak,¹⁴¹ szintén megelőzték olyan nyilvános nyilatkozatok, amelyek az EJEB ítéletének végrehajtásával voltak kapcsolatosak. Miközben a hazai kártalanítási rendszert a *Varga és mások kontra Magyarország* ügyben¹⁴² hozott irányadó ítélet eredményeképp vezette be a jelenlegi kormánypárti többség, amely megkövetelte Magyarországtól, hogy orvosolja a büntetés-végrehajtási intézetek túlzsúfoltságát és az embertelen fogvatartási körülményeket, a miniszterelnök például „börtönbiznisznek”, „joggal való visszaélésnek” minősítette a kártalanításra vonatkozó rendelkezések igénybevételét, kijelentette, hogy

¹³⁷ Lásd: http://hvg.hu/itthon/20150719_Repassy_a_kormany_kitart_a_tenyleges_elet.

¹³⁸ Lásd pl.: http://hvg.hu/itthon/20170330_Kormanyinfo_CEUtol_Orbanig_percrol_percre, <https://2015-2019.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/video/kormanyinfo-83-komoly-nyomasgyakorlasra-szamit-a-kormany>.

¹³⁹ A 2017. március 31-i interjú teljese szövege itt érhető el: <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-a-kossuth-radio-180-perc-cimu-musoraban-8/>.

¹⁴⁰ Lásd pl.: <https://444.hu/2017/03/31/a-fidesz-felszolitotta-a-kormanyt-hogy-ne-fizessek-ki-a-helsinki-bizottsag-nak-amit-az-europai-birosag-megitelt-a-szamuokra>.

¹⁴¹ 2020. évi IV. törvény a börtönzsúfoltsági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről. További részletekért lásd pl.: Györy Csaba: *Fighting Prison Overcrowding with Penal Populism—First Victim: the Rule of Law. New Hungarian Law “Suspends” the Execution of Final Court Rulings*, 2020. március 12., <https://verfassungsblog.de/fighting-prison-overcrowding-with-penal-populism-first-victim-the-rule-of-law/>.

¹⁴² 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 és 64586/13 sz. kérelmek, 2015. március 10.

utasította az igazságügyi minisztert, hogy „egy fillért se fizessenek” ilyen alapon a fogvatartottaknak, és kritizálta az „európai” bírakat és bíróságokat.¹⁴³

Egy másik példa az ilyen jellegű nyilvános kijelentésekre az az interjú, amelyet az Igazságügyi Minisztérium államtitkára adott 2020 szeptemberében, érintve azt a beadványt is, amelyet két civil szervezet nyújtott be a Miniszteri Bizottsághoz a gyülekezési joggal kapcsolatos *Patyi és mások kontra Magyarország* ügycsoportban. Az államtitkár az interjúban elfogultsággal vádolta meg az EJE-et és az Európai Unió Bíróságát, és kijelentette, hogy olyan, „[m]intha az NGO-k mozgatnák arrafelé a világot, így kérdéses, milyen döntések születnek. Az elmúlt évek tapasztalatai szerint mindenesetre sem Strasbourgban, sem Brüsszelben nem az objektivitás a legfőbb mérce.”¹⁴⁴

3.4. Magyarország hozzáállása a végrehajtáshoz: az átláthatóság és az inkluzivitás hiánya

Az Igazságügyi Minisztériumon (IM) belül az EJE előtti eljárásban a magyar kormány képviseletéből adódó műveleteket az Emberi Jogi Főosztály látja el.¹⁴⁵ Ebbe beletartozik a kormány képviselete az ítéletek végrehajtásának ellenőrzésére irányuló eljárásban is; nincs külön szervezeti egység, amelynek az lenne a feladata, hogy koordinálja az EJE ítéleteinek végrehajtásából fakadó feladatokat. Az IM által 2021. december 2-án rendelkezésre bocsátott információk szerint a minisztériumban csupán négy kormánytisztviselő feladatai között szerepel az EJE ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos feladat, és ugyanazok a kormánytisztviselők vesznek részt az EJE ítéleteinek végrehajtásához kapcsolódó minisztériumi munkában, mint akik az EJE előtti eljárásokban a magyar kormányt képviselik.¹⁴⁶ Ez a szám nagyon alacsony, és a szerzők véleménye szerint további kapacitások bevonására lenne szükség ahhoz, hogy a végrehajtás érdemi és hatékony lehessen.

Az IM által rendelkezésre bocsátott információk alapján nem alakítottak ki külön eljárásrendet az akciótervek és akciójelentések előkészítésére; abba az IM az érintett minisztériumokat és hatóságokat vonja be – feltehetőleg belátása szerint. Vagyis nem alakítottak ki egy olyan külön struktúrát, amelynek kifejezett célja az lenne, hogy összehozza az IM-en kívüli szereplőket, hogy megvitassák és koordinálják az ítéletek végrehajtása érdekében szükséges általános intézkedéseket.

¹⁴³ További részletekért a kapcsolódó nyilvános megszólalásokról lásd a Magyar Helsinki Bizottság 2020. január 20-i beadványát: [https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD\(2020\)76E](https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD(2020)76E), 3–4. o.

¹⁴⁴ Lásd: <https://www.magyarhirlap.hu/belfold/20200907-erosen-kormanyfuggo-alcivil-erzekenység>.

¹⁴⁵ 2004/1994. (I. 21.) Korm. határozat az Európai Emberi Jogi Egyezmény hatálybalépése folytán szükséges egyes teendőkéről; az Igazságügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata (elérhető: <https://2015-2019.kormany.hu/download/4/59/d1000/IMSZMSZ.pdf>), 2. függelék, 1.3.0.2., 2(a)

¹⁴⁶ Az Igazságügyi Minisztérium válasza a Magyar Helsinki Bizottság közérdekű adatigénylésére, 2021. december 2., V/203/3/2021.

Egy 2007-ben elfogadott országgyűlési határozat¹⁴⁷ alapján az igazságügyért felelős miniszternek évente egyszer tájékoztatnia kell az Országgyűlés megfelelő bizottságát az EJEB ítéleteinek „nemzeti hatóságok általi foganatosításáról és a Kormányképviselő tevékenységéről”. Ez elméletben jó gyakorlatnak minősül, de a releváns bizottság (jelenleg az Igazságügyi bizottság) üléseinek jegyzőkönyvei a legutóbbi két (a 2014–2018 közötti¹⁴⁸ és a 2018–2022 közötti¹⁴⁹) parlamenti cikusból azt mutatják, hogy a gyakorlat sok kívánnivalót hagy maga után. Azokat az anyagokat, amelyeket az ilyen bizottsági ülések előtt az IM összeállít a bizottsági tagok számára, nem teszik közzé, és nagyon változó, hogy milyen hangsúly kerül az IM képviselőjének szóbeli beszámolójában a végrehajtással kapcsolatos kérdésekre: 2019-ben és 2020-ban például ebben egyáltalán nem szerepelt az ítéletek végrehajtása témaként. Az előző parlamenti ciklushoz képest a jelenlegi ciklusban az ülések vonatkozó részei rövidebbnek tűnik (a jegyzőkönyvek oldalszámai alapján). Emellett az ellenzéki országgyűlési képviselők egyre kevésbé aktívak az üléseken: míg 2018-ig bezárólag mindig több ellenzéki képviselő tett fel kérdést vagy tett észrevételt az EJEB ítéleteinek végrehajtása kapcsán ezeken az üléseken, 2019-ben csak egy képviselő tette fel kapcsolódó kérdéseket, 2020-ban a képviselői kérdésekben és észrevételekben nem tértek ki a végrehajtás kérdéskörére, 2021-ben pedig egyetlen kérdés vagy észrevétel sem érkezett (sem ellenzéki, sem kormánypárti képviselőktől) az ülés vonatkozó részében. Ezek a trendek azt mutatják, hogy hiányzik, illetve romlik az érdemi parlamenti ellenőrzés.

A fentiek alapján szükséges volna az ítéletek végrehajtásával és a folyamat ellenőrzésével megbízott nemzeti struktúrák újragondolása és újraszervezése. Emellett az egész folyamat tekintetében biztosítani kellene az átláthatóságot és az inkluzivitást. Ezek a lépések azzal az előnnyel is járnának, hogy növelnék a tervezés és a végrehajtás hatékonyságát: „amikor a releváns kormányzati szereplőkhöz [...] csatlakoznak a tárgyalóasztalnál a civil szférából, az akadémiából és a szakmai csoportokból érkező szakértők, az javítani tudja az akciótervek minőségét, és elő is tudja mozdítani a reformfolyamatokat elősegítő kormányzati cselekvést”.¹⁵⁰ Az egyik példa az ilyen hatékony nemzeti struktúrákra az EJEB ítéleteinek végrehajtására és az Egyezmény implementálására létrehozott Cseh Szakértői Bizottság, „amelyet a cseh kormányképviselő hozott létre 2015-ben. A bizottságban helyet kaptak a civil szféra

¹⁴⁷ 23/2007. (III. 20.) OGY határozat az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtásáról és a Kormányképviselő tevékenységéről

¹⁴⁸ Az ülések jegyzőkönyvei itt érhetőek el:

2017: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz40/bizjvk40/IUB/1703281.pdf> (7–23. o.),
2016: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz40/bizjvk40/IUB/1603221.pdf> (8–23. o.),
2015: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz40/bizjvk40/IUB/1503301.pdf> (19–30. o., 2013-at és 2014-et is lefedve).

¹⁴⁹ Az ülések jegyzőkönyvei itt érhetőek el:

2021: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz41/bizjvk41/IUB/2109131.pdf> (5–6. o.),
2020: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz41/bizjvk41/IUB/2005041.pdf> (5–8. o.),
2019: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz41/bizjvk41/IUB/1907021.pdf> (6–9. o.),
2018: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz41/bizjvk41/IUB/1807041.pdf> (12–22. o.).

¹⁵⁰ European Implementation Network: *Holding Governments to Account for their Record in Implementing Judgments of the European Court of Human Rights*, 2021, <https://bit.ly/3o3k1rz>, 12. o.

és az akadémia képviselői, ahogy a minisztériumok, a parlament, az ombudsmani hivatal, az ügyvédi kamara és a legmagasabb bírói fórumok képviselői is. Mióta a bizottságot létrehozták, számos ítélet végrehajtásának ellenőrzése lezárult. [...] Jelenleg csak két vezető ügy van végrehajtás alatt Csehország kapcsán, és az országnak az egyik legjobb a végrehajtási mutatója Európában.”¹⁵¹

¹⁵¹ *Ibid.*

4.

Az Európai Unió Bírósága ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos problémák

4. Az Európai Unió Bírósága ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos problémák

Az Európai Unió Bírósága (EUB) 2021. november végéig összesen 14 Magyarországot érintő ítéletet hozott. Ezen ítéletek nyílt figyelmen kívül hagyása Magyarországra éveken át nem volt jellemző, jól lehet előfordultak esetek, amikor a késedelmes végrehajtás azzal járt, hogy az EUB ítélete és az alapján megtett lépések az okozott kárt már nem tudták helyrehozni. Ugyanakkor a közelmúltban súlyos problémák merültek fel az EUB ítéleteinek Magyarország általi végrehajtásával kapcsolatban, amelyek egészen addig vezettek, hogy az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 260. cikke alapján az EUB elé idézte Magyarországot, mert az nem tett eleget az EUB ítéletében foglaltaknak (ennek részleteit lásd alább). Ebben a fejezetben három olyan ítélettel foglalkozunk részletesebben, amelyek végrehajtása (illetve a végrehajtásuk elmaradása) bemutatja, milyen változatos eszközöket alkalmaz a magyar kormány arra, hogy gyengítse az EUB ítéleteinek a magyar jogi környezetre gyakorolt hatását.

4.1. A bírák kényszernyugdíjazása

2012-ben az igazságszolgáltatás függetlenségének aláásását célzó első lépések egyikeként a kormánytöbbség által újonnan bevezetett jogszabályi rendelkezések a bírákra vonatkozó kötelező nyugdíjkorhatárt 70-ről 62 évre csökkentették, 229 bírát érintve, akiknek 2012. június 30-ával nyugdíjba kellett vonulniuk.¹⁵² 2012 novemberében az EUB a C-286/12 sz. ügyben kimondta, hogy Magyarország a bírák (valamint ügyészek és közjegyzők) szolgálati jogviszonyának 62 éves korban történő megszüntetését előíró nemzeti szabályozás elfogadásával – amely életkoron alapuló, az elérni kívánt célokkal arányban nem álló eltérő bánásmódot eredményez – nem teljesítette a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikkéből és 6. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Válaszul az ítéletre, amely kimondta, hogy a magyar jog megsértette a foglalkoztatás során alkalmazott egyenlő bánásmódra vonatkozó uniós normákat, az Országgyűlés elfogadta a 2013. évi XX. törvényt,¹⁵³ amely többek között úgy rendelkezett, hogy a kötelező nyugdíjkorhatárt fokozatosan csökkentik, és megengedte a már kényszernyugdíjazott bírák számára, hogy visszahelyezésüket kérjék bírói tisztségükbe. Ugyanakkor a bírák csak abban az esetben kérhették visszahelyezésüket

¹⁵² Forrás: <https://web.archive.org/web/20130728050053/http://birosag.hu/media/aktualis/nyilatkozatot-tettek-2012-ben-felmentett-birak>.

¹⁵³ 2013. évi XX. törvény az egyes igazságügyi jogviszonyokban alkalmazandó felső korhatárral kapcsolatos törvénymódosításokról

korábbi bírósági vezetői tisztségükbe, ha azt időközben más nem töltötte be. (Ekkorra csupán néhány betöltetlen vezetői tisztség maradhatott, hiszen a bírák első elbocsátási hulláma és a 2013. évi XX. törvény elfogadása között majdnem egy év telt el.) A jogellenesen elbocsátott 229 bíróból 92 töltött be bírósági vezetői tisztséget. Közülük 55 volt tanácselnök, akik közül 17-en választották, hogy visszatérnek korábbi pozíciójukba, és akiket korábbi tisztségükbe vissza is helyeztek, mert esetükben a jogszabály ezt lehetővé tette. A 37 korábban „valódi” igazgatási vezetői pozíciót betöltő bíró közül végül csak négyet helyeztek vissza vezetői tisztségébe. Így az a törvény, amelyről kimondták, hogy sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó uniós szabályokat, végsősoron azt eredményezte, hogy a 62 éven felüli, legtapasztaltabb bírósági vezetők közel 90%-át eltávolították a rendszerből.¹⁵⁴

Emellett a 2013. évi XX. törvény általános előírásként rögzítette, hogy amennyiben egy bírósági vezetőt jogellenesen bocsátanak el, és a szolgálati jogviszony megszüntetésének jogellenességét megállapító bíróság a bírói tisztségbe való visszahelyezést utólag elrendeli, a bírák bírósági vezetői tisztségükbe csak abban az esetben helyezhetők vissza, ha azt időközben más még nem töltötte be. Ez egy jelentős jogi „kiskapu” a rendszeren belül, ugyanis lehetővé teszi, hogy a bírósági vezetőket lecseréljék úgy, hogy az államnak mindössze kártérítést kelljen fizetnie, és azt is csak egy későbbi időpontban.

Az EUB ítéletét tehát formálisan végrehajtották, azonban oly módon, hogy az a jogsértést nem orvosolta teljes egészében, és a jogsértés rendszerszintű hatása fennmaradt.

4.2. A civiltörvény késedelmes hatályon kívül helyezése

2020. június 18-án az EUB ítéletet hozott a C-78/18. sz. ügyben, a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvénnyel (a továbbiakban: civiltörvény) kapcsolatban indított kötelezettségszegési eljárásban. Az EUB megállapította, hogy Magyarország azáltal, hogy elfogadta a civiltörvény azon rendelkezéseit, „amelyek nyilvántartásba vételi, bejelentési és közzétételi kötelezettségeket írnak elő a bizonyos összehatárt meghaladó mértékű külföldi támogatásban közvetlenül vagy közvetve részesülő civil szervezetek egyes kategóriái tekintetében, és szankciókat helyeznek kilátásba az e kötelezettségeknek eleget nem tévő szervezetekkel szemben, a civil szervezeteknek nyújtott külföldi adományok vonatkozásában hátrányosan megkülönböztető és indokolatlan korlátozásokat vezetett be, és ezzel megsértette az EUMSZ 63. cikk, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 7., 8. és 12. cikke alapján fennálló kötelezettségeit”. Az EUB tehát megerősítette, hogy a civiltörvény indokolatlan beavatkozást jelent a magánélet tiszteletben tartásához való jogba, a személyes adatok védelméhez való jogba, valamint az egyesülési jogba. Az EUB azt is megállapította, hogy a Magyarország által bevezetett korlátozó intézkedések „alkalmasak arra, hogy Magyarországon a szóban forgó egyesületekkel és alapítványokkal szemben általános bizalmatlanságot teremtsenek és megbélyegezzék őket”.

¹⁵⁴ Forrás: Országos Bírósági Hivatal, 2013. május 8., <https://web.archive.org/web/20130728050053/http://birosag.hu/media/aktualis/nyilatkozatot-tettek-2012-ben-felmentett-birak>; az OBH 2013. december 5-i, 14.026-/2013.OBH sz. válasza a Magyar Helsinki Bizottság közérdekű adatigénylésére.

Az ítélet meghozatalát követően az igazságügyi miniszter azt nyilatkozta,¹⁵⁵ hogy a civiltörvény célkitűzése a civil szervezetek átláthatóságának biztosítása, „amelynek jogszerűségét [az EUB] ítélete megerősítette”. A miniszter kijelentette továbbá, hogy „a kormány álláspontja továbbra is az, hogy a magyar szabályozásban előírt nyilvántartásba vételi és közzétételi kötelezettségek nem nehezítették meg a támogatott szervezetek finanszírozását vagy működését”, és hogy az EUB döntése „nem hivatkozik egyetlen konkrét adatra vagy bizonyítékra sem, ami ilyen hatást igazolna”. 2020. június 19-én egy rádióinterjúban¹⁵⁶ a miniszterelnök az ítélettel kapcsolatban azt mondta, hogy Nyugat-Európában „liberális imperializmus” van, a nemzetközi bíróságok „gyakran részei ennek a hálózatnak”, és „miután látjuk, hogy kik azok a magyarok, akik egyébként a nemzetközi ítélkezésben részt szoktak venni, különösen, ha emberi jogi vonatkozásokról van szó, akkor nagyon könnyen megtaláljuk az összefüggést a Soros-féle nemzetközi hálózattal”. A miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy az EUB „azt nem mert[e] mondani [...], hogy a civil szervezetek átláthatósága ne volna egy magasrendű szempont, csak ezt úgy kell megvalósítani, az átláthatóságot, hogy kevesebb korlátozást jelentsen az ő számukra. Ez lehetséges. Tehát nem lesz nehéz ezt az ítéletet betartani [...]. [A] külföldről érkezett, politikai célból ide elküldött minden forintról minden magyar ember tudni fog, mert joga van hozzá, hogy tudhasson.”

A civiltörvény azonban még jelentős ideig hatályban maradt az ítélet kihirdetését követően is, sőt azt a civil szervezetek hátrányára alkalmazták is. 2020 augusztusában egy kormány által létrehozott közalapítvány arra hivatkozva utasította el egy civil szervezet uniós finanszírozási pályázatát, hogy a szervezet nem felel meg a civiltörvény előírásainak.¹⁵⁷ Sőt, szeptemberben kifejezett előírásként vezette be a közalapítvány, hogy a pályázatok benyújtásának előfeltétele egy nyilatkozat aláírása arról, hogy a civil szervezet megfelel a civiltörvényben foglaltaknak, és ezt az előírást csak 2021 februárjában törölték el.¹⁵⁸ Az ezzel kapcsolatos kérdésekre a kormány úgy reagált, hogy egyetért a civiltörvény alkalmazásával még akkor is, ha arról megállapították, hogy sérti az uniós jogot, mert amíg azt nem módosítják, az Magyarországon hatályos és alkalmazandó.¹⁵⁹ 2021. január 18-án az Európai Bizottság bejelentette, hogy felszólító levelet küld Magyarországnak, amiért az nem tett eleget az EUB ítéletében foglaltaknak.¹⁶⁰

¹⁵⁵ Lásd: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/igazsagugyi-miniszterium/hirek/varga-judit-a-kormany-elkotelezett-a-civil-szervezetek-atlathatosaga-irant>.

¹⁵⁶ Az interjú teljes szövegét lásd: <https://miniszterelnok.hu/orban-viktor-a-kossuth-radio-jo-reggelt-magyarorszagci-mu-musoraban-5/>.

¹⁵⁷ Lásd pl.: <https://www.emberseg.hu/2020/09/28/az-europai-bizottsaghoz-fordul-az-emberseg-erejevel-alapitvany/>. Az érintett szervezet, a közalapítvány és az Európai Bizottság közötti valamennyi kapcsolódó levelezést lásd: <https://www.emberseg.hu/jogi-ugyeink/>.

¹⁵⁸ Lásd a közalapítvány honlapját a benyújtandó dokumentumokról: <https://bit.ly/3m8XyYZ>, továbbá egy érintett civil szervezet beszámolóját az előírás eltörléséről: <https://www.emberseg.hu/2021/02/24/mar-nem-feltetele-az-erasmus-palyazatoknak-a-jogserto-nyilatkozat/>.

¹⁵⁹ A közalapítvány felügyeletét ellátó minisztérium nyilatkozatát lásd: https://nepszava.hu/3097050_lex-soros-a-kormany-tesz-a-tiltasra.

¹⁶⁰ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/inf_21_441.

2021 áprilisában a kormánytöbbség végül hatályon kívül helyezte a civiltörvényt, és ezzel – tíz hónapos késéssel – eleget tett az ítéletben foglaltaknak. A civil szervezetek a meglehetősen késedelmes lépést üdvözltek, azonban figyelmeztettek arra is, hogy a civiltörvény hatályon kívül helyezése nem elegendő, változásra van szükség a kormánynak a civil társadalommal szemben tanúsított hozzáállásában.¹⁶¹ Emellett felmerült az is, hogy a kormány által a civiltörvény helyett bevezetett új szabályok,¹⁶² mint például az, hogy a civil szervezeteket az Állami Számvevőszék ellenőrzése alá helyezték, továbbra is aggodalomra adnak okot.

Nem sokkal később, 2021 júniusában a kormány elfogadott egy rendeletet,¹⁶³ amely előírta, hogy a civil szervezeteknek nyilvánosságra kell hozniuk valamennyi természetes személy adományozójuk nevét, legyen bármilyen alacsony is az általuk adományozott összeg. A rendelet, amelyet számos civil szervezet is nyilvánosan bírált,¹⁶⁴ szembement az EUB fenti ítéletével. Végül a rendelet rövid életűnek bizonyult és azt a kormány júliusban hatályon kívül helyezte.¹⁶⁵

Összességében elmondható, hogy bár az EUB ítéletét végrehajtották, arra csak jelentős késéssel került sor, emellett továbbra is hatályban vannak olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek önkényes módon alkalmazhatók bizonyos civil szervezetekkel szemben. Az ügy külön sajátossága, hogy a támadott jogszabályt a gyakorlatban kizárólag egy kormány által létrehozott intézmény alkalmazta, azután, hogy arról az EUB megállapította, hogy sérti az uniós jogot. Emellett, bár közvetlenül persze nem kapcsolódik a végrehajtáshoz, hangsúlyozni kell azt is, hogy az EUB ítéletét követően is folytatódtak a kormány és a kormánypárt képviselői által az emberi jogi civil szervezetek elleni verbális támadások.

4.3. A visszakényszerítések folytatása az EUB ítélete ellenére

2020. december 17-én az EUB ítéletet hozott a C-808/18 sz. ügyben, amelyben többek között megállapította, hogy a visszakényszerítésekre vonatkozó magyar jogi szabályozás (és gyakorlat) sérti az EU ún. Visszatérési Irányelvét és az Alapvető Jogok Chartáját, vagyis az uniós jogba ütközik.¹⁶⁶ A visszakényszerítések (vagyis a csoportos kitoloncolások) azonban az ítélet meghozatala után is folytatódtak. A csoportos kitoloncolások 2016. júliusi legalizálása óta 2021. november 30-ig

¹⁶¹ Lásd pl.: <https://helsinki.hu/a-civillelles-torveny-visszavonasa-fontos-lepes-de/>.

¹⁶² 2021. évi XLIX. törvény a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról és az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról

¹⁶³ 379/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról

¹⁶⁴ Lásd pl.: <https://helsinki.hu/miert-akarja-korlatozni-az-allam-hogy-mindenki-a-maga-modjan-aldozza-sajat-penzet-a-kozjora/>.

¹⁶⁵ 437/2021. (VII. 16.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról

¹⁶⁶ Lásd a Magyar Helsinki Bizottság összefoglalóját az ítéletről: <https://helsinki.hu/eub-jogellenes-a-kulfoldiek-tomeges-visszakényszerítése/>.

bezárólag a rendvédelmi szervek 119 478 ilyen visszakényszerítést hajtottak végre, ebből 64 635 visszakényszerítést az ítélet meghozatalát követően.¹⁶⁷

Figyelemmel arra, hogy Magyarország elmulasztotta végrehajtani az EUB ítéletében foglaltakat, az Európai Unió határvédelmi ügynöksége, a Frontex válaszul 2021 januárjában felfüggesztette magyarországi tevékenységét – ilyen lépésre először került sor az ügynökség történetében.¹⁶⁸ Ezenkívül 2021. június 9-én az Európai Bizottság hivatalos felszólító levelet küldött Magyarországnak, amiért az nem teljesítette az EUB ítéletében foglaltakat.¹⁶⁹ Végül 2021. november 12-én az Európai Bizottság úgy döntött, hogy kötelezettségszegési eljárást indít Magyarországgal szemben, amiért az továbbra sem teljesítette az EUB ítéletében foglaltakat, és az EUB-től átalányösszegű pénzügyi szankció és napi kényszerítő bírság kiszabását kérte Magyarországgal szemben, amiért az elmulasztott eleget tenni az EUB ítéletében foglaltaknak.¹⁷⁰

Magyarország amellet, hogy az ügyben továbbra is szembeszegül az EUB-val, lehetőséget keresett arra, hogy ezt a magyar Alkotmánybíróság segítségével tegye: 2021 februárjában az igazságügyi miniszter indítványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg, hogy az EUB ítélete összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel, és mondja ki, az EUB ítélete Magyarországon nem végrehajtható.¹⁷¹ Az Alkotmánybíróság azonban nem adott zöld utat a kormánynak arra, hogy figyelmen kívül hagyja az EUB fenti ítéletét: 2021. decemberi határozatában úgy foglalt állást, hogy az absztrakt alkotmányértelmezés, amelyre a miniszteri indítvány irányult, nem irányulhat az EUB ítéletének felülvizsgálatára, illetve az uniós jog elsőbbségének vizsgálatára sem. Ugyanakkor az AB határozat számos rendkívül problematikus megállapítást tartalmaz az EU-s jog elsőbbsége, Magyarország „alkotmányos identitásának” védelme, valamint az Európai Unióval közös hatáskörgyakorlás kapcsán.¹⁷²

¹⁶⁷ Lásd a rendőrség honlapját: <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa>.

¹⁶⁸ Lásd pl.: <https://www.euronews.com/2021/01/28/eu-migration-chief-welcomes-frontex-suspension-of-operations-in-hungary>.

¹⁶⁹ Az Európai Bizottság közleményét lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/inf_21_2743.

¹⁷⁰ Az Európai Bizottság közleményét lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_5801.

¹⁷¹ A beadványt lásd az Alkotmánybíróság honlapján: <https://bit.ly/3yAbBM3>.

¹⁷² Az Alkotmánybíróság határozata és kapcsolódó közleménye itt érhető el: <https://alkotmanybirosag.hu/kozlemeny/az-alkotmanybirosag-hatarozata-az-alaptorvenynek-a-kozos-hataskorgyakorlast-lehetove-tevo-rendelkezeseinek-ertelmezeserol>.

Mellékletek

1. melléklet – A közhatalmat gyakorló indítványozók által benyújtott alkotmányjogi panaszt elbíráló alkotmánybíróági döntések

A1 TÁBLÁZAT (utoljára frissítve: 2021. szeptember 30.)

AB döntés száma	Indítványozó	Mely jog vagy alkotmányos elv sérelmét állítja a panasz?	Az AB döntése
3274/2021. (VII. 7.) AB végzés	Budapest Főváros XV. Kerületi Önkormányzat	tisztességes eljáráshoz való jog ártatlanság védelme	visszautasítás
3272/2021. (VII. 7.) AB végzés	Olasz Község Önkormányzata	jogbiztonság elve	visszautasítás
16/2021. (V. 13.) AB határozat	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	tulajdonhoz való jog tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az állam kötelezettsége az alapvető jogok tiszteletben tartására, védelmére és elismerésére	bíróági döntés megsemmisítése
3176/2021. (IV. 30.) AB végzés	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal	hatalmi ágak megosztásának elve tisztességes bírósági eljáráshoz való jog bírósághoz forduláshoz való jog	visszautasítás
3027/2021. (I. 28.) AB végzés	Békés Megyei Rendőr-főkapitányság	tisztességes eljáráshoz való jog	visszautasítás
3441/2020. (XII. 9.) AB végzés	Fővárosi Levéltár	tudományos kutatás szabadsága	visszautasítás
3328/2020. (VIII. 5.) AB határozat	Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal / Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság	tisztességes eljáráshoz való jog	bíróági döntés megsemmisítése

AB döntés száma	Indítványozó	Mely jog vagy alkotmányos elv sérelmét állítja a panasz?	Az AB döntése
3303/2020. (VII. 24.) AB határozat	Fővárosi Ítéltábla	jogállamiság bírói függetlenség jogorvoslathoz való jog indokolási kötelezettség megsértése	elutasítás
3287/2020. (VII. 17.) AB végzés	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás elve a jogszabályok józan észnek megfelelő értelmezése tulajdonhoz való jog tisztességes hatósági eljáráshoz való jog	visszautasítás
3281/2020. (VII. 9.) AB végzés	Pest Megyei Kormányhivatal	környezet megóvása mint állami kötelezettség egészséges környezethez való jog az EU-ban való részvételről szóló rendelkezések a visszalépés tilalmának elve	visszautasítás
3221/2020. (VI. 19.) AB végzés	Esztergom Város Önkormányzata	jogbiztonság normavilágosság jogorvoslathoz való jog tisztességes eljáráshoz való jog	visszautasítás
3155/2020. (V. 15.) AB végzés	Szegedi Törvényszék	tisztességes bírósági eljáráshoz való jog jogállamiság az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elve	visszautasítás
3030/2020. (II. 24.) AB határozat	Budapest Főváros VI. Kerület Terézváros Önkormányzata	törvény előtti egyenlőség	elutasítás

2. melléklet – A Miniszteri Bizottság előtt folyamatban levő, végrehajtás alatt álló vezető magyar ügyek

Ennek a táblázatnak a forrása a végrehajtás alatt álló vezető ügyek 2021. december 2-án a HUDOC-EXEC adatbázisban elérhető listája.¹⁷³ Az ügyeket olyan sorrendben mutatjuk be, amilyen sorrendben azok a HUDOC-EXEC listájában megjelennek. A *-gal jelölt ítéletek végrehajtásának ellenőrzését a jelen tanulmány kéziratának lezárása után lezárta a Miniszteri Bizottság.

A2 TÁBLÁZAT

Vezető ügy	Az ügy lényege ¹⁷⁴	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>R.R. és mások kontra Magyarország</i>	Fogvatartási körülmények a „transzitónában”, a fogva tartás jogellenes volta és a bírósági jogorvoslati út hiánya utóbbi kapcsán	3 cikk, 5. cikk (1) és (4) bekezdés	kiemelt	2021. 07. 05.	[nem nyújtották még be]	N/A	nem	nem		nem
<i>Vig kontra Magyarország</i>	A magánéletéhez való jog sérelme: a megfelelő jogi garanciák hiánya az önkényes rendőri intézkedéssel szemben	8. cikk	általános	2021.04. 14.	[nem nyújtották be]	igen	nem	nem		nem

¹⁷³ Az ügyek listáját lásd: <https://bit.ly/3s8mhAB>.

¹⁷⁴ A leírások a HUDOC-EXEC adatbázisban elérhető összefoglalókon alapulnak.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
Kosurnyikov és mások kontra Magyarország	A tulajdon védelméhez való jog sérelme: a kérelmező bankszámláinak elhúzódtó letiltása	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2021. 01. 21.	[nem nyújtották be]	igen	nem	nem		nem
Mándli és mások kontra Magyarország	A megfelelő garanciák hiánya azzal kapcsolatban, hogy azért függesztették fel újságírók akkreditációját az Országházba, mert a kijelölt területen kívül készítettek interjúkat és videofelvételeket országgyűlési képviselőkkel	10. cikk	általános	2020. 10. 12.	2021. 08. 31.	igen	nem	nem		nem
C.A. Zrt. és T.R. kontra Magyarország (+ 3 ismétlődő ügy)	Mezőgazdasági földterületekre vonatkozó haszonélvezeti jog kompenzáció nélküli megszüntetése	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	kiemelt	2020. 09. 01.	2021. 06. 18.	igen	nem	nem		nem
Sudita Keita kontra Magyarország	Egy hontalan személy elhúzódtó nehézségei a státuszának rendezése kapcsán	8. cikk	általános	2020. 08. 12.	2021. 05. 17.	igen	nem	nem		nem
ATV Zrt. kontra Magyarország	Egy tv-csatorna véleménynyilvánítási szabadságának sérelme azáltal, hogy egy jogszabályi tiltás miatt, amelynek értelmében a hírolvasó nem fejezhet ki véleményt, nem nevezhettek egy pártot „szélsőjobboldalnak”	10. cikk	általános	2020. 07. 28.	2021. 05. 06.	igen	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Rana kontra Magyarország</i>	Az országban jogszerűen letelepedett személyek nemváltoztatásának jogi elismerése és névváltoztatásuk jogszabályi rendezésének hiánya	8. cikk	kiemelt	2020. 07. 16.	2021. 03. 23.	igen	nem	igen	Háttér Társaság (1)	nem
<i>Kiss Menczel kontra Magyarország</i>	Jogsérelmet okozott, hogy a védelem nem tudott kérdéseket feltenni egy tanúnak, aki nem jelent meg a tárgyaláson, miközben a vallomása perdöntő volt a kérelmező elítélése szempontjából	6. cikk (1) bekezdés és (3) bekezdés d) pont	általános	2020. 06. 09.	2021. 03. 11.	igen	nem	nem		nem
<i>Szurovecz kontra Magyarország</i>	Egy újságírótól megtagadták egy menekültet befogadására szolgáló ún. befogadó állomás területére történő belépést	10. cikk	általános	2020. 02. 24.	2020. 12. 15.	igen	nem	nem		nem
<i>Herbai kontra Magyarország</i>	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelme: elbocsátás egy magánvállalkozásból munkaköri információk külső weblapon történő publikálása miatt	10. cikk	általános	2020. 02. 05.	2021. 01. 15.	igen	nem	nem		nem
<i>Magyar Kétfarkú Kutya Párt kontra Magyarország</i>	Nem volt eléggé előrelátható a jogszabályi alapja annak a pénzbírságnak, amit azért szabtak ki egy politikai pártra, mert elérhetővé tettek egy olyan mobilapplikációt, amellyel a szavazók anonim módon fényképeket oszthattak meg a szavazólapjukról	10. cikk	általános	2020. 01. 20.	2021. 02. 04.	igen	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Ilias és Ahmed kontra Magyarország</i>	A hatóságok nem tettek eleget a 3. cikkből folyó azon eljárási kötelezettségüknek, hogy megvizsgálják a jogsérelem veszélyét, mielőtt kiutasítják a menedékkérő kérelmezőket egy „biztonságos harmadik országba”	3. cikk	kiemelt	2019. 11. 21.	2020. 10. 20.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság (2), AIRE Centre, Dutch Council for Refugees és ECRE közösen (1)	igen (2 döntés)
<i>Könyv-Tár Kft. és mások kontra Magyarország</i>	A tulajdon védelméhez aló jog sérelme azáltal, hogy a kérelmezők elvesztették a vevőkörüket a tankönyvpiac állam általi monopolizálása miatt	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2019. 03. 18.	2020. 05. 15.	igen	nem	nem		nem
<i>Scheszták kontra Magyarország*</i>	Tisztességtelen polgári jogi eljárás: kontradiktórus eljárás hiánya a Legfelsőbb Bíróság előtt	6. cikk (1) bekezdés	általános	2018. 02. 21.	2019. 01. 11.	igen	nem	nem		nem
<i>Barcza és mások kontra Magyarország (+ 3 ismétlődő ügy)</i>	A tulajdon védelméhez való jog sérelme azáltal, hogy elhúzódtak a hatóságok döntése egy kisajátítási ügyben	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2017. 01. 11.	2017. 10. 06.	igen	nem	nem		nem
<i>Szanyi kontra Magyarország</i>	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelme: az országgyűlési képviselő kérelmező számára nem álltak rendelkezésre megfelelő eljárási garanciák az ellene alkalmazott fegyelmi szankciók kapcsán, és visszautasították az interpellációját	10. cikk	általános	2017. 03. 06.	[nem nyújtották még be]	igen	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Hunguest Zrt. kontra Magyarország*</i>	Elhúzódozó polgári jogi eljárás, és a kérelmező a tulajdon védelméhez való jogának sérelme azáltal, hogy az eljárás kezdetekor letétbe helyezett jelentős pénzüsszeget nem tudta használni, és az ezen a letéti számlán lévő pénze nem kamatozott	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk, 6. cikk	általános	2016. 11. 30.	2017. 08. 02.	igen	nem	nem		nem
<i>Nagy Béláné kontra Magyarország (+ 2 ismétlődő ügy)</i>	A tulajdon védelméhez való jog sérelme azáltal, hogy az újonnan bevezetett feltételek eredményeképp a kérelmező elvesztette a rokkantsági ellátását	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2016. 12. 13.	2017. 08. 02.	igen	nem	nem		nem
<i>Magyar Helsinki Bizottság kontra Magyarország</i>	A hatóságok nem bocsátottak egy civil szervezet rendelkezésére bizonyos, kirendelt védőkkel kapcsolatos adatokat, az információk megismeréséhez való jog sérelmét okozva	10. cikk	általános	2016. 11. 08.	2017. 09. 12.	igen	nem	nem		nem
<i>Patyi és mások kontra Magyarország (+ 10 ismétlődő ügy)</i>	A gyülekezési jog megsértése azáltal, hogy egyes tüntetéseket indokolatlanul vagy megfelelő jogalap nélkül tiltottak meg	11. cikk	általános	2009. 01. 07.	2020. 04. 29.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság és TASZ közösen (2)	nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Somogyi kontra Magyarország</i>	A kérelmezőt indokolatlanul fosztották meg a szabadságától az Olaszországban rá kiszabott szabadságvesztés-büntetés magyar hatóságok általi végrehajtása során, és nem kapott kártérítést a jogsértés miatt	5. cikk (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés	általános	2011. 04. 11.	2011. 11. 30.	igen	nem	nem		nem
<i>Kiss Sándor Lajos kontra Magyarország</i> (+ 2 ismétlődő ügy)	A nyilvános tárgyaláshoz való jog sérelme azáltal, hogy a fellebbviteli bíróság zárt ülésen bírálta el a kérelmező fellebbezését	6. cikk (1) bekezdés együtt olvasva a (3) bekezdés c) ponttal	általános	2009. 12. 29.	2011. 08. 22.	igen	nem	nem		nem
<i>Rózsa kontra Magyarország*</i>	A bírósághoz való hozzáférés hiánya a keresetindítási jog korlátozottsága miatt	6. cikk (1) bekezdés	általános	2009. 07. 28.	2012. 08. 17.	igen	nem	nem		nem
<i>Csánics kontra Magyarország</i> (+ 1 ismétlődő ügy)*	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelme azáltal, hogy a kérelmezőt egy szakszervezeti tüntetésen adott interjúban tett kijelentéseinek helyreigazítására kötelezte a bíróság	10. cikk	általános	2009. 04. 20.	2012. 06. 21.	igen	nem	nem		nem
<i>Gubacsi kontra Magyarország</i> (+ 13 ismétlődő ügy)	Az élethez való jog és a kínzás, valamint az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának rendőrök általi megsértése, és/vagy az ilyen esetekkel kapcsolatos nyomozás nem megfelelő volta	2. cikk, 3. cikk	kiemelt	2011. 09. 28.	2013. 07. 12.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság (6)	igen (3 döntés)

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Pákozdi kontra Magyarország*</i>	A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme azáltal, hogy a fellebbviteli bíróság nem tartott nyilvános ülést	6. cikk (1) bekezdés	általános	2015. 03. 23.	2016. 01. 04.	igen	nem	nem		nem
<i>Fáber kontra Magyarország*</i>	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelme azáltal, hogy a kérelmezőt előállították és bírságot szabtak ki rá rendőri intézkedésnek való ellenszegülés miatt	10. cikk	általános	2012. 10. 24.	2013. 05. 16.	igen	nem	nem		nem
<i>Shaw kontra Magyarország</i>	A családi élethez való jog sérelme azáltal, hogy a magyar hatóságok nem biztosították egy jogellenesen külföldre vitt gyerek visszahozatalát Magyarországra	8. cikk	kiemelt	2011. 10. 26.	2015. 09. 07.	igen	igen (1)	nem		igen (4 döntés)
<i>R.R. és mások kontra Magyarország*</i>	A kérelmező élethez való jogának sérelme azáltal, hogy kizárták a tanúvédelmi programból	2. cikk	általános	2013. 04. 29.	2015. 01. 15.	igen	nem	nem		igen (4 döntés)
<i>K.M.C. kontra Magyarország (+ 1 ismétlődő ügy)</i>	A bírósághoz való fordulás jogának sérelme azáltal, hogy a jogszabályok lehetőséget adtak arra, hogy indokolás nélkül elbocsássák a köztisztviselő kérelmezőket, akik így nem tudták a döntést érdemben megtámadni a bíróság előtt	6. cikk (1) bekezdés	általános	2012. 11. 19.	2013. 04. 22.	nem	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Z.H. kontra Magyarország</i>	A siketnéma, értelmi fogyatékos, analfabéta és a hivatalos jelnyelvet használni nem tudó kérelmező letartóztatása az embertelen és megalázó bánásmód tilalmába ütközött, és a hatóságok nem tették meg észszerű időben a szükséges lépéseket ennek megelőzése érdekében	3. cikk, 5. cikk (2) bekezdés	általános	2013. 02. 08.	2019. 09. 26.	igen	nem	nem		nem
<i>Balázs kontra Magyarország (+ 3 ismétlődő ügy)</i>	A hatóságok elmulasztották megfelelően kivizsgálni a lehetséges rasszista indítékot a roma kérelmezők bántalmazása mögött, valamint a romaellenes tüntetéseken elkövetett bűncselekményeket	8. cikk, 14. cikk együtt olvasva a 3. cikkel	általános	2016. 03. 14.	2017. 08. 02.	igen	nem	igen	TASZ (1), Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (2)	nem
<i>Prizzia kontra Magyarország (+ 2 ismétlődő ügy)</i>	A kérelmezők családi életéhez való jogának sérelme azáltal, hogy a hatóságok nem kényszerítették ki a gyerekeikkel való kapcsolattartási joguk érvényesülését	8. cikk	általános	2013. 09. 11.	[nem nyújtották még be]	igen	nem	nem		nem
<i>Magyar Tartalom-szolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt. kontra Magyarország (+ 1 ismétlődő ügy)</i>	Internetportálok véleménynyilvánítási szabadságának sérelme azáltal, hogy objektív felelősséggel tartoztak a kommentekért és egy linkelt forrásban található rágalmozó tartalomért	10. cikk	általános	2016. 05. 02.	2017. 01. 04.	igen	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Lokpo and Touré kontra Magyarország (+ 2 ismétlődő ügy)</i>	A menedékkérő kérelmezők szabadsághoz és biztonsághoz való jogának sérelme azáltal, hogy a fogva tartásukat automatikusan, pusztán arra tekintettel hosszabbították meg, hogy annak megszüntetését a menekültügyi hatóság nem kezdeményezte	5. cikk (1) bekezdés f) pont	általános	2012. 03. 08.	2017. 02. 16.	igen	nem	nem		nem
<i>Uj kontra Magyarország</i>	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelme azáltal, hogy a kérelmezőt elítélték azért, mert erőteljesen kritizálta egy országos napilapban egy jól ismert magyar borfajta minőségét, amelyet egy állami tulajdonú vállalat gyárt	10. cikk	általános	2011. 10. 19.	2012. 06. 28.	igen	nem	nem		nem
<i>Szabó és Vissy kontra Magyarország</i>	A megfelelő garanciák hiánya a titkos megfigyelésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel való visszaélések ellen	8. cikk	kiemelt	2016. 06. 06.	2017. 02. 17.	igen	igen (de az egyben a 9.2 pont szerinti beadványnak is minősült)	igen	EKINT (1), TASZ (1)	igen (1 döntés)

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
Kovács István Gábor kontra Magyarország (+ 20 ismétlődő ügy, közte a Varga és mások kontra Magyarország ügyben született irányadó ítélet)	Túlzsúfoltság és rossz fizikai fogvatartási körülmények, az ezzel kapcsolatos jogorvoslat hiánya, és egyéb hiányosságok a fogvatartottak jogainak védelme kapcsán	3. cikk, 13. cikk együtt olvasva a 3. cikkel, 8. cikk, 13. cikk együtt olvasva a 8. cikkel	kiemelt	2012. 04. 17.	2015. 03. 25.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság (10)	igen (6 döntés)
Baka kontra Magyarország	A Legfelsőbb Bíróság elnökének idő előtti megfosztása tisztségétől sértette a bírósághoz forduláshoz való jogát és a véleménynyilvánítási szabadságát is	6. cikk (1) bekezdés, 10. cikk	kiemelt	2016. 06. 23.	2016. 12. 14.	nem	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság (1), Amnesty International Magyarország és Magyar Helsinki Bizottság közösen (2)	igen (4 döntés)
Gazsó kontra Magyarország (+ 108 ismétlődő ügy, irányadó ítélet)	A bírósági eljárások elhúzódása, és az ezzel kapcsolatos jogorvoslati lehetőség hiánya	6. cikk (1) bekezdés, 13. cikk együtt olvasva a 6. cikk (1) bekezdéssel	kiemelt	2015. 10. 16.	2017. 08. 15.	igen	nem	nem		igen (15 döntés és 3 ideiglenes határozat)

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Nabil és mások kontra Magyarország</i> (+ 2 ismétlődő ügy)	Menedékkérők szabadsághoz és biztonsághoz való jogának sérelme azáltal, hogy a bíróságok nem vizsgálták meg megfelelően az összes körülményt a fogva tartásuk meghosszabbítása előtt	5.cikk (1) bekezdés	általános	2015. 12. 22.	2016. 09. 13.	igen	nem	nem		nem
<i>Magyar László kontra Magyarország</i> (+ 2 ismétlődő ügy)	A feltételes szabadságra bocsátás kizárása az életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésre ítélt kérelmező ügyében, és a kapcsolódó megfelelő felülvizsgálati mechanizmus hiánya	3. cikk, 6. cikk (1) bekezdés	kiemelt	2014. 10. 13.	2015. 04. 27.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság (1)	igen (1 döntés)
<i>Horváth és Kiss kontra Magyarország</i>	Általános iskolás roma gyerekek diszkriminatív elhelyezése értelmi fogyatékosok számára létrehozott speciális iskolákban	1. kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikk, együtt olvasva a 14. cikkel	kiemelt	2013. 04. 29.	2013. 10. 14.	nem	nem	igen	CFCF és ERRC közösen (2), ERRC (1), Roma Education Fund (1)	igen (5 döntés)
<i>Magyar Keresztény Mennonita Egyház és mások kontra Magyarország</i>	Az egyesülési jog és a vallásszabadsághoz való jog sérelme azáltal, hogy a kérelmező vallási közösségek elvesztették egyházi státuszukat az új egyházügyi törvény hatálybalépése folytán	11. cikk a 9. cikk fényében	általános	2014. 09. 08.	2015. 07. 17.	igen	igen (2)	igen	TASZ (2)	nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (vagy) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
Karácsony és mások kontra Magyarország (+ 1 ismétlődő ügy)	A véleménynyilvánítás szabadságának sérelem azáltal, hogy az országgyűlési képviselők elleni fegyelmi eljárások esetében nem biztosítottak a megfelelő eljárási garanciák	10. cikk	általános	2016. 05. 17.	2017. 01. 04.	igen	nem	igen	Magyar Helsinki Bizottság és TASZ közösen (1)	nem
Vékony kontra Magyarország (+ 3 ismétlődő ügy)	A tulajdon védelméhez való jog sérelme azáltal, hogy a kérelmezők elvesztették a dohánytermék-értékesítési jogukat	1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2015. 06. 01.	2015. 11. 11.	nem	nem	nem		nem
Panyik kontra Magyarország	A pártatlan bírósághoz való jog sérelme egy polgári jogi ügyben való fellebbezés kapcsán, arra tekintettel, hogy az eljáró bíró egy előző ügyben elfogultságot jelentett be	6. cikk (1) bekezdés	általános	2011. 10. 12.	2012. 06. 21.	igen	nem	nem		nem
Kalucza kontra Magyarország	A kérelmező a magánélet tiszteletben tartásához való jogának sérelme azáltal, hogy a hatóságok nem tettek eleget azon kötelezettségüknek, hogy megvédjék őt erőszakos volt élettársától	8. cikk	általános	2012. 07. 24.	2013. 05. 03.	igen	nem	nem		igen (2 döntés)
Ungváry és Irodalom Kft. kontra Magyarország*	A véleménynyilvánítás szabadságának megsértése azáltal, hogy a kérelmezőt elítélték rágalmozásért, miután arról írt, hogy egy alkotmánybíró együttműködött az állambiztonsági szervekkel a kommunizmus alatt	10. cikk	általános	2014. 03. 03.	2014. 11. 11.	igen	nem	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Matúz kontra Magyarország*</i>	A véleménynyilvánítás szabadságának megsértése: a kérelmezőt azért bocsátották el az állami televíziótól, mert publikált egy könyvet, amelyben belső iratokat tett közzé	10. cikk	általános	2015. 01. 21.	2015. 09. 07.	igen	nem	nem		nem
<i>Plesó kontra Magyarország</i>	A szabadsághoz és biztonsághoz való jog sérelme azáltal, hogy a kérelmező kötelező pszichiátriai gyógykezelését a bíróságok anélkül rendelték el, hogy minden releváns szempontot mérlegeltek volna	5. cikk (1) bekezdés e) pont	általános	2013. 01. 02.	2013. 07. 02.	nem	nem	nem		nem
<i>X.Y. kontra Magyarország (+ 30 ismétlődő ügy)</i>	A szabadsághoz és a biztonsághoz való jog sérelme azáltal, hogy a bíróságok elmulasztották megfelelő indokokkal alátámasztani, hogy miért szükséges fenntartani a kérelmező (előzetes) letartóztatását, és sérült a fegyveregyenlőség elve is, mert a kérelmező nem fért hozzá a letartóztatása szempontjából releváns iratokhoz	5. cikk (1), (3) és (4) bekezdés	általános	2013. 06. 19.	2013. 10. 14.	nem	igen (1)	nem		nem

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA MAGYARORSZÁGON

Vezető ügy	Az ügy lényege	Az Egyezmény megsértett cikkei	Általános vagy kiemelt ellenőrzés alatt áll az ügy?	Az ítélet véglegessé válásának dátuma	Az első akcióterv/ akciójelentés dátuma	Elkészített (voltage) az első akcióterv/ akció-jelentés?	Nyújtott be beadványt a kérelmező vagy képviselője az eljárási szabályok 9.1 pontja alapján?	Nyújtott be beadványt civil szervezet az eljárási szabályok 9.2 pontja alapján?	Ha igen, a szervezet neve és a beadványok száma	Hozott döntést vagy ideiglenes határozatot az ügyben a Miniszteri Bizottság?
<i>Kenedi kontra Magyarország</i>	A végrehajtási eljárás elhúzódnása egy olyan ítélet kapcsán, amely lehetővé tette a kérelmező számára, hogy történeti kutatás céljából hozzáférjen az állambiztonsággal kapcsolatos iratokhoz; és a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságának sérelme azáltal, hogy a hatóságok nem biztosították a hozzáférést a dokumentumokhoz, és ez ellen nem áll rendelkezésére hatékony jogorvoslat	6. cikk (1) bekezdés, 10. cikk, 13. cikk a 10. cikkel együtt olvasva	általános	2009. 08. 26.	2012. 04. 13.	igen	nem	nem		nem
<i>Metalco Bt. kontra Magyarország</i>	A kérelmező vállalat javainak az adóhatóság általi lefoglalása a tulajdon védelméhez való jog sérelmét okozta, a bizonyítási szabályok mechanikus alkalmazása pedig a fegyveregyenlőség elvébe ütközött	6. cikk, 1. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk	általános	2011. 06. 20.	2013. 12. 04.	igen	nem	nem		nem

